

PRVI HRVATSKI VOJNOSTRUČNI MAGAZIN

HRVATSKI VOJNIK

Broj 498 • 22. travnja 2016. • Izlazi od 1991. • www.hrvatski-vojnik.hr

CIJENA 10 KUNA

EUR 2,10
CAD 3,00
AUD 3,30
USA 2,00
CHF 3,50
SLO EUR 1,80
SEK 17,00
NOK 17,00
DKK 15,50
GBP 1,30

HRVATSKO VOJNO UČILIŠTE

ODABIR BUĐUĆIH KADETA I ROČNIKA

PREDSTAVLJAMO

desetnik Zdenko Mirt,
savate boksač i pripadnik
specijalne Vojne policije

VJEŽBA

POSKOK 16/1

NATjecanje na vojnom poligonu "Gašinci"

VILSON SKOKO - NAJBOLJI ROČNIK PRVOG NARAŠTAJA 2016.

ISSN 1330 - 500X PRINTED IN CROATIA 0 1 6 1 6
9 771330 500103

NJEMAČKI SNAJPER ZA AMERIČKU VOJSKU

Početkom travnja njemačka je tvrtka Heckler & Koch objavila kako je sa svojom poluautomatskom snajperskom puškom Heckler & Koch G28 (Gewehr-28) u kalibru 7,62 x 51 mm pobijedila na američkom natječaju CSASS (Compact Semi-Automatic Sniper System) kojim započinje nabava nove snajperske puške za potrebe američke vojske. [str. 26]

BROJ 498 | 2016

SADRŽAJ

Nakladnik: MINISTARSTVO OBRANE HRVATSKE / SAMOSTALNA SLUŽBA ZA ODNOSE S JAVNOŠĆU I IZDAVAŠTVOM / ODJEL HRVATSKIH VOJNIH GLASILA I IZDAVAŠTVA

Glavni urednik: Željko Stipanović (zeljko.stipanovic@mohr.hr), Zamjenica glavnog urednika: Vesna Pintarić (vpintar@mohr.hr)

Urednici i novinari: Leida Parlov (leida.parlov@mohr.hr), Domagoj Vlahović (domagoj.vlahovic@gmail.com), Lada Puljizević (ladapuljizevic@yahoo.com), Petra Kostanjšak (petra.kostanjsak@mohr.hr)

Lektura / korektura: Gordana Jelavić (gjelavic50@gmail.com), Andrea Pavlić, Prijevod: Dubravka Marić (dmaric@mohr.hr), Fotograf: Tomislav Brandt, Josip Kopi

Grafička redakcija: Zvonimir Frank (urednik), (zfrank@mohr.hr), Ante Perković, Predrag Belušić, Marketing i financije: Igor Vitanović, tel: 3786-348; fax: 3784-322, Tisk: Znanje d.o.o., Mandićeva 2, Zagreb

Adresa uredništva: Odjel hrvatskih vojnih glasila i izdavaštva, Ilica 256b, 10000 Zagreb, e-mail: hvojnjik@mohr.hr, Naklada: 3000 primjeraka

POVOLJNE AKCIJSKE KAMERE

Akcijske kamere danas su nezaobilazan gadget neovisno o tome bavite li se nekim sportom ili se jednostavno volite kretati. GoPro slovi za najbolju akcijsku kameru na tržištu, ali njezina cijena itekako odskače. [str. 51]

MORH I OSRH

7. OBLJETNICA ČLANSTVA U NATO-u

Hrvatska ostaje pouzdan i aktivni saveznik [4]

MORH

Službeni posjet glavnom tajniku NATO-a [6]

MORH

Sastanak ministara obrane EU-a [7]

OSRH

Primopredaja dužnosti zamjenika načelnika GS OSRH [11]

DOGAĐAJI

HRVATSKO VOJNO UČILIŠTE

Odabir budućih kadeta i ročnika [8]

PREDSTAVLJAMO - DESETNIK ZDENKO MIRT

Savate boksač i pripadnik specijalne Vojne policije [12]

POLIGON "EUGEN KVATERNIK"

Pripreme Gromova za završno ocjenjivanje [14]

VOJARNA "JOSIP JOVIĆ"

Vježba Poskok 16/1 [16]

NATjecanje na vojnom poligonu "Gašinci"

Vilson Skoko - najbolji ročnik prvog naraštaja 2016. [18]

KONFERENCIJA U RACVIAC-u

Rodne perspektive i sigurnost u jugoistočnoj Europi [20]

SIMULACIJSKO SREDIŠTE

ISTAR 16-1 [22]

ZAPOVJEDNIŠTVO SPECIJALNIH SNAGA

Samo najbolji idu dalje... [23]

VOJNA TEHNIKA

NOVOSTI

Produljen trup španjolske S-80 [24]
Iranski tenk Tiam [24]
Pokusna plovidba prve fregate 125 [25]
Dostavljen prvi B2M [25]
Novi poljski flotni tanker [25]

KOPNENA VOJSKA

LAND 400 - budućnost australskih oklopnih vozila [32]

RAKETNI SUSTAVI

Veliki indijski projektili [38]

Naslovnica Arhiva HVG-i-ja

SUPROTNI TRENDovi

Štokholmski institut za međunarodna mirovna istraživanja (SIPRI) objavio je 5. travnja redovito izvješće o obrambenoj potrošnji svjetskih zemalja i regija, ovaj put za 2015. godinu... [str. 27]

www.hrvatski-vojnik.hr

U članstvu Europskog udruženja vojnih novinara (EMPA)
Rukopise, fotografije i ostali materijal ne vraćamo. Copyright HRVATSKI VOJNIK, 2016.
Novinarski prilozi objavljeni u Hrvatskom vojniku nisu službeni stav Ministarstva obrane RH.

Pratite nas i na
društvenim mrežama

7. OBLJETNICA ČLANSTVA U NATO-U

Sedma obljetnica ulaska Republike Hrvatske u NATO svečano je 7. travnja obilježena u Hrvatskom saboru. "NATO je danas, više nego ikad, jamac sigurnosti i slobode," rekao je tom prigodom ministar obrane Josip Buljević te zaključio kako će Republika Hrvatska i nadalje ostati pouzdan, aktivan i vjerodostojan saveznik koji će u dogovoru s partnerima u okviru NATO-a nastaviti odgovorno ispunjavati svoje obveze u ostvarivanju mira, demokracije i drugih vrijednosti koje dijelimo i u koje vjerujemo...

HRVATSKA OSTALA I AKTIVAN SAVEZ

U Hrvatskom saboru obilježena je 7. travnja sedma obljetnica ulaska Republike Hrvatske u NATO. Svečanosti su nazočili i ministar obrane Josip Buljević, ujedno izaslanik predsjednika Vlade RH, te načelnik Glavnog stožera OSRH general-pukovnik Mirko Šundov. Predsjednik Hrvatskog sabora Željko

Reiner istaknuo je kako su suradnja i konsenzus od temeljne važnosti za funkcioniranje NATO-a te kako je suradnja ključ za iznalaženje trajnih rješenja za potencijalne sigurnosne izazove. "Međunarodna zajednica danas se nalazi u jednom od najizazovnijih razdoblja u novijoj povijesti. Gotovo svakodnevno suočeni smo s

prijetnjama globalnoj sigurnosti," rekao je te doda da Hrvatska u suradnji s NATO saveznicima mora učiniti sve što je u njezinoj moći kako bi zaštitila sve svoje građane. Istaknuo je kako je Hrvatska i u NATO-u prepoznata kao jedan od glavnih zegovornika kooperativne sigurnosti. "Danas slavimo sedmu obljetnicu

članstva Republike Hrvatske u NATO-u. Iako je riječ o relativno kratkom razdoblju, osobito ako usporedimo svoje članstvo s članstvom nekih drugih zemalja, smatram da smo ostvarili golem napredak," istaknuo je ministar Buljević. Napomeno je kako je u vrlo kratkom roku Hrvatska poduzela i provela

Kontinuirano ulaganje u sustav obrane i nacionalnu sigurnost trajni je imperativ," rekla je Maja Čavlović, izaslanica Predsjednice RH

Veleposlanik i stalni predstavnik RH pri Organizaciji Sjevernoatlantskog ugovora Boris Grigić održao je predavanje Prioriteti NATO-a u svjetlu nadolazećeg samita u Varšavi

Leida PARLOV, snimio Stjepan BRIGLJEVIĆ

"Iako je riječ o relativno kratkom razdoblju, osobito ako usporedimo svoje članstvo s članstvom nekih drugih zemalja, smatram da smo ostvarili golem napredak," istaknuo je ministar Josip Buljević

JE POUZDAN ZNIK

niz obrambenih reformi. Oružane snage RH danas su male, fleksibilne i mobilne te spremne, zajedno s partnerima u NATO-u, odgovoriti na trenutačne i buduće izazove. "NATO je danas, više nego ikad, ja-mac sigurnosti i slobode," istaknuo je ministar Buljević te dodao da danas Savez, kao najjača i jedin-

stvena političko-vojna organizacija globalnog doseg-a, jedini posjeduje resurse, znanja i sposobnosti za uspješno odvraćanje i odupiranje novim sigurnosnim prijetnjama. Upravo zbog toga, članstvo u Savezu iznimno je važno. Istaknuo je zadovoljstvo skorim pristupanjem Crne Gore NATO-u i rekao da se Hrvatska uvjek zalagala, te će se nastaviti zalagati i u budućnosti, za članstvo u euroatlantskim integraci-jama svih onih zemalja jugoistočne Europe koje to žele. Ministar Buljević zaključio je kako će Republika

Hrvatska i nadalje ostati pouzdan, aktivan i vjerodostojan saveznik koji će u dogovoru s partnerima u okviru NATO-a nastaviti odgovorno ispunjavati svoje obveze u ostvarivanju mira, demokracije i drugih vrijednosti koje dijelimo i u koje vjerujemo. Izaslanica predsjednice Republike Hrvatske Maja Čavlović istaknu-la je kako je Hrvatska u kratkom razdoblju prošla zahtjevan put od samostalnosti do članstva u NATO-u i EU-u. "Nakon obrane od agresije hrvatska vojska nastavila je biti predvodnik u procesima tranzicije te usvajanja NATO-ovih normi. Kontinuirano ulaganje u sustav obrane i nacionalnu sigurnost trajni je imperativ," rekla je Čavlović. Uka-zala je i na važnost kolektivne sigurnosti te napomenula kako nove asimetrične ugroze zahtijevaju sve-obuhvatan pristup te novu razinu konzultacija i suradnje između NATO-a i partnerskih nacija te međunarodnih organizacija. Zaključila je kako s obzirom na nove sigurnosne ugroze i prijetnje Hrvatskoj predstoji proces ozbiljnog promi-šljanja i osmišljavanja nadogradnje postojećih mehanizama nacionalne sigurnosti te uspostave jedinstvenog sustava domovinske sigurnosti. Načelnik Glavnog stožera OSRH general-pukovnik Mirko Šundov zahvalio je svima koji su aktivno pridonijeli ostvarenju tog za Republiku Hrvatsku važnog cilja. Na-

"Oružane snage RH nastaviti će se razvijati kao moderne, dobro opremljene i uvježbane snage, interoperabilne sa snagama saveznika i partnera," naglasio je general-pukovnik Mirko Šundov

glasio je kako je Hrvatska upravo članstvom u NATO-u dugoročno riješila temeljna pitanja vlastite sigurnosti te istaknuo važnost kolektivne obrane na kojoj počiva NATO. U kontekstu zajedničkog djelovanja, zajedničkih ciljeva i spremnosti članica Saveza, general Šundov osvrnuo se na NATO-ove operacije u kojima sudjeluju i Oružane snage RH, spomenuvši pritom operaciju ISAF, odnosno danas misiju Odlučna potpora u Afganistanu, te operaciju KFOR na Kosovu. Vezano uz utjecaj članstva u NATO-u na razvoj i reforme Oružanih snaga RH, istaknuo je dosadašnja postignuća, uključujući ispunjenje svih zadanih kriterija za članstvo te dostignute standarde prema kojima su se razvijale i oružane snage ostalih članica. "Oružane snage RH nastaviti će se razvijati kao moderne, dobro opremljene i uvježbane snage, interoperabilne sa snagama saveznika i partnera," naglasio je general Šundov te zaključio kako će OSRH i dalje biti temeljna institucija za doprinos u stvaranju sigurnog i stabilnog okružja Republike Hrvatske.

Glavni tajnik Parlamentarnе skupštine NATO-a David Hobbs održao je predavanje Uloga i misija Parlamentarnе skupštine NATO-a u kontekstu suočavanja sa sigurnosnim ugrozama XXI. stoljeća, a Boris Grigić, veleposlanik i stalni predstavnik RH pri Organizaciji Sjevernoatlantskog ugovora, predavanje Prioriteti NATO-a u svjetlu nadolazećeg sastita u Varšavi.

U sklopu obilježavanja 7. obljetnice ulaska Republike Hrvatske u NATO, svoja iskustva iz sudjelovanja u međunarodnim misijama i operacijama iznijeli su brigadna generalica Gordana Garašić, pukovnik Michael Križanec, časnički namjesnik Dominik Ban te stožerna narednica Sanja Kevo. Voditelj izaslanstva Hrvatskog sabora u Parlamentarnoj skupštini NATO-a Damir Krstićević tom je prilikom istaknuo kako je ulazak u NATO konačno potvrdio vrijednosti, ali i zrelost OSRH i Republike Hrvatske u cjelini. Istaknuo je kako je danas jedini logičan izbor kolektivna sigurnost te da se sve institucije trebaju prilagoditi novim sigurnosnim ugrozama. ■

Foto: NATO

SLUŽBENI POSJET GLAVNOM TAJNIKU NATO-A

Ministar obrane Josip Buljević sastao se 11. travnja u sjedištu NATO-a u Bruxellesu s glavnim tajnikom Saveza Jensem Stoltenbergom.

Tijekom sastanka razmijenjena su mišljenja o prioritetima idućeg NATO-ova samita koji će se održati 8. i 9. srpnja u Varšavi, a čija će središnja tema obuhvatiti buduće korake na razini Saveza potrebne za dugo-ročnu prilagodbu u kontekstu pro-

mijenjenog sigurnosnog okruženja. Teme razgovora ministra Buljevića i glavnog tajnika Stoltenberga bile su i nove ugroze sigurnosti na periferiji Saveza i u zemljama u hrvatskom susjedstvu, s posebnim naglaskom na sigurnosnim izazovima u području jugoistočne Europe. Glavni tajnik potvrdio je važnost stabilnosti jugoistočne Europe za NATO-i i Europu u cijelosti. Obostrano je zaključeno

kako euroatlantski procesi pozitivno djeluju na povećanje razine stabilnosti i sigurnosti u tom dijelu Europe. U tom su smislu pozdravili skoro potpisivanje Sporazuma o pristupanju Crne Gore za članstvo u NATO-u. Ministar obrane potvrdio je snažnu predanost članstvu Republike Hrvatske u okviru NATO-a. Istaknuo je kako će Republika Hrvatska i dalje pružati snažnu potporu te pre-

nositi znanja i iskustva zemljama u svojem susjedstvu na njihovu europskom i euroatlantskom putu. U okviru posjeta ministar Buljević posjetio je i Stalno predstavništvo Republike Hrvatske pri NATO-u i održao sastanke sa stalnim predstavnikom i veleposlanikom Borisom Grigićem te vojnim predstavnikom general-bojnikom Matom Pađenom.

OJI

Foto: I. Koprivica

MINISTRICA OBRANE ALBANIJE U POSJETU MORH-U I ZSS-U

Ministar obrane RH Josip Buljević primio je 14. travnja u prvi službeni posjet ministricu obrane Republike Albanije Mimi Kodheli s izaslanstvom. Na sastanku su potvrđeni odlični odnosi i dobra bilateralna suradnja. Ministri su zaključili kako je zajednički interes obiju zemalja koordiniran odgovor na nove sigurnosne izazove i borba protiv radikalizma te puna integracija svih zemalja jugoistočne Europe u regionalne inicijative koje su ključne za uspostavljanje dijaloga i međusobnog povjerenja. Dogovorena je i kontinuirana suradnja te razmjena informacija vezanih uz migrantsku krizu. Ministar Buljević istaknuo je kako će Republika Hrvatska pružiti podršku Albaniji na putu u članstvo u Europskoj uniji. "S ministricom Kodheli razmijenio sam mišljenja o stanju u regiji i jugoistočnoj Europi, a razgovarali smo i o prioritetima NATO-ova samita u Varšavi. Dogovorili smo daljnju bilateralnu i obrazbenu suradnju te aktivnosti dviju prijateljskih zemalja s ciljem što boljeg odgovora na sigurnosne izazove koji nas okružuju," rekao je ministar Buljević. "Naše zemlje, kao članice NATO-a, osim što imaju odgovornost za sigurnost i prosperitet svojih građana, jamicu su sigurnosti i stabilnosti u regiji," naglasio je ministar. Ministrica Mimi Kodheli izrazila je zadovoljstvo

Foto: I. Koprivica

Ministrica obrane Republike Albanije obišla je u ZSS-u spomen-sobu, taktičko-tehnički zbor naoružanja i opreme te nazočila prezentaciji borilačkih vještina

posjetom Republici Hrvatskoj. "Imali smo konstruktivne razgovore. Radit ćemo na konsolidaciji i jačanju suradnje na području obrane. Albanija i Hrvatska postale su članice NATO-a prije sedam godina, a dijele i zajednički stav o proširenju Saveza. Također, nastaviti ćemo zajednički angažman u NATO-ovim operacijama i misijama, posebno u misiji u Afganistanu," istaknu-

la je Kodheli. "Albanija i Hrvatska nastaviti će podupirati jedna drugu, radit ćemo rame uz rame kako bi naša regija postala sigurnije mjesto," zaključila je albanska ministrica. U sklopu službenog posjeta Republići Hrvatskoj albanska ministrica sastala se i s predsjednikom Hrvatskog sabora Željkom Reinerom, prvim potpredsjednikom Vlade Tomislavom Karamarkom i ministrom vanjskih poslova Miroom Kovačem. Drugog je dana posjeta izaslanstvo Republike Albanije posjetilo Zapovjedništvo specijalnih snaga u Delnicama i tvrtku HS Produkt u Karlovcu. U ZSS-u ministricu obrane dočekali su direktor GS OSRH kontraadmiral Robert Hranj i zapovjednik ZSS-a brigadir Perica Turalija koji su uputili riječi dobrodošlice. Direktor GS OSRH tom je prilikom naglasio važnost suradnje unutar NATO-a, kao i inicijative A5, te svih ostalih oblika suradnje.

Brigadir Turalija ukratko je predstavio Zapovjedništvo i osoblje, a nakon toga održana je prezentacija o misiji, strukturi i zadaćama ZSS-a te pregled dosadašnje suradnje albanskih i hrvatskih specijalnih snaga. Nakon uručenja plaketa, ministrica obrane Republike Albanije obišla je spomen-sobu, taktičko-tehnički zbor naoružanja i opreme te nazočila prezentaciji borilačkih vještina.

U tvrtki HS Produkt u Karlovcu izaslanstva MORH-a i MORA-a dočekao je direktor Željko Pavlin koji je održao prezentaciju proizvoda i rada tvrtke, a zatim je slijedio obilazak proizvodnog pogona.

OJI

OJI, foto: europa.eu

instrumenata za borbu protiv hibridnih prijetnji, ali trebamo razviti okvir za njihovu snažniju, koherentnu i sveobuhvatnu primjenu. Pritom trebamo razvijati suradnju s drugim međunarodnim organizacijama, ponajprije NATO-om. Drugi dio sastanka bio je posvećen Izgradnji sposobnosti u potpori sigurnosti i razvoja, a visoka predstavnica Mogherini predstavila je najnovije informacije o strateškom okviru za reforme sigurnosnog sektora. Cilj Izgradnje sposobnosti je osmišljavanje načina pomoći partnerima i trećim zemljama da djeluju kao promicatelji sigurnosti i stabilnosti u lokalnim okvirima.

Ministri obrane na sastanku su također bili informirani o statusu razvoja Europske globalne strategije, kao i o namjeri Europske unije da nastavi pridonositi stabilnosti i sigurnosti Afganistana, uključujući i potporu civilnoj policiji nakon 2016. godine. ■

SASTANAK MINISTARA OBRANE EU-A

Ministar obrane Josip Buljević sudjelovao je 19. travnja na Vijeću za vanjske poslove u formatu ministara obrane EU-a u Luxembourgu. Prvog je dana održana zajednička radna večera ministara vanjskih poslova i ministara obrane na kojoj se raspravljalo o trenutačnom stanju u Libiji. Na sastanku, tijekom kojeg se videovezom ministra obratilo i predsjednik libijske vlade Fayez al-Sarraj, pružena je puna potpora libijskoj vladu nacionalnog jedinstva te potpunoj implementaciji Libijskog političkog sporazuma od 17. prosinca 2015. Također je dana puna potpora UN-ovoj misiji u Libiji (UNSMIL) te izražena spremnost EU-a za pružanje pomoći od 100 milijuna eura koja bi se u suradnji s libijskom vladom i UNSMIL-om investirala u razna područja. Ministri obrane usvojili su zaključke o Libiji koji, među ostalim, predviđaju moguću pomoć libijskim vlastima u borbi protiv krijumčara migranata izgradnjom kapaciteta libijske obalne straže. Drugog dana, prije početka Vijeća u formatu ministara obrane, ministar Buljević sudjelovao je na sastanku Upravljačkog odbora Europske obrambene agencije (EDA). Tijekom sjednice EDA je izvjestila o napretku u programima suradnje, implikacijama hibridnog rato-

vanja na razvoj sposobnosti, političkom okviru za dugoročnu obrambenu suradnju te o europskoj strateškoj autonomiji u području obrambene industrije. Ministar Buljević naglasio je važnost razvoja i jačanja malih i srednjih poduzeća, posebno iz perspektive malih zemalja članica. Govoreći o jačanju strateške autonomije, napomenuo je da je suradnja sa zemljama članicama ključna za očuvanje i jačanje strateške autonomije u području obrane, ali istaknuo i važnost neometane suradnje sa saveznicima koji nisu dijelom EU-a. U prvom dijelu sastanka Vijeća ministri obrane EU-a raspravljali su o hibridnim prijetnjama. Uz nazočnost visoke predstavnice i potpredsjednice Europske komisije Federice Mogherini, na sastanku je sudjelovao i glavni tajnik NATO-a Jens Stoltenberg. Visoka predstavnica Mogherini i povjerenica Elžbieta Bieńkowska predstavile su Zajedničku komunikaciju VP-a i EK-a o suočavanju s hibridnim prijetnjama koja treba razviti model i postupke za jačanje otpornosti zemalja na njih. Ministri obrane usvojili su zaključke kojima pozivaju na mobilizaciju svih instrumenata EU-a kako bi se oduprli tim prijetnjama. Ministar Buljević istaknuo je kako zemlje članice već imaju dovoljno

Susret s potpredsjednicom Europske komisije

Ministar obrane RH Josip Buljević sastao se 19. travnja u okviru sastanka Vijeća za vanjske poslove u formatu ministara obrane EU-a s visokom predstavnicom i potpredsjednicom Europske komisije Federicom Mogherini. Razgovaralo se o kreiranju zajedničke politike EU-a prema Libiji, posebno u kontekstu izgradnje sigurnosnih i obrambenih kapaciteta. Također se razgovaralo i o stanju u hrvatskom jugoistočnom susjedstvu i problemima rastućeg radikalizma gdje je visoka predstavnica EU-a pokazala poseban interes za suradnju. Zaključno, dogovoren su daljnji kontakti, stalna razmjena mišljenja te suradnja na budućim projektima od interesa za sigurnost Europske unije.

HRVATSKO VOJNO UČILIŠTE

BROJ MLADIH LJUDI ZAINTERESIRANIH DA OBUKU ODORU VEĆI JE OD GODIŠNJIH POTREBA OSRH ZA POPUNOM, A I KRITERIJI ZA ONE KOJI ŽELE OBUĆI MASKIRNO U PROFESIONALNOJ VOJSCI ČLANICE NATO-a KUDIKAMO SU ZAHTJEVNIJI NEGO NEKAD. ŠTO IH NA TOM PRVOM KORAKU ČEKA SAZNAJEMO U RAZGOVORU S DJELATNICIMA ODJELA ZA ODABIR, PROMIDŽBU, ZDRAVSTVENU I PSIHOLOŠKU POTPORU SREDIŠNJICE ZA UPRAVLJANJE OSOBLJEM...

ODABIR BUDUĆE KADEDE

S profesionalizacijom Oružanih snaga Republike Hrvatske sustav novačenja vojničkih i časničkih kadrova uvelike se modificirao. Broj mladih ljudi zainteresiranih da obuku odoru veći je od godišnjih potreba OSRH za popunom, a i kriteriji za one koji žele obući maskirno u profesionalnoj vojsci članice NATO-a kudikamo su zahtjevniji nego nekad dok se služio obvezni vojni rok. U cijelom procesu primanja novih kadrova, za kadete ili dragovoljne ročnike (potom i za primanje u djelatni sastav OSRH), prve stepenice koje

predstavljaju sustav, a potom vrše odabir, iznimno su važne. Jedna je od njih Odjel za odabir, promidžbu, zdravstvenu i psihološku potporu Središnjice za upravljanje osobljem (SUO). Načelnik Odjela pukovnik Dinko Tandara uza se ima malu, ali vrlo stručnu ekipu djelatnika zaduženih, uz ostalo, da za OSRH odaberu najbolje od zainteresiranih da postanu njihovi pripadnici. Među njima su i naši sugovornici: bojnik Branko Miloš zadužen za promidžbu, kineziolog bojnički Ivan Zubić, psihologinja satnica Ida Šintić Verem i liječnica satnica Sabina

Lažeta. Oni, uz potporu drugih ustrojstvenih cjelina MORH-a i OSRH, čine stručni lanac koji počinje upravo promidžbom.

PROMIDŽBA PO SREDNJIM ŠKOLAMA

Uz multimedije (oglasi, filmovi, plakati, internet, štandovi na prigodnim priredbama dva-tri puta mjesečno...) aktivnosti koje su i u djelokrugu Službe za odnose s javnošću i izdavaštvo MORH-a s kojom SUO surađuje, za privlačenje prvog interesa i pozornosti potencijalnih vojnika i vojnikinja ključnu ulogu ima promidžba po srednjim školama. "Od ove godine započeli smo kampanje i po trogodišnjim srednjim školama u kojima mogu biti kandidati za dragovoljno vojno osposobljavanje," objašnjava bojnik Miloš. U proteklom ciklusu, kad su promidžbeni timovi bili ograničeni na četverogodišnje škole, posjetili su ih čak 220 po cijeloj Hrvatskoj. Ne treba zanemariti ni aktivnost koja je nedavno zaživjela, prezentacije i podjelu infomaterijala sedamnaestogodišnjim mlađicima koji se u područnim odjelima i odsjecima za poslove obrađene upisuju u vojnu evidenciju. "Ondje ih se po ciklusu upisa javlja više od 25 000," napominje pukovnik Tandara. U cijelom tom prvom dodiru Odjelu pomažu i djelatnici HVU-a, HRZ-a i PZO-a..., upravo za "odgovore iz prve ruke" na izravna pitanja koja postavljaju djevojke i mlađi koji žele postati vojnici, kadeti, piloti... Primjer su

Domagoj Vlahović, fotoarhiva SUO-a

ČIH ETA I ROČNIKA

i dan otvorenih vrata HVU-a na kojima mlađi ljudi zainteresirani da postanu kadeti sve mogu vidjeti na licu mjesta.

Pokaže li netko ozbiljan interes za dragovoljno osposobljavanje, prijavljuje se u područni odjel ili odsjek za poslove obrane. Slijedi poziv za liječnički, stomatološki i psihologički pregled na HVU-u "Dr. Franjo Tuđman". Učilište ima gotovo potpunu infrastrukturu za sve što je potrebno Odjelu: prezentacije, preglede, testi-

ranja i smještaj ako kandidati trebaju ostati u Zagrebu dulje od jednog dana. Dolaze kontinuirano, u ciklusima, po redu kako su uredi poslali prijave, u jednom danu dvadesetak. Djelatnici SUO-a dočekuju ih i odmah slažu u vrste: "To je prvi susret s vojničkim redom koji im se svima zaista svida," kaže nam satnica Šintić Verem. Slijedi prvo obraćanje u učionici tijekom kojeg se kandidatima objašnjava raspored koji ih čeka tog dana.

MEDICINSKI PREGLED I PSIHOLOGIJSKA TESTIRANJA

Prvi pregled je stomatološki, "pregled dentalnog statusa", kako ga stručno nazivaju. Taj filter po Pravilniku propisuje da kandidat odnosno kandidatkinja nema više od četiri neliječena karijesa. Premda dio kandidata već tu otpada, satnica Lažeta napominje da se u zadnje vrijeme opća slika jako popravila, i to zahvaljujući promidžbi koja spominje te uv-

HRVATSKO VOJNO UČILIŠTE

jete, ali i međusobnoj komunikaciji kandidata na raznim društvenim mrežama.

Samo jedan kriterij koji nije na razini stroga određenih pravila znači i ocjenu "ne zadovoljava". Psihologiska testiranja podrazumijevaju, primjerice, "metodu papir-olovka" i testiranja na računalima, koja uz druge metode (npr. usmeno ispitivanje) ukupno daju sliku o intelektualnoj sposobnosti i osobnosti kandidata.

Da bi se ispunili kriteriji, kod kandidata ne smije biti izražena anksioznost, neurotičnost, depresivnost, bilo kakvi simptomi psihijatrijskih poremećaja. Naravno, ako je riječ o kandidatima za časnike, a posebno za pilote, kriteriji testiranja još su viši. Nakon testa "papir-olovka", kandidati se dijele u skupine, opći medicinski i psihologiski pregled obavlja se istodobno, a skupine se izmjenjuju. Liječnički pregled je pregled općeg zdravstvenog stanja, kombinacija sistematskog pregleda i antropometrijskih mjerjenja. Liječnik puno zaključaka može izvući i iz dokumentacije obiteljskog liječnika koju kandidati moraju priložiti, primjerice, o mogućem postojanju kroničnih, raznih ili psihičkih bolesti. Kandidati također odgovaraju na pitanja o vlastitom stanju, tj. o manjim simptomima i poremećajima koje su imali u životu. Eliminirajuća je i pretilost (najviši indeks tjelesne mase iznosi 30) te pothranjenost. Zanimljivo je i da nisu poželjne tetovaže na vidljivim mjestima (ruka od podlaktice prema šaci, vrat, lice...). Sve se na kraju uspoređuje s kriterijima navedenim u Pravilniku, kategorična je satnica Lažeta.

Praznog hoda nema, pregledi se moraju dovršiti do 14 sati istog dana kako bi se rezultati na vrijeme mogli poslati u Zavod za zrakoplovnu medicinu u Kliničkoj bolnici Dubrava.

Ta cjelina prema potrebi obavlja složenje specijalističke razine pregleda, npr. ako se temeljem sistematskog pregleda ne može donijeti konačan zaključak o zdravstvenoj sposobnosti kandidata. Potvrda o zdravstvenoj sposobnosti vrijedi dvije godine tako da je redovito važeća bude li kandidat pozvan na dragovoljno osposobljavanje te na prijam u djelatnu vojnu službu.

TESTIRANJE TJELESNE SPREMNOSTI

Što se tiče kineziologa, za dragovoljno osposobljavanje ne vrše se ulazna testiranja tjelesne spremnosti, kaže nam vojnik Zubić. Ona dolaze na red u obliku izlaznog testiranja na kraju dragovoljnog osposobljavanja kad postaju jedan od prolaznih kriterija za poziv u djelatnu vojnu službu u OSRH. Međutim, kad je riječ o sveučilišnim studijskim programima na HVU-u, upravo su kineziolozi ti koji u ime Odjela za odabir, promidžbu, zdravstvenu i psihološku potporu, nakon prijave kandidata na natječaj MORH-a, rade prve provjere na sportskim terenima HVU-a, naravno, uz pomoć kolega s Učilišta. To se kandidatima napominje već prilikom promidžbe ili prvih informacija, tako da svoje tjelesno stanje imaju vremena dovesti u red. Primjerice, od muškaraca starih od 18 do 21 godine traži se da u dvije minute izvedu najmanje 35 sklekova i 46 pregiba (trbušnjaka), a 3200 m moraju istrčati u najviše 16:36 minuta. Žene u isto vrijeme moraju napraviti najmanje 13 sklekova, također 46 trbušnjaka i 3200 m istrčati u 19:42 minute. Potencijalni kadeti, za razliku od onih koji bi trebali ući u djelatnu vojnu službu kao vojnici, prolaze i izlazno testiranje na dragovoljnem osposobljavanju, nemaju bodovanje onog što su pokazali

na sportskom terenu, jednostavno moraju udovoljiti traženom rezultatu. Jednako je prilikom psihologiskog i medicinskog pregleda koji su slični kod kadeta (uz spomenute razlike na koje gledaju psiholozi, primjerice, postoje veći zahtjevi kod intelektualnih sposobnosti, traže se i neke karakteristike budućih vođa...) i ročnika/novih vojnika. Zasad se ocjenjuje samo jesu li sposobni, tj. spremni, a konačna selekcija ovisi o uspjehu na maturi i drugim školskim kriterijima. Što se tiče zdravstvenog i psihologiskog pregleda kandidata za vojne pilote, oni ih zbog posebnih kriterija uglavnom obavljaju na Zavodu i u suradnji s Kliničkom bolnicom Dubrava.

Broj ljudi koji se primaju određen je godišnjim Planom prijma osoblja koji objavljuje Ministarstvo obrane. Sukladno Planu prijma te potrebama Oružanih snaga (primjerice, za određenim strukama), kad skupe sve potrebne podatke o potencijalnim kadetima, dragovoljnim ročnicima i djelatnim vojnim osobama, djelatnici SUO-a rade popise onih koji će biti predloženi MORH-u za određeni kadetski te vojnički naraštaj ili pozvani u vojnu službu. Naravno, uz posao koji obavljaju kineziolozi, liječnici i psiholozi, postoji još kriterija za odabir pod koje spadaju i opći (godine života, stručna spremna, nekažnjavanje, obrazovni kriteriji...), no to je materijal za još jednu, puno širi priču... "Sve je transparentno, subjektivni je dio ocjenjivanja, primjerice kod dragovoljnog osposobljavanja, sveden na najmanju moguću mjeru. Što se tiče prvog kontakta s kandidatima, jasno nam je da je na nama i obveza te odgovornost da svojim radom Oružane snage RH prikazujemo u najboljem svjetlu," naglašava u zaključku pukovnik Tandara. ■

OJI, foto: Stjepan BRIGLJEVIĆ

UZ ZAHVALU GENERALU DRAGUTINU REPINCU NA ČASNOJ I UZORNOJ SLUŽBI U ORUŽANIM SNAGAMA, MINISTAR JOSIP BULJEVIĆ ZAŽELIO JE GENERALU DRAGI MATANOVIĆU DOBRODOŠLICU NA NOVU DUŽNOST, NAGLASIVŠI KAKO JE DUBOKO UVJEREN DA ĆE NA TOJ DUŽNOSTI NASTAVITI DAVATI OSOBNI PEČAT, JEDNAKO KAO I DOSAD, U CIJELOJ SVOJOJ VOJNOJ KARIJERI...

PRIMOPREDAJA DUŽNOSTI ZAMJENIKA NAČELNIKA GS OSRH

Svečana primopredaja dužnosti zamjenika načelnika Glavnog stožera Oružanih snaga Republike Hrvatske između general-pukovnika Dragutina Repinca i general-bojnika Drage Matanovića izvršena je 15. travnja u Ministarstvu obrane RH.

Uz ministra obrane Josipa Buljevića i načelnika Glavnog stožera OSRH general-pukovnika Mirka Šundova svečanosti su nazočili i glavni inspektor obrane general-bojnik Slaven Zdilar, ravnatelj VSOA-e brigadni general Ivo Kinder, vojni ordinarij mons. Jure Bogdan, zapovjednici grana i zapovjednici uprava i zapovjednici pristožernih postrojbi Glavnog stožera.

Ministar obrane Josip Buljević zahvalio je generalu Repincu na uzornoj i časnoj službi: "Ljudi su bili i ostali naša najveća snaga. Ljudi koji na najbolji mogući način koriste sredstva koja im stoje na raspolaganju, koji upravljaju organizacijom, provode složene procese i podižu sposobnosti. Svatko je od vas u naše Oružane snage ugradio dio sebe, vezujući se za naše zajedničke uspjehе, na svoj način pridonoseći izgradnji naše domovine, njezine snage, stabilnosti, vjerodostojnosti. Zahvaljujem vam, generale Repincu, što ste svoje sposobnosti ulagali, na svim dužnostima koje ste obnašali, u naša zajednička postignuća i osobno pridonosili jačanju naših Oružanih snaga." Ministar je zaželio generalu Matanoviću dobrodošlicu na novu dužnost, naglasivši kako je duboko uvjeren da će na toj dužnosti nastaviti davati osobni pečat, jednako kao i dosad, u cijeloj svojoj vojnoj karijeri.

General Šundov istaknuo je kako je riječ o dvojici vrhunskih časnika s besprijkornim vojnim karijerama te

prije svega zahvalio generalu Repincu na časnoj i uzornoj službi u Oružanim snagama tijekom proteklih 25 godina. "General Repinc bio je intelektualna snaga Glavnog stožera. Nedostajat će nam ne samo njegov stručni savjet, nego i njegova smirenost i stabilnost koja odlikuje ljudе sigurne u svoja znanja i sposobnosti," naglasio je general Šundov.

General Šundov izrazio je također uvjerenje da će general Matanović, kao vrhunski profesionalac, školovan u Hrvatskoj i inozemstvu, s iskustvom na brojnim odgovornim dužnostima, i na novoj dužnosti biti jednako uspješan kao i dosad. Istaknuo je kako očekuje i ne sumnja da će general Matanović nastaviti predano i profesionalno raditi na svim ključnim aktivnostima Oružanih snaga RH u idućem razdoblju. General Repinc zahvalio je okupljenima te istaknuo kako je u proteklih 25 godina imao čast i privilegiju služiti i raditi s mnogim istinskim profesionalcima, herojima i velikim domoljubima od kojih neki, nažalost, više nisu

i sa svim dosadašnjim suradnicima kojima za to pripadaju velike zasluge. Zahvalio je generalu Repincu na profesionalnosti, višegodišnjoj korektnoj vojničkoj suradnji te iskrenom ljudskom odnosu i prijateljstvu. Istaknuo je da će takav odnos i okvir djelovanja promicati i na novoj dužnosti. "Iskušto na području obuke, izobrazbe i logistike iskoristit ću za bezrezervnu potporu načelniku Glavnog stožera," rekao je general Matanović te zaključio kako smatra da je ključni preduvjet dugoročne stabilizacije obrambenog sustava cijelovito normativno uređenje obrambenog planiranja te potpora i usklađeno djelovanje Glavnog stožera i MORH-a.

General-bojnik Drago Matanović započeo je vojnu karijeru u Zboru narodne garde. Nakon ustrojavanja Hrvatske vojske imenovan je na odgovornu dužnost zapovjednika bojne, a potom i na dužnost zapovjednika 2. gardske brigade. Vojnu karijeru nastavlja na brojnim odgovornim dužnostima u Oružanim snagama, među ostalim, na dužnosti načelnika Stožera – zamjenika zapovjednika Zapovjedništva za obuku, načelnika Uprave za školstvo te Operativne uprave Glavnog stožera OSRH. Završio je najviše hrvatske vojne škole, a školovao se i u inozemstvu. Nakon školovanja karijeru nastavlja u Ministarstvu obrane RH gdje je bio pomoćnik pa potom zamjenik inspektora obrane.

Za doprinos u Domovinskom ratu i rad u Oružanim snagama Republike Hrvatske dodijeljeno mu je više odlikovanja, priznanja i pohvala. Na dužnost zamjenika načelnika Glavnog stožera OSRH dolazi s dužnosti zapovjednika Zapovjedništva za potporu koju je obnašao protekle dvije godine. ■

PREDSTAVLJAMO

Desetnik Zdenko Mirt u Satniji specijalne Vojne policije Pukovnije Vojne policije radi kao vodič službenog psa za detekciju eksploziva. U njegovu je poslu, među ostalim, bitna disciplina i samokontrola, dobra fizička kondicija, tjelesna snaga i mentalna stabilnost. Osim obuke u postrojbi, za njegovu je dobru fizičku i mentalnu kondiciju nezaobilazna uloga savate boksa. Trenutačno je aktualni prvak Hrvatske u tom sportu te brončani u Europi. Hrvatski je naslov obranio prošlog tjedna, a priprema se za nastup na Svjetskom prvenstvu.

"Bavljenje savate boksom i dobri nastupi u zemlji i na međunarodnim prvenstvima daju mi čast da predstavljam i Vojnu policiju i Oružane snage RH čiji sam ponosan pripadnik," kaže nam tridesetdvogodišnjak koji se tom sportskom disciplinom počeo baviti 2000. godine u drugom razredu srednje škole u rodnoj Donjoj Stubici gdje i danas živi i trenira. Svaki početak, pa tako i njegov, bio je težak, ali volja i naporan rad vrlo su brzo doveli do impresivnih rezultata. Prvi je nastup imao nakon samo osam mjeseci treninga. Borio se za svoj klub na Kupu Hrvatske kao junior i pobedio. Taj ga je prvi uspjeh potaknuo da nastavi još intenzivnije trenirati. U nekoliko je navrata osvajao naslov državnog prvaka, a sljedeća važna godina u njegovoj karijeri bila je 2003. kad je ušao u reprezentaciju i nastupio na Svjetskom prvenstvu u

desetnik Zdenko Mirt

Prošlog je tjedna obranio naslov državnog prvaka te očekuje da će svoju suverenu premoći u savate boksu potvrditi i na ovogodišnjem Svjetskom prvenstvu

Leida PARLOV, snimio Tomislav BRANDT i privatna arhiva Z. MIRT

Desetnik Zdenko Mirt aktualni je prvak Hrvatske u savate boksu te brončani u Europi. Hrvatski je naslov obranio prošlog tjedna, a sad se priprema za nastup na Svjetskom prvenstvu. Pripadnik je Satnije specijalne Vojne policije Pukovnije Vojne policije gdje radi kao vodič službenog psa za detekciju eksploziva, ali uz vojničke dužnosti savate je neizostavan dio njegove svakodnevice. Vještine koje stječe baveći se tim sportom čine ga i iznimno dobro uvježbanim vojnim policajcem...

BOKSAČ I PРИPADНИК SPECIJALNE VOJNE POLICIJE

Belgiji te osvojio svjetsko srebro i postao juniorski viceprvak svijeta. Bio je to velik uspjeh, pogotovo ako se uzme u obzir da je izgubio od francuskog borca i to s vrlo malom bodovnom razlikom. Objasnjava nam kako je kolijevka tog borilačkog sporta upravo Francuska. Savate na francuskom znači papučica, a specifičan je po tome što se nastupa u tenisicama koje su na prednjem dijelu obložene tvrdim materijalom. U borbi su dopuštene sve nožne tehnikе, kružni i bočni udarci, čišćenja, a i udarci rukama. Za razliku od drugih borilačkih sportova, savate je puno dinamičniji i u ringu se ne smije stajati. Čim stanete i izbjegavate borbu sudac daje opomenu, a nakon tri opomene slijedi diskvalifikacija. "Iako su Francuzi absolutni vladari tog svojeg nacionalnog sporta, hrvatska im se reprezentacija uvijek nameće kao najjači protivnik na europskim i svjetskim prvenstvima," kaže desetnik Mirt.

Objasnjava nam i zašto se počeo baviti tom borilačkom vještinom: "Klub mi je blizu. Kako sam se savate boksom počeo baviti još dok sam bio srednjoškolac, obveze u školi nisu mi dopuštale da idem nekamo dalje trenirati. Već nakon prvih treninga našao sam se u tom sportu. Jednostavno se sve poklopilo." Prije je trenirao svaki dan, a sad odradi pet borilačkih treninga tijedno, uz dan rezerviran za trč-

nje. "Na poslu dodatno svaki dan odradim aerobni trening, trčanje i vježbe snage, što je i inače redovita aktivnost svih nas u postrojbi, te se tako savate boks koji treniram privatno i moj posao izvrsno nadopunjaju," objašnjava desetnik Mirt. Savate je neizostavan dio njegove svakodnevice, a vještine koje stječe baveći se tim sportom čine ga i iznimno dobro uvježbanim vojnim policajcem.

Iza sebe ima više od 150 službenih borbi na domaćem terenu, na europskim, svjetskim i prvenstvima Mediterana te na brojnim međunarodnim prijateljskim mečevima

u Europi. Nastupa u kategoriji +85 kilograma, a trenira ga Srećko Zniga. Za desetnika Mirta sve je nekako jednostavno: "Dođete, borite se i pobijedi najbolji. Prvenstva ne lažu." Ističe kako mu je savate puno pomogao i u poslu koji radi. Treniranja se nije odrekao ni tijekom sudjelovanja u misiji u Afganistanu gdje je sa svojim psom bio tri puta. I ne samo to. Tijekom zadnjeg sudjelovanja u misiji vodio je školu savate boksa u kojoj su uz pripadnike našeg kontingenta bili i brojni pripadnici oružanih snaga drugih zemalja. Kaže kako se, upravo zahvaljujući treniranju tijekom boravka u Afganistanu, dobro

pripremio i samo mjesec dana nakon povratka iz misije osvojio naslov prvaka Hrvatske. Prošlog je tjedna obranio naslov državnog prvaka te očekuje da će svoju suverenu premoć u savate boksu potvrditi i na ovogodišnjem Svjetskom prvenstvu. Namjera mu je trenirati i boriti se dokle god bude mogao pružati dobre borbe i dostojno predstavljati svoj klub i reprezentaciju Hrvatske, a time i Vojnu policiju i Oružane snage čiji je pripadnik. Poslije namjerava ostati u tom sportu kao sudac te se baviti trenerskim radom i prenositi znanje i iskustvo mlađim naraštajima savate boraca. ■

 POLIGON "EUGEN KVATERNIK"

PRIPREME GR ZAVRŠNO O

Na vojnom poligonu "Eugen Kvaternik" na Slunj pripadnici 2. mehanizirane satnije 2. mehanizirane bojne Gromovi GMTBR-a provodili su od 29. ožujka do 8. travnja uvježbanje i vježbu na zemljištu Grom 16. Cilj vježbe bilo je utvrđivanje obučenosti 2. mehanizirane satnije i njoj pridodanih elemenata – voda za potporu s MB 82 mm i desetine strojnica te desetine za potporu, koji su u sastavu BGMP II, te njihova završna priprema za vježbu Spremnost 16 koja će se održati u svibnju.

Vježbi Grom 16 prethodile su aktivnosti uvježbavanja procesa vojnog donošenja odluke koji je Zapovjedništvo Bojne sa specijalnim dijelom Stožera za BGMP II provelo u matičnoj vojarni "Pukovnik Predrag Matanović" u Petrinji, kao i računalno podržana vježba (CAX) u SimS-u u Zagrebu na kojoj su sudjelovale postrojbe sastavnice GMTBR-a i GOMBR-a.

Vježba Grom 16 bila je prilika da pripadnici Gromova, tijekom dva tjedna borav-

Lada PULJIZEVIĆ, snimio Tomislav BRANDT

OMOVA ZA OCJENJIVANJE

Pripadnici Gromova provodili su od 29. ožujka do 8. travnja vježbu na zemljишtu Grom 16 s ciljem utvrđivanja obučenosti te završne pripreme za vježbu Spremnost 16 koja će se održati u svibnju. Sudjelovalo je 160 pripadnika 2. mehanizirane bojne Gromovi s 15 borbenih oklopnih vozila Patria, a korišten je sustav MILES koji omogućuje da se u realnom vremenu prate kretanja i djelovanja na terenu...

ka na vojnom poligonu na Slunju, provedu niz aktivnosti i zadaća iz procedura vođenja postrojbe, zaposjedanja, rada u taktičkom području prikupljanja, provedbe napada, uspostave i obrane baze, ophodnji, reakcija na improvizirane eksplozivne naprave, rada na paljbenom položaju MB 82 mm i prebacivanja na sljedeći paljbeni položaj te da provedu vježbe na zemljишtu s napadnom operacijom te operacijom stabilnosti.

U vježbi je sudjelovalo 160 pripadnika 2. mehanizirane bojne Gromovi s 15 borbenih oklopnih vozila Patria i 11 terenskih motornih vozila. Središte za borbenu obuku (SBO) sudjelovalo je u pripremi, planiranju te ocjenjivanju sastavnice BGMP II tijekom pro-

vedbe vježbe. U tu je svrhu korišten sustav MILES koji preko uređaja koje vojnici imaju na sebi, kao i preko uređaja koji se nalaze na borbenim vozilima, omogućuje nadređenom Zapovjedništvu da u realnom vremenu prati kretanje i djelovanja na terenu.

Bojnik Ivan Radić, zamjenik zapovjednika 2. mehanizirane bojne Gromovi GMTBR-a, istaknuo je nakon završetka vježbe zadovoljstvo uloženim trudom i rezultatima vojnika, dočasnika i časnika koji su u njoj sudjelovali, dok je natporučnik Ninoslav Relković, zapovjednik 2. mehanizirane satnije, naglasio kako su pripadnici postrojbe bili izrazito motivirani tijekom čitavog vježbovnog procesa.

Bojnik Ivan Radić,

zamjenik zapovjednika 2. mehanizirane bojne Gromovi GMTBR-a

Uloženi je trud čitavog časničkog, dočasničkog i vojničkog kadra 2. mehanizirane satnije s pridanim elementima velik i nadređeno je Zapovjedništvo na kraju vježbe zadovoljno postignutim. Vježba je praćena s pomoću sustava MILES kojim raspolaže Središte za borbenu obuku. To je sustav koji preko uređaja koje vojnik nosi na sebi i uređaja koji se nalaze na borbenim vozilima prati kretanje na zemljишtu te nadređeno Zapovjedništvo u SBO-u u svakom trenutku i u realnom vremenu može pratiti gdje se nalaze pripadnici i borbena sredstva naše postrojbe, kako rade, gdje su razmješteni. Vježbi je prethodio proces vojnog donošenja odluke koji smo proveli u matičnoj vojarni u Petrinji, a zatim vježba koja je održana na vojnom poligoni "Crvena zemlja". Sve će to, zajedno s ovom vježbom koju provodimo na Slunju u suradnji sa SBO-om, pridonjeti ocjenjivanju ove Satnije na vježbi Spremnost 16.

Natporučnik Ninoslav Relković,

zapovjednik 2. mehanizirane satnije

Na poligonu "Eugen Kvaternik" Slunj tijekom dva tjedna vježbe na zemljишtu radili smo na procesu donošenja vojne odluke, provedbi napada, taktičkom kretanju, a imali smo i operaciju stabilnosti kojom završavamo ovaj obučni ciklus. Za mene je vježba bila uspješna i nadam se da će tako biti i na glavnom ocjenjivanju za dva tjedna. Iznimno sam zadovoljan i motivacijom, koja je vrlo visoka, kao i odličnim rezultatima koji se ovdje postižu.

Vojnik Antun Čorić,

2. mehanizirana satnija bojne Gromovi

U sustavu sam godinu i šest mjeseci, a nedavno sam postao djelatna vojna osoba. Na Slunju smo proveli dva tjedna. Priznajem da nije bilo lako, ali bilo je uspješno i izazovno. Zadovoljan sam što je sve tako prošlo, a zadovoljan sam i korištenjem sustava MILES s kojim sam se sad prvi put upoznao i koji daje realnost svim djelovanjima. Treba uložiti puno rada i truda, a sad slijedi nekoliko dana odmora i onda priprema za sljedeći teren koji je ponovno na Slunju, vježbu Spremnost 16 u kojoj ćemo pokazati svu našu spremnost, sve što smo dosad naučili i koliko smo spremni za BGMP II.

VOJARNA "JOSIP JOVIĆ"

VJEŽBA

Brigadir Mijo Kožić, čelnik ocjenjivačkog tima GS OSRH

Sastavnica je spremna za upućivanje na savjetničke dužnosti koje su tijekom vježbe demonstrirali po svim funkcionalnim područjima. Zaštitne snage (imaju sposobnost provedbe zaštite snaga unutar mjesta smještaja u kampu, na radnim točkama savjetovanja, kao i na rutama kretanja) spremne su za svoju primarnu dužnost, što su također iznimno profesionalno i odgovorno prikazale na završnoj vježbi Poskok 16/1. U procjeni borbenog morala izvrsnim su ocjenjeni motiviranost, kohezivnost i međusobno povjerenje što daje dodatnu vrijednost i kvalitetu cijelokupnoj sastavniči.

Vježba Poskok 16/1 završila je ocjenjivanjem sposobnosti sastavnica Zapovjedništva specijalnih snaga kao dijelova 4. hrvatskog kontingenta koje će biti upućene u misiju Odlučna potpora. Sastavnice ZSS-a u potpunosti su spremne za upućivanje u misiju i provedbu svih navedenih zadaća koje su među najsloženijima koje provode pripadnici OSRH u hrvatskom kontingentu, rekao je čelnik ocjenjivačkog tima GS OSRH brigadir Mijo Kožić...

Vježba Poskok 16/1, koja se održavala u vojarni "Josip Jović" na Udbini, završila je 13. travnja završnim ocjenjivanjem sposobnosti sastavnica Zapovjedništva specijalnih snaga kao dijelova 4. hrvatskog kontingenta koje će biti upućene u misiju Odlučna potpora.

Program preduputne obuke pripadnika sastavnica temeljio se na standardima i zahtjevima koje propisuje NATO-ova dokumentacija, kao što je sposobnost savjetovanja u planiranju i provedbi temeljne i specijalističke obuke instruktora specijalne policije i vođa te zaštite snaga, ali i na iskustvima pripadnika prve rotacije koji su se vratili iz Afganistana 2015. godine. Oni su prenijeli stecena znanja i iskustva čime je znatno podignuta razina obuke i kvaliteta pripreme budućih sastavnica.

Budući pripadnici 4. hrvatskog kontingenta prošli su složen i opsežan program priprema koji je, uz ostalo, obuhvatio

preduputnu obuku specifičnu za misiju, posjet Islamskom centru u Rijeci, upoznavanje s vrstama ugroza i prijetnji u misiji uz pregled i analizu incidenta zabilježenih u proteklom razdoblju, završene specijalističke tečajeve i demonstracije vještina potrebnih za savjetnika.

Direktor vježbe Poskok 16/1, naglasio je kako u procesu priprema za treću rotaciju važnu ulogu imaju oni koji su sudjelovali u misiji. "Od dvije prethodne rotacije, druga je još uvek u Afganistanu, a prva je ovde, koristimo sve savjete i ključne informacije potrebne za kvalitetnu pripremu tima," rekao je direktor vježbe Poskok 16/1.

Napisala i snimila Lada PULJIZEVIĆ

POSKOK 16/1

Cilj vježbe je ocjenjivanje spremnosti kandidata iz ZSS-a za sudjelovanje u misiji Odlučna potpora. Vježba se, sukladno NATO-ovim standardima, sastoji od dva dijela: ocjenjivanja in barracks i in field, odnosno na terenu. Ocjenjivanje na terenu bilo je provedeno u dvama segmentima: savjetovanje odnosno mentoriranje po funkcionalnim područjima i zaštita snaga.

Prema riječima brigadira Mije Kožića, čelnika ocjenjivačkog tima GS OSRH tijekom provedbe vježbe Poskok 16/1, scenarij te incidenti i događaji (MEL/MIL) koji su postavljeni pred sastavnicu podržali su u potpunosti sve ocjenjivačke liste i omogućili ocjenjivačima iz GS OSRH kvalitetnu prosudbu uvježbanosti i spremnosti. "Konačno ocjenjivanje sposobnosti iz njihove matrice sposobnosti provedeno na završnoj vježbi Poskok 16/1 potvrdilo je kako je navedena sastavnica u potpunosti spremna za upućivanje u misiju potpore miru Odlučna potpora i provedbu svih navedenih zadaća koje su među najloženijim koje provode pripadnici OSRH u hrvatskom kontingentu," rekao je na kraju vježbe brigadir Kožić. ■

Glavna zadaća sastavnice bit će sposobnost savjetovanja u planiranju i provedbi temeljne i specijalističke obuke pojedinca i vođa SPTC-a (obavještajna djelatnost, minsko-eksplozivna sredstva, pješačko naoružanje, civilno-vojna suradnja, obuka taktičkog zbrinjavanja ranjenika/ozlijedjenog (Tactics Combat Casualty Care – TCCC) sa sposobnošću osiguranja osnovne zdravstvene potpore (do razine ROLE 1), obuka iz područja komunikacijskih i informacijskih sustava, kao i sposobnost savjetovanja iz vođenja i zapovijedanja zapovjedništva SPTC-a u stožernim funkcijama.

NATJECANJE NA VOJNOM POLIGONU "GAŠINCI"

NAJBOLJI JE ROČNIK PRVOG NARAŠTAJA ROČNIKA NA DRAGOVOVOLJNOM VOJNOM OSPOSOBLJAVANJU U 2016. GODINI VILSON SKOKO KOJI JE TITULU ZASLUŽENO OSVOJIO NA NATJECANJU ODRŽANOM 13. TRAVNJA NA VOJNOM POLIGONU "GAŠINCI". DRUGO MJESTO PRIPALO JE DOMINIKU BRAJKOVIĆU, A TREĆE VANJI PULJKU, ALI BEZ OBZIRA NA OSVOJENA MJESTA SVI SU ZASLUŽILI POHVALE JER SU NAJBOLJI OD NJIH UKUPNO 468...

Vilson Skoko najbolji je ročnik prvog naraštaja ročnika na dragovoljnem vojnom osposobljavanju u 2016. godini. Titulu je zasluženo osvojio na natjecanju održanom 13. travnja na vojnem poligonu "Gašinci" gdje je snage odmjerilo devet mlađih ročnika, točnije po tri iz triju obučnih satnija. Drugo mjesto pripalo je Dominiku Brajkoviću, a treće Vanji Puljku, ali bez obzira na osvojena mjesta, svi su zaslužili pohvale jer su najbolji od njih ukupno 468 koliko ih je prošlo dragovoljno osposobljavanje u prvom naraštaju 2016. godine. Potvrda za to bilo je i gromoglasno

navijanje njihovih kolega, bez obzira na postignuti rezultat i plasman.

Da bi uopće postali kandidati za natjecanje, ročnici su morali dobiti ocjenu 5 iz svih vojno-stručnih zadaća, kao i ocjenu 5 na ulaznoj provjeri tjelesne spremnosti, a u obzir se uzmalo i zalaganje za vrijeme obuke koja je, do održavanja natjecanja, trajala sedam tjedana. Pobjednicima i ostalim natjecateljima čestitali su načelnik Glavnog stožera OSRH general-pukovnik Mirko Šundov, zapovjednik HKoV-a general-pukovnik Mate Ostović i pomoćnik ministra za ljudske

VILSON PRVOG

resurse Zoran Pilići koji su bili u obilasku poligona. General Šundov čestitao je ročnicima, zapovjednicima i instruktorima na uloženom trudu i naglasio važnost popune Oružanih snaga, njihova opremanja te obuke.

Najbolji je ročnik 20-godišnjni Wilson Skoko iz Splita. Pripadnik je 1. obučne satnije, a jednog dana želio bi postati pripadnik specijalnih snaga OSRH. "Velika su mi motivacija obitelj, cura i prijatelji. Dragovoljno vojno osposobljavanje odlično je iskustvo, a vojnički je život jako zanimljiv. Vladaju red i disciplina, nadređeni se moraju poštivati i to mi je drago. Svi su ročnici jednakci uz jednake mogućnosti, a sve ovisi

Peta KOSTANJŠAK, snimio Tomislav BRANDT

SKOKO - NAJBOLJI ROČNIK NARAŠTAJA 2016.

o tome koliko će vojnici tog potencijala iskoristiti," rekao je pobjednik natjecanja i dodao da je na obuci upoznao nove prijatelje. Naime, iako se nekom sedam tjedana može činiti kratko razdoblje, ipak je važna činjenica da na osposobljavanju ti mlađi ljudi prostor i život dijele 24 sata dnevno. Pobjednik je zahvalio svim svojim instruktorima koji su mu puno pomagali na putu da postane hrvatski vojnik, što mu je jedna od velikih želja u životu. Iako ima završenu pomorsku školu, zanima ga karijera u Hrvatskoj kopnenoj vojsci. Nakon proglašenja najboljih, načelnik GS OSRH general-pukovnik Mirko Šundov pitao je natjecatelje namjeravaju li nastaviti vojnu karijeru, na što su svi potvrđno odgovorili. General je tom prilikom istaknuo kako će najbolji ročnici dobiti pred-

nost u odabiru struke ako se odluče za vojnu karijeru jer je velika stvar biti prvi od 468 ljudi, upravo kako kaže i sam pobjednik Vilson Skoko. "Osjećaj je vrhunski, jedva čekam nazvati roditelje, a posebno oca koji je sudionik Domovinskog rata. Isto tako, moram reći da su mi konkurenčija bili stvarno najbolji momci i čast je biti u društvu s njima bez obzira na plasman," zaključio je najbolji ročnik.

Natjecanje za najboljeg ročnika kontinuirano se održava od 2013. godine. Pobjednicima će nagrade i prijelazni pehar biti uručeni 21. travnja u Požegi na svečanosti završetka obuke ročnika na dragovoljnom vojnom osposobljavanju. ■

Zadaće iz programa obuke

Prvi dočasnici, viši instruktori i instruktori odabiru ročnike tijekom cijelog njihova osposobljavanja. Svaki tjedan proglašava se ročnik tjedna i onda se od njih odabiru najbolji. Na samom natjecanju prolaze kroz 14 radnih točaka i pritom ih nadzire dejet instruktora koji mijere vrijeme i bilježe rezultate. "Natjecanje je složeno kroz 14 radnih točaka, a točke su zapravo njihove redovite zadaće: od tjelovježbe, prve pomoći, do orientacije, gađanja, sastavljanja pušaka... Ovdje je važno mjerjenje vremena, ali i ispravnost odrađene zadaće," objasnio nam je stožerni narednik Predrag Samaržija, obnašatelj dužnosti prvog dočasnika Središta za temeljnu obuku.

Prvu i drugu točku čine tunel i preskakanje prepreke, a slijedi pružanje prve pomoći i nove prepreke. Natjecatelj zatim stiže na točku s koje gađa zračnom puškom. Slijede postavljena minsko-eksplozivna sredstva, a zadaća ročnika je da ih prepozna i označi. Nakon još jedne prepreke, puzanja, na redu je provjera iz programskog područja taktike u kojoj ročnik mora prepoznati signal te ga rukom pravilno pokazati. Slijedi prolazak kroz labirint te dolazak na mjesto gdje pokazuje vještina iz programskog područja topografije: mora znati s pomoću ručnog kompasa odrediti magnetski azimut. Ročnici su također imali zadaću rastavljanja i sastavljanja automatske puške i pištolja HS 2000, ali otežavajuće je to što su svi dijelovi tih oružja bili izmiješani. Pred sam kraj na redu je gađanje iz zračne puške, nakon čega je slijedilo stavljanje zaštitne maske i gađanje pod zaštitnom maskom. Uz brzo održavanje zadaće, važna je i točnost jer se za svaku pogrešku natjecateljima dodavalo vrijeme što im je kvarilo konačan rezultat.

KONFERENCIJA U RACVIAC-U

NJEMAČKA

Bundeswehr 2001. otvorio vrata ženama

U svojem je obraćanju njemački vojni izaslanik u Hrvatskoj pukovnik Janus Kaschta predstavio uspješnu njemačku priču o ženama u Bundeswehru, naglasivši da taj put nije uvijek bio jednostavan. Pri osnivanju Oružanih snaga Savezne Republike Njemačke 1955. godine u Ustavu je stajalo kako žene ne mogu naoružane služiti u vojsci. Zatim se 1975. godine prvi put kao vojnikinje zapošljavaju lječnice, ljekarice, stomatologinje i veterinarke, a u kasnim 80-im i 90-im žene popunjavaju odabранa radna mjesta u sanitetskoj službi i glazbenom zboru Bundeswehra.

Bundeswehr 2001. otvara vrata ženama omogućivši njihovo zapošljavanje na svim područjima. Te je godine broj vojnikinja porastao na 6700, a danas ih je oko 19 000, što bi značilo da udio žena iznosi nešto više od 10 posto. Više od jedne trećine njih radi u sanitetskoj službi. Kako je rekao njemački izaslanik, Oružane snage SR Njemačke žele postići da u ostalim postrojbama udio vojnikinja poraste na 15 posto. Istaže da je pola vojnikinja po činu u skupini dočasnika, a udio žena među profesionalnim vojnicima još je uvek prilično nizak i iznosi nešto više od tri posto. Ipak, kaže, u međuvremenu su žene postale zastupljene i u vrhovnom zapovjedništvu Bundeswehra, a od listopada 2014. nalaze se i na vodećim pozicijama u Zapovjedništvu specijalnih snaga. Također, ističe i da je 2013. Ursula von der Leyen postala prva ministrica obrane Savezne Republike Njemačke i time vrhovna zapovjednica oružanih snaga.

RODNE PERSPEKTIJE U JUGOISTOČNOJ EUROPICI

U RACVIAC-u Središtu za sigurnosnu suradnju u Rikitju 7. i 8. travnja održana je konferencija "Rodne perspektive i sigurnost u jugoistočnoj Europi" čiji je cilj bio nastavak dijaloga o temama rodne jednakosti vezanih uz napredak u implementaciji Rezolucije Vijeća sigurnosti UN-a 1325 te drugih odluka i planova u zemljama članicama RACVIAC-a. Rezolucija 1325 Vijeća za sigurnost UN-a, donesena 2000., prva je rezolucija koja se odnosi na utjecaj rata na žene i djevojke te doprinos žena u rješavanju sukoba i održiva mira.

Direktor RACVIAC-a veleposlanik Haydar Berk na otvorenju je pozdravio sve prisutne kao i posebne goste te izrazio zadovoljstvo jer se su-

DVODNEVNA KONFERENCIJA "RODNE PERSPEKTIVE I SIGURNOST U JUGOISTOČNOJ EUROPICI" IMALA JE ZA CILJ NASTAVAK DIJALOGA O TEMAMA RODNE JEDNAKOSTI VEZANIH UZ NAPREDAK U IMPLEMENTACIJI REZOLUCIJE VIJEĆA SIGURNOSTI UN-a 1325 TE DRUGIH ODLUKA I PLANOVA U ZEMLJAMA ČLANICAMA RACVIAC-a. "SPOLNA RAVNOPRAVNOST JE TEMELJNO LJUDSKO PRAVO, A OSNAŽIVANJE ŽENA PREDUVJET ZA UNAPREĐENJE ODRŽIVA RAZVOJA," KAZAO JE NA OTVARANJU DIREKTOR RACVIAC-a VELEPOSLANIK HAYDAR BERK

Napisala i snimila Petra KOSTANJŠAK

AKTIVE I SIGURNOST ČNOJ EUROPY

djelovanjem na konferenciji čvrsto potvrđuje odlučnost da se nastavi podupirati implementacijski proces. "Spolna je ravnopravnost temeljno ljudsko pravo, a osnaživanje žena preduvjet za unapređenje održiva razvoja," zaključio je direktor RACVIAC-a.

Maja Čavlović, izaslanica Predsjednice RH i savjetnica za obranu i nacionalnu sigurnost u svojem je obraćanju istaknula kako je rodna ravnopravnost važan aspekt ljudskih prava. "Rezolucija Vijeća sigurnosti 1325 podsjeća nas da su žene

važne *agentice mira i sigurnosti* te je njihova politička participacija put razvoja. Hrvatska može iz vlastitog iskustva svjedočiti kako rat utječe na djevojke i žene što naglašava važnost njihove zaštite i osnaženja," rekla je Čavlović i naglasila kako smjernice, odluke i akcijski planovi u posljednjih 15 godina, od donošenja ove rezolucije, nisu sprječile da se žene suočavaju s preprekama na putu prema uspješnom sudjelovanju u procesima donošenja odluka. "Broj žena koji sudjeluje u procesu do-

nošenja odluka na području mira i sigurnosti u svijetu ostaje nizak, dok su podaci o spolnom nasilju i stradanju u ratnim područjima poražavajući. Porast radikalizacije i terorizma još dodatno pogoršava to stanje. Unatoč dobrom zakonskom okviru i vidljivom napretku, žene još uvijek nisu dovoljno zastupljene u političkom životu," naglasila je te dodala kako će Hrvatska nastaviti podupirati implementaciju Rezolucije s posebnim fokusom na konfliktna i poslijekonfliktna društva. Voditelj ureda Konrad Adenauer

Stiftung u Hrvatskoj Michael A. Lange izrazio je zadovoljstvo što njegova fondacija pomaže RACVIAC-u u organizaciji događaja koji se osvrće na vrlo izazovan aspekt europske sigurnosti – osnaživanje uloge žena u vojsci s posebnim naglaskom na situaciju u jugoistočnoj Europi. O temama se na dvodnevnoj konferenciji izlagalo i razgovaralo kroz dva panela – prvi se bavio implementacijom Rezolucije na područje jugoistočne Europe, a drugi dio europskim sigurnosnim izazovima i rodnom perspektivom. ■

BiH

Povećanje interesa žena za vojni poziv

Ministrica BiH za ljudska prava i izbjeglice Semiha Borovac u svojem je obraćanju na otvorenju konferencije ukratko predstavila iskustvo Bosne i Hercegovine u primjeni UN-ove Rezolucije 1325. "Mi ovu rezoluciju smatramo posebno značajnom iz perspektive zemlje koja je prošla rat, ali i u svjetlu aktualnih svjetskih događanja, velike migrantske krize i ratova koji se vode," kazala je ministrica BiH. Kao najvažnija postignuća u tom smjeru istaknula je povećanje interesa žena za prijam u oružane snage zbog promocije vojnog poziva i uvođenja afirmativnih mjera. Tako su se na prvi oglas za prijam 2008. godine javile tek 23 kandidatkinje, a pet godina poslije taj se broj povećao na 595. "Trenutačno imamo oko 24 posto žena kao civilnih djelatnica u oružanim snagama i 6,5 posto kao vojnih osoba, ali je i dalje nizak broj žena na visokim pozicijama i s visokim činovima. Također, zabilježen je i porast zainteresiranosti žena za sudjelovanje u mirovnim misijama diljem svijeta," poručila je Borovac.

Iako je BiH primjer dobre prakse u implementaciji Rezolucije, ministrica je navela i niz problema koji su još uvijek prisutni poput tradicionalnih stereotipa, nedovoljne finansijske podrške, kompleksnosti države, a posebice je naglasila dio na koji se nije adekvatno odgovorio – žene žrtve seksualnog nasilja u ratu kojih prema procjenama UN-a ima na desetke tisuća. Također je istaknula činjenicu da su od devet članova Vijeća BiH dvije žene, ministrica obrane i ministrica za ljudska prava i izbjeglice, dakle upravo u područjima u kojima je potrebno stvoriti bolje uvjete kako bi žene mogle pokazati da se mogu nositi rame uz rame s muškim kolegama u svim političkim i društvenim izazovima današnjice.

OJI, snimio Domagoj VLAHOVIĆ

• SIMULACIJSKO SREDIŠTE

U Simulacijskom središtu za Zapovjedništvo za obuku i doktrinu Hrvatske kopnene vojske od 4. do 8. travnja provedena je računalno podržana vježba (CAX) ISTAR 16-1. Vježbu je, uz stručno vođenje i nadziranje djelatnika SimS-a, provela Središnjica za obavještajno djelovanje GS OSRH u suradnji s Obavještajnom upravom GS OSRH, granskim obavještajnim odjelima G-2, N-2 i A-2 te vojno-obavještajnim satnijama gardijskih brigada. Cilj vježbe bio je provjeriti i uvježbati

procedure svih koraka obavještajnog ciklusa koji kroz svoje djelovanje realiziraju prikupljački i analitički vojno-obavještajni elementi, s posebnim naglaskom na primjenu ISTAR (obavještajno djelovanje - nadzorno djelovanje - određivanje ciljeva - izvidništvo) koncepta i dostizanje zadanog cilja sposobnosti. Kako je objasnio direktor vježbe (EXDIR) bojnik Željko Papazović, primarna obučna skupina bio je multidisciplinarni vojnoobavještajni modul (VOM), koji je provodio zadaće pružanja

VJEŽBA U SIMULACIJSKOM SREDIŠTU PRVA JE SAMOSTALNA RAČUNALNO PODRŽANA VJEŽBA JEDNE POSTROJBE RODA BORBENE POTPORE I VOJNOOBAVJEŠTAJNOG RODA U CJELINI U OSRH. U PRIPREMI I ORGANIZACIJI POSTAVILA JE NOVE IZAZOVE PRED DJELATNIKE SimS-a I SOD-a

ISTAR 16-1

obavještajne potpore u području operacija namjenski organiziranih snaga. Sekundarna obučna skupina bilo je Zapovjedništvo SOD-a koje je u vježbi imalo ulogu zapovjedništva operacije i kojom je zapovijedao zamjenik zapovjednika načelnika Stožera SOD-a pukovnik Stanislav Jolić. U tjednu prije vježbe provedena je obuka operatera na radnim stanicama simulacijskog sustava JCATS, kao i priprema zapovjednika obavještajnih timova te strukturiranje i priprema sastavnica analitičko-koordinativnog elementa VOM-a. Zapovjednik Središnjice za obavještajno djelovanje pukovnik Dražen Knežić naglasio je kako je ISTAR 16-1 prva samostalna računalno podržana vježba jedne postrojbe roda borbene potpore i vojno-obavještajnog roda u cjelini u OSRH. U pripremi i organizaciji postavila je nove izazove pred djelatnike SimS-a i SOD-a, posebno u dijelu simulacije obavještajnih aktivnosti i događaja. Vježba je provedena u skladu sa zamislimenim scenarijem koji je obuhvaćao konvencionalne i asimetrične prijetnje i temeljem kojeg su 2015. godine provedene dvije stožerne trenaže s ciljem planiranja i razrade koncepta uporabe VOM-a u potpori operacija OSRH. CAX ISTAR 16-1 ujedno je uvod i priprema za vježbu na zemljisu (LIVEX ISTAR 16) koja će uskoro biti provedena i čijom će realizacijom biti zaključen dvo-godišnji obučni ciklus postrojbe, definiran strategijom obuke SOD-a. U sklopu Dana visokih uzvanika, 7. travnja, sudionike su posjetili predstavnici raznih ustrojstvenih cjelina GS-a na čelu s načelnikom Uprave za obavještajne poslove brigadnim generalom Franom Tomičićem. Nakon saslušane prezentacije i obilaska radnih točaka general Tomičić izrazio je zadovoljstvo vježbom i sveukupnim aktivnostima Središnjice za obavještajno djelovanje. ■

Leida PARLOV, snimio Tomislav BRANDT

ZAPOVJEDNIŠTVO SPECIJALNIH SNAGA

OVOGODIŠNJA JE TEMELJNA OBUKA ZA SPECIJALNA DJELOVANJA POČELA POČETKOM OŽUJKA. U TIJEKU JE NJEZINA DRUGA FAZA KOJA SE PROVODI NA VJEŽBALIŠTIMA VOJARNI I POLIGONIMA OSRH...

SAMO NAJBOLJI IDU DALJE...

Obuka specijalnih snaga najteža je i najrigoroznija obuka u oružanim snagama svake zemlje. Prolaze je samo najizdržljiviji, najobučeniji i najstabilniji vojnici. Koncipirana je tako da do kraja izdrže samo najbolji. Takva je i Temeljna obuka za specijalna djelovanja Zapovjedništva specijalnih snaga. Provodi se jednom godišnje, traje šest mjeseci i sastoji se od pet fazu od kojih je svaka eliminacijska. Neki odustaju sami, neke eliminiraju instruktori, a nakon šest mjeseci u *commando* obitelj ulaze samo oni koji uspiju zadovoljiti stroge kriterije i dostići najviše standarde obučenosti.

Nakon ulazne selekcije koju je obavila Središnjica za upravljanje osobljem, na obuku u ZSS došla su 53 polaznika iz svih postrojbi OSRH. Nakon prve, selekcijske faze, samo je njih 27 nastavilo obuku. "Cilj je te prve faze,

koja se provodila u vojarni 'Drgomajl' u Delnicama," objasnio nam je voditelj Temeljne obuke za specijalna djelovanja, "da vidimo koliko su polaznici motivirani te možemo li ih obučiti za specjalce." Trajala je dva tjedna, radili su pod opterećenjem 18 sati dnevno. Najgore su bile i po 50 km duge svakodnevne hodnje. Odluku o tome hoće li nastaviti obuku nakon prve faze donose sami polaznici, a ne instruktori.

Najodlučniji i najbolji koji su odlučili ne odustatи nastavili su obuku u vojarni "Josip Jović" na Udbini gdje smo ih posjetili dok su provodili

obuku iz gađanja. Druga faza traje sedam tjedana i uključuje individualne zadaće. Polaznici sve rade samostalno, a provode

se razni oblici teorijske i praktične obuke kao što je bliska borba, tjelesno kondiciranje, zračne operacije, obuka iz preživljavanja, otpora i bijega (SERE), gađanja, topografije, veze, minsko-eksplozivnih sredstava... Uče, među ostalim, i o prikupljanju obavještajnih podataka, takтиkama malih postrojbi, ustroju, zadaćama i povijesti specijalnih postrojbi, vojnoj psihologiji.

Nakon svakog odraćenog predmeta provjerava se i teorijsko i praktično znanje i samo oni koji na svim ispitima 100 posto zadovolje nastavljaju dalje.

U trećoj fazi, koja traje četiri tjedna, obuka se provodi u binomima, skupinama i timovima.

Nakon toga slijedi *commando* faza koja počinje paklenim tjednom. Sve što su dotad naučili raditi će pod pritiskom, umorni, gladni, nesispavani, iscrpljeni višemesečnim

svakodnevnim vojničkim drilovima. "Cilj je *commando* faza da polaznici pokažu fizičku i mentalnu snagu. Da pokažu kako i koliko mogu kontrolirati stres, umanjiti ga i odraditi zadaću."

U sklopu *commando* faze je i alpinizam, gradska borba, amfibijske operacije, stalne operacije i zarobljenički kamp koji se provodi po najrigoroznijim standardima specijalnih postrojbi.

Takav se novi program obuke provodi već nekoliko godina zaredom, a iskustva iz prethodnih ciklusa pokazala su se odličnim.

U obuci je angažirano dvadesetak instruktora ZSS-a. Svi su prošli sličnu obuku i imaju višegodišnje iskustvo u provođenju raznih oblika obuke za pripadnike specijalnih snaga. Sve faze obuke prolaze zajedno s polaznicima. Osim što dobro prenose svoja znanja, znaju i motivirati polaznike i izvući najbolje iz njih. Pojedini dijelovi obuke provodit će se u suradnji s HRM-om te HRZ-om i PZO-om. ■

VOJNA TEHNIKA // NOVOSTI

Foto: Navantia

PRODULJEN TRUP ŠPANJOLSKE S-80

Navantia je završila radove na produljenju pojedinih sekcija trupa prve dizelsko-električne podmornice klase S80 španjolske Kraljevske ratne mornarice. Radovi su rezultat otkrivanja određenih problema u samom oblikovnom rješenju trupa.

Navantia je, naime, u svibnju 2013. objavila vijest o ozbiljnoj projektnoj pogreški vezanoj uz nerazmjer masa koja će odgoditi isporuku prve podmornice španjolskom RM-u čak do 2017. godine. Prekomjerna masa od 75 do 100 tona dodana je u vrijeme gradnje i podmornica kakva je sad ne bi mogla izranjati. Pretpostavlja

se kako je došlo do problema tijekom proračuna centracija masa: ili je projektant upisao decimalnu točku na pogrešnom mjestu ili je tijekom gradnje ugrađena novija, tehnološki naprednija oprema s masenom značajkom različitom od projektirane. Produljenjem trupa podmornica će stvoriti dodatni uzgon, ali po cijeni od 7,5 milijuna eura po dužnom metru trupa. Projekt podmornica S80 također trpi posljedice oslabljenog AIP pogonskog sustava koji je trebao omogućiti podmornici da ostane u zaronu 28 dana, ali dosegnula je 21. Ministarstvo obrane Španjolske priopćilo je u lipnju

2013. da je Navantia od američke kompanije General Dynamics Electric Boat zatražila pomoći u rješavanju prekomjerne masene značajke. U rujnu 2014. objavljena je vijest o rješenju problema prekomjerne mase, spremnost za nastavak radova oglašena je za kraj listopada, a u studenom te godine Navantia je objavila završetak redizajna. U konačnici, trup je produljen sedam metara, a istisnina je povećana za 75 tona. Trenutačno nema nikakve nove procjene kad bi se prva spomenuta podmornica mogla vratiti u operativnu uporabu RM-a.

M. PTIĆ GRŽELJ

Foto: IRNA

Iranska je kopnena vojska predstavila 13. travnja svoja nova vozila, a najveću je pažnju privukao domaći tenk Tiam koji je Jane'sov analitičar Jeremy Binnie nazvao svojevrsnim "spojem američkih i kineskih tenkova". Tiamova osnova nalik je na tijelo tenka M47M, inačice američkog M47 Patton proizvedene za Iran i Pakistan s motorom tenka M60A1, modernije inačice M47. Iran je proizvodio M47M od ranih sedamdesetih godi-

IRANSKI TENK TIAM

na XX. st., a 2014. predstavio je njegovu novu inačicu zvanu Sabalan. Taj je tenk naoružan topom koji je podsjećao na L7 od 105 milimetara. Prema fotografijama, i Tiam ima jednak kalibr, ali top je montiran na kupolu nalik na onu kineskog tenka Type 59/69. Gledajući u prošlost, unatoč činjenici što mu je osnova bio sovjetski T-55, neke inačice tog kineskog tenka imale su top L7, a ne one od 100 mm koje je podrazumijevao T-55. Za konstruiranje Tiama, tijelo koje je nalik na tijelo tenka M47M izgleda nadograđeno u odnosu na original kako bi mogao imati instaliranu veću kupolu poput one na Type 59. Na web-stranici Army Recognition spomenuto je da je u Tiam ugrađen novi sustav za upravljanje vatrom i komunikacijska oprema. Na prednji dio i vrh kupole dodan je reaktivni oklop sastavljen od velikih metalnih ploča koji

treba štititi od projektila modernih protuoklopnih oružja. Jедnake su ploče na prednjem dijelu kao i na bokovima tijela tenka. Iran je predstavio i PZO sustav od 57 mm imena Bahman i NBKO vozilo Shahram. Za razliku od Tiama, prije najavljen novi iranski tenk Karrar nije predstavljen 13. travnja. Jane's navodi da je Ministarstvo obrane Irana u veljači potvrdilo njegovo postojanje, dodajući da su mu značajke barem u rangu s ruskim T-90. Zapovjednik iranskog KoV-a brigadni general Ahmad Reza Pourdastan na predstavljanju je rekao da će Karrar biti predstavljen ovog ili sljedećeg mjeseca. Iako je javno objavljen ruski interes da Iranu proda tenkove T90, uz mogućnost transfera tehnologije, Iran prednost daje proizvodnji vlastitih.

D. VLAHOVIĆ

Foto: Bundeswehr / Björn Wilke

POKUSNA PLOVIDBA PRVE FREGATE 125

Prva stabilizacijska fregata istoimene klase "Baden-Württemberg" (program F125) započela je 6. travnja prvu seriju brodograđevne pokusne plovidbe. Početak ispitivanja jedan je od zadnjih važnih koraka prije same primopredaje RM-u Njemačke koja je zakazana za sredinu 2017. godine. Fregata "Baden-Württemberg" (F 222) izgrađena je u brodogradilištu Blohm+Voss u Hamburgu, a program je poznat i kao SFP (*Stabilization Frigate Program*). Nove fregate grade se u brodogradilištima njemačkih tvrtki ThyssenKrupp Marine Systems i Friedrich Lürssen Werft koje su zbog programa započetog 2004. osnovale konzorcij ARGE F125. Nova klasa njemačkih fregata zamijenit će osam fregata F122 klase Bremen građenih tijekom 1980-ih.

Oblikovne značajke odnosno dizajn fregata klase Baden-Württemberg jesu duljina 149,6 m, najveća širina 18,8 m, gaz 5,4 m i istisnina 7100 tona. Zahtijevana najveća projektirana brzina od 26 čvorova u CODLAG propulzijskoj konfiguraciji trebala bi dobiti svoju potvrdu upravo na započetim i budućim pokusnim plovidbama.

M. PTIĆ GRŽELJ

Foto: Marine Nationale

DOSTAVLJEN PRVI B2M

Francuska agencija DGA je objavila 29. ožujka kako je dostavljen prvi višenamjenski brod (*Bâtiment Multi-Mission* – B2M) namijenjen potrebama francuskog RM-a. Imena "D'Entrecasteaux", prvo je od triju B2M plovila naručenih 2013. godine. Izvođač radova bio je KERSHIP, zajednička tvrtka brodogradilišta Piriou i vojnoprovodgrađevnog diva DCNS-a. Plovila su namijenjena zadaćama čuvanja suvereniteta u francuskim prekomorskim teritorijima na Pacifiku. Preciznije, uključuju pomorski nadzor, projekciju sile, logistiku, sprečavanje trgovine ljudima i humanitarnu pomoć. Posadu čini 20 članova, a svako pojedino plovilo može biti naoružano dvjema strojnicama kalibra

12,7 x 99 mm (0,50 cal). Istisnina je 2300 tona, postiže najveću brzinu od 15 čvorova, autonomija iznosi 30 dana.

Matična luka broda "D'Entrecasteaux" bit će Nouméa u Novoj Kaledoniji, drugog imena "Bougainville" u Papeeteu u Francuskoj Polineziji, dok će matična luka broda "Champlain" biti u Point des Galetsu na otoku Réunionu. Francuska mornarica planira ploviti s njima najmanje 200 dana godišnje na otvorenom moru. U svibnju 2015. donesena je odluka o gradnji četvrtog B2M plovila. Potpisivanje ugovora očekuje se 2017., a matična luka bit će Fort-de-France na Martiniqueu.

M. PTIĆ GRŽELJ

Ilustracija: Remontowa Shipbuilding

NOVI POLJSKI FLOTNI TANKER

Inspektorat OS-a Poljske objavio je novi natječaj za gradnju, opremanje i dostavu novog namjenskog plovila tipa flotnog tankera za potrebe RM-a. Inicijalni ugovor obuhvaća flotni tanker koji bi bio isporučen u razdoblju između 2017. i 2020. godine, uz mogućnost dostave drugog između 2020. i 2024. godine. Novi će brodovi zamijeniti zastarjele tankere "Bałtyk" (klase ZP-1200, u uporabi od 1991.) i "Z-8" (projekt B 199, klase Moskit, u uporabi od 1970.). Inspektorat očekuje prijedloge tehničkih rješenja i finansijske ponude ponuđača najkasnije do 9. svibnja. Taktičko-tehnički zahtjevi nove klase tankera uvjetuju mogućnost pohrane 1500 tona goriva, 200 tona slatke vode i ukrcaja do triju kontejnera veličine šest metara. Novi flotni tanker mora omogućiti bočnu i krmenu dopunu goriva u luci ili na moru te biti opremljen dvjema crpkama

za gorivo protočnosti najmanje 150 m³ po satu. Najveća zahtijevana brzina iznosi 20 čvorova, brzina krstarenja 16 čvorova, a tražena autonomija 30 dana. Potrebno je osigurati četiri postolja za teške strojnice tipa WKM-BM kalibra 12,7 mm namijenjene samoobrani. Brod mora podržati vertikalno nadopunjavanje (VERTREP) helikopterom. Osnovni kriterij koji potencijalni ponuđač mora ispuniti jest da je izgradio barem jedan tanker s dvostrukom oplatom istisnine najmanje 3000 tona i finansijske vrijednosti najmanje 40 milijuna dolara u zadnjih pet godina. Osim toga, mora osigurati mjesto ispitivanja za brod duljine 125 m i istisnine 5500 tona. Bodovanje ponuda temeljiti će se prema sljedećim zahtjevima: 60 % cijena, 20 % jamstvo i 20 % datum isporuke (s krajnjim datumom 31. listopada 2020.).

M. PTIĆ GRŽELJ

VOJNA TEHNIKA // NOVOSTI

Foto: Heckler & Koch

NJEMAČKI SNAJPER ZA AMERIČKU VOJSKU

Početkom travnja njemačka je tvrtka Heckler & Koch objavila kako je sa svojom poluautomatskom snajperskom puškom Heckler & Koch G28 (Gewehr-28) u kalibru 7,62 x 51 mm pobijedila na američkom natječaju CSASS (Compact Semi-Automatic Sniper System) kojim započinje nabava nove snajperske puške za potrebe američke vojske. Nova bi snajperska puška HK G28 u prvoj fazi bila nadopuna američkim poluautomatskim snajperima M110 SASS (Semi-Automatic Sniper System), u kalibru 7,62 x 51 mm, a potom bi ih u potpunosti zamjenila. Prema trenutačno raspoloživim podacima, američkoj vojsci bit će isporučene 3643 puške HK G28 koje će biti proizvedene u Sjedinjenim Američkim Državama, a vrijednost ugovora procjenjuje se na 44,5 milijuna dolara. Natječaj CSASS koji je pokrenut 2014. postavio je taktičko-tehničke zahtjeve poput veće pouzdanosti i preciznosti, bolje ergonomije, smanjene dimenzije i mase, primjene naprednijih materijala, boljeg kompenzatora trzajnog udara, boljeg optičkog teleskopskog ciljnika, boljeg prigušivača pucnjna, nove šine za dodatnu opremu, boljeg bipoda, pištoljskog gripa, okidača, te kundaka.

Razvoj snajperske puške HK G28 ima zanimljiv put. Temelji se na civilnoj natjecateljskoj puški Heckler & Koch MR308 koja na američkom civilnom natjecateljskom tržištu nosi oznaku MR762 odnosno MR762A. Sama puška Heckler & Koch MR308 razvoj temelji na njemačkoj puški HK417 koju se trenutačno može smatrati jednom od najboljih jurišnih pušaka na svijetu. Rezultat je toga da snajper HK G28 ima do čak 75 % zajedničkih dijelova s puškama HK417 i MR308. Razvoj snajpera HK G28 potaknut je njemačkim potrebama i iskustvima iz sudjelovanja u operacijama u Afganistanu. Bundeswehr je tad tražio snajper koji bi bio potpora manjim postrojbama tijekom ophodnji, odnosno za pružanje potpore na udaljenostima od 600 m do 800 m. Naime, učinkoviti domet jurišnih pušaka u kalibru 5,56 x 45 mm (poput primjerice Heckler & Koch G36) ograničen je na 400 m što jeiniciralo potrebu za preciznom i potpornom paljborom na većim udaljenostima. Snajperska puška HK G28 razvijena je u dvjema inačicama: G28 E2 (Standard) opremljenoj dnevnim optičkim cilnjnikom Schmidt & Bender PMII 3-20x50 (mase 1,250 kg), te G28

E3 (Patrol) opremljenoj dnevnim optičkim cilnjnikom Schmidt & Bender PMII 1-8x24 (mase 1,050 kg). Obje su opremljene novom STANAG 4694 NATO šinom za dodatnu opremu kompatibilnom sa STANAG 2324 odnosno MIL-STD 1913 Picatinny šinama. HK G28 koristi polimerske spremnike za streljivo s 10 i 20 metaka. Posebnost je snajpera HK G28 tvornički zajamčena preciznost od 1,5 MOA, odnosno disperzija od 45 mm i manje na udaljenosti od 100 m za 10 ispaljenih metaka (OTM/HPBT/Sierra Match King streljivo). Duljina puške u objemu inačica iznosi 965 mm, odnosno 1082 mm s izvučenim kundakom. Širina iznosi 78 mm, visina je 340 mm (280 mm E3 Patrol inačica). Masa prazne puške bez optičkog ciljnika i okvira za streljivo iznosi 5,800 kg (E2), odnosno 5,125 kg za E3. Tvrta Heckler & Koch za snajper HK G28 nudi i dodatnu opremu poput Red dot ciljnika Aimpoint Micro T1, Rheinmetall Soldier Electronicsova laserskog obilježivača ciljeva LLM-225, Qioptiqova noćnog ciljnika MERLIN-LR, termalnog ciljnika L3-Insight CNVD-T36 te laserskog daljinomjera Jenoptik HLR15.

I. SKENDEROVIC

Pripremio Domagoj VLAHOVIĆ

OBRAMBENA POTROŠNJA

Foto: MoD UK

SUPROTNI TRENDovi

Štokholmski institut za međunarodna mirovna istraživanja (SIPRI) objavio je 5. travnja redovito izvješće o obrambenoj potrošnji svjetskih zemalja i regija, ovaj put za 2015. godinu...

Prema priopćenju iz Stockholma, za obrambene su potrebe zemlje diljem svijeta tijekom 2015. izdvojile ukupno 1676 milijardi dolara. To znači da je zaustavljen trogodišnji trend pada (iako minimalan) tog iznosa pa je sad, u realnim uvjetima, veći za oko 1 % nego 2014. godine.

Kao i uvek, ispod tog konačnog broja kriju se mnogi zanimljivi podaci i trendovi koje SIPRI-jevi stručnjaci pažljivo analiziraju. Najveći su doprinos globalnom

porastu dale Azije i Oceanije, srednja i istočna Europa te neke zemlje Bliskog istoka. Zapad je (obje Amerike, zapadna Europa te Karibi) i dalje u silaznoj fazi. Potonje vrijedi i za Afriku, no pad je uslijedio nakon punih 11 godina konstantnog povećanja potrošnje zemalja s tog kontinenta.

DVOJAC NA VRHU

Na vrhu popisa su Sjedinjene Države. Doduše, potrošnja od 596 milijardi dolara, više od trećine (36 %) iznosa koji izdvaja cijeli svijet, znači i pad

— ▲ —
Spektakularna fotografija puštanja mamaca iz helikoptera Lynx iznad britanskog razarača HMS "Dragon" (Type 45). Ujedinjeno Kraljevstvo najavilo je povećanje obrambene potrošnje koji je 2015. iznosila 55,5 milijardi dolara

od 2,4 % u odnosu na 2014., ali taj pad je i najmanji od 2011. (primjerice, 2014. potrošeno je 6,5 % manje nego 2013.). Američki Akt o kontroli proračuna (BCA) koji predviđa oštре rezove ipak je ublažen kad je riječ o obrani i to mjerama koje je donio Kongres. SAD će 2016., kako predviđaju SIPRI-jevi analitičari, nastojati održati sličnu razinu kao 2015. godine.

Drugoplasirana Kina s otprilike (za Kinu i još neke zemlje s manjom razinom transparentnosti) SIPRI ne

OBRAMBENA POTROŠNJA

Foto: PLA

Kineski vojnici preskaču bodljikavu žicu tijekom vježbe. Za Narodnooslobodilačku vojsku kontinuirano se nabavlja nova oprema i povećava proračun

daje egzaktne brojke), 215 milijardi dolara, tj. 7,4 % više nego 2014., preuzeala je lavovski dio svjetskog rasta. Taj je iznos 132 % viši nego 2006., a Kina ga ostvaruje upravo golemom kupnjom najsofisticiranih oružnih sustava (plovila, zrakoplovi, raketni sustavi) za svoje oružane snage. Ipak, rast je usporen u odnosu na 2014. kad je iznosio 9,7 % što je posljedica oslabljivanja ukupnog gospodarskog rasta zemlje.

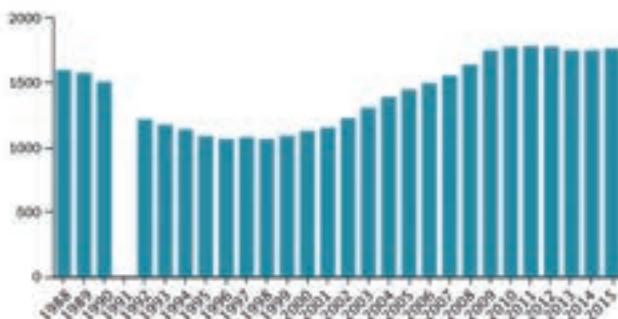
PAD RUBLJA, EURA I CIJENA NAFTE

U samom se vruhu dogodilo nekoliko vrlo zanimljivih zamjena mjesta. Rusija je, iako je povećala potrošnju za 7,5 %, Saudijskoj Arabiji prepri-

Vježba oklopništva južnokorejske vojske iz veljače 2016. izgleda impresivno, što se postiže i znatnim finansijskim sredstvima. Azijatska je zemlja 2015. na obranu potrošila 36,4 milijarde dolara i po tome je deseta u svijetu

Svjetska obrambena potrošnja, 1988. - 2015. (u milijardama dolara)

Sipri

stila treće mjesto i pala na četvrtu, a prvi je razlog pad vrijednosti rublja. Gospodarstva obiju zemalja u 2015. je pogodio velik pad cijena nafte, no obje su povećale obrambenu potrošnju. Potrošnja Saudijske Arabije pala bi, ali sudjelovanje u ratu u Jemenu natjeralo ju je na suprotno. Obje su zemlje zabilježile najveći udjel obrambene potrošnje u odnosu na svoj BDP još od 1990. godine. Projekcije za 2016., međutim, najavljuju im rezove.

Francuska je jedina zemlja u top-15 koja je zabilježila pad za dva mjeseca, s petog na sedmo, a njezin je mjesto zauzelo Ujedinjeno Kraljevstvo popevši se sa šestog. Njemačka je s osmog mesta pala na deveto.

Uzroci njemačko-francuskog pada su u slabljenju eura. To su, uz Ujedinjeno Kraljevstvo, iskoristile dvije azijske zemlje popevši se za po jedno mjesto, Indija na šesto, a Japan na osmo, premda su promjene u njihovim obrambenim proračunima bile minimalne. Na Potkontinentu najavljaju da će 2016. godina značiti zaista veliko povećanje potrošnje od 8 %. Jednaku stvar, samo u manjim postocima, najavljuje i zapadnoeuropski trolist Francuska – Ujedinjeno Kraljevstvo – Njemačka.

POSLJEDICE SUKOBA U UKRAJINI

Stari Kontinent i inače je za 2015. bio najavio trend povećanja, a potrošeno je 1,7 % više nego 2014.,

Foto: ROK

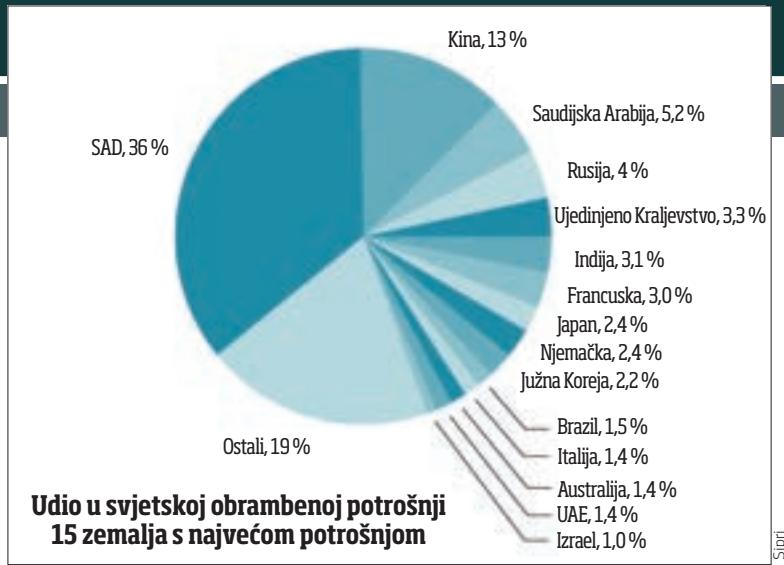

Foto: USMC

europske članice NATO-a, uključujući Tursku, smanjile su 2015. potrošnju za 0,3 % u odnosu na 2014. godinu. Uz spomenutu Rusiju, u istočnoj je Evropi zamjetno veće iznose nego 2014. izdvajala Ukrajina, i to za 10 %, a na Kavkazu su potrošnju za oko 8 % podebljali Azerbajdžan i Armenija.

536 POSTO VIŠE

Uz istočnu Evropu najagilnije su bile azijske zemlje. Uključujući Oceaniju, uložile su 5,4 % više. Osim Kine i Indije, SIPRI je istaknuo Indoneziju (16 %), Filipine (25 %) i Vijetnam (7,6 %), koji su povećali potrošnju zbog tenzija oko Južnokineskog mora, jednako kao i Japan, koji je neznatno povećao potrošnju nakon više godina padova. Iznenadjuće izgleda podatak da je Afganistan, i to u godini kad su domaće snage sigurnosti preuzele odgovornost za situaciju u zemlji, smanjio proračun za čak 19 %. Treba, međutim, uzeti u obzir činjenicu da svoje popise vojnih materijalno-tehničkih sredstava popunjava iz stranih donacija.

POTROŠNJA TOP-15 ZEMALJA U 2015. (u milijardama dolara)

1.	SAD	596
2.	Kina	215
3.	Saudska Arabija	87,2
4.	Rusija	66,4
5.	Ujedinjeno Kraljevstvo	55,5
6.	Indija	51,3
7.	Francuska	50,9
8.	Japan	40,9
9.	Njemačka	39,4
10.	Južna Koreja	36,4
11.	Brazil	24,6
12.	Italija	23,8
13.	Australija	23,6
14.	UAE	22,8
15.	Izrael	16,1

SIPRI

OBRAMBENA POTROŠNJA

Foto: NATO

Bliski istok je za SIPRI posebna regionalna kategorija, ali u izvješću za 2015. ukupan iznos nije prikazan. Razlog je nemogućnost pribavljanja podataka iz nekoliko zemalja, primjerice Sirije i Jemena. Irak je potrošio 13,1 milijardu dolara što je, zbog rata s takozvanim ISIL-om, 35 % više nego 2014., a čak 536 % više nego 2006., što je najveći porast u svijetu. Podsjetimo: ta je zemlja počela graditi vojsku iz novog temelja. Što se tiče susjednog Irana, najavljuje oporavak obrambenog proračuna nakon što su mu, počevši s 2012., određene sankcije EU-a. Ukipanje tih, pa i nekih američkih sankcija

Pripadnik poljske žandarmerije na proslodniškoj NATO-ovoј vježbi Trident Juncture 15 u Španjolskoj. Poljska nastavlja povećavati obrambeni proračun

u siječnju ove godine vjerojatno će značiti gospodarski rast, a s njim i porast obrambene potrošnje.

POREZ ZA SIGURNOST

Latinska Amerika i Karibi bilježe pad od 2,9 % u odnosu na 2014. Sve su te zemlje ukupno potrošile 67 milijardi dolara, što je točno u rangu sâme Rusije. U tom iznosu prevladava južnoamerički udjel, tj. 57,6 milijardi dolara, što je pad za 4 % i uglavnom je posljedica venezuelskog reza od 64 %. Tu je zemlju,

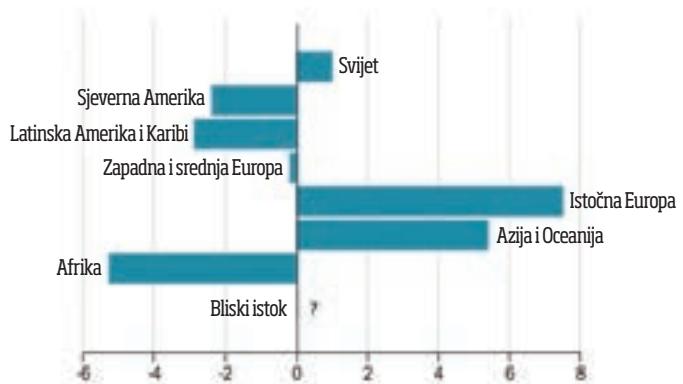
kao i druge koje su bogate naftom, jako pogodila kriza. Iz Stockholm-a ipak upozoravaju da bi se brojevi iz Venezuela morali uzeti s oprezom jer inflacija od 159 % u 2015. otežava konačan izračun. Ekvador, još jedna naftom bogata zemlja, smanjio je potrošnju za 11 %, a potres u ukupnom iznosu označio je brazilski pad za 2,2 % jer je ta zemlja u recesiji. Da za oružane snage zemalja Južne Amerike ne bude sve crno, pobrinuli su se Kolumbija, Gvajana, Paragvaj, Peru i Urugvaj koji su povećali potrošnju.

Foto: Ukraine Ministry of Defense

Ukrajinski vojnik poklanja se zastavi. Njegova je zemlja 2015. povećala obrambeni proračun, kao i članice NATO-a koje graniče s Rusijom

Promjene u obrambenoj potrošnji, po regijama 2014. - 2015.

Izraelska commando brigada na vježbi. Njezina zemlja drži visoko 15. mjesto po obrambenoj potrošnji

Srednja Amerika prisiljena je na porast obrambene potrošnje ne zbog gospodarskog jačanja, nego zbog organiziranog kriminala s kojim se vodi gotovo pa asimetrični rat. Meksiko je potrošio 3,6 % više nego 2014., a Honduras za jači vojni proračun koristi i poseban porez za "sigurnost stanovništva". Na kraju: Afrika! Nakon čak 11 godina rasta potrošnje, tijekom 2015. pala je i to za 5,3 %, na ukupno 37 milijardi dolara (za usporedbu, toliko troši Južna Koreja). Za to su zaslužne

zemlje supsaharske Afrike koje su, za razliku od sjevernoafričkih (rast od 2,1 %) ukupno smanjile potrošnju za 11 %. Tu se također vide posljedice pada cijena nafte jer je Angola, bogata crnim zlatom, smanjila 2015. troškove obrane za 42 %. Od ostalih primjećeni su Alžir (rast od 5,2 %) te Nigerija koja je pala za 2,5 % unatoč operacijama protiv Boko Harama. SIPRI se ipak, vezano uz potonju zemlju, ograđuje od podataka jer postoje izvješća prema kojima ona kontinuirano upumpava u proračun

Motociklisti nigerijske vojske. Ta je zemlja, kao i ostatak supsaharske Afrike, 2015. smanjila obrambenu potrošnju, ali SIPRI dopušta da je vojska dobila i dodatne finansijske injekcije

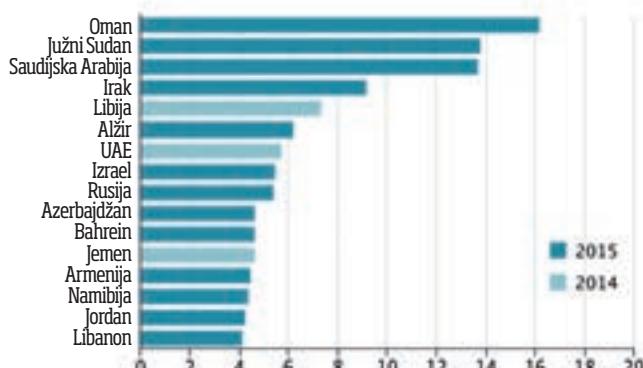

Ruska Federacija pokazala je 9. svibnja 2015. na moskovskom mimohodu povodom pobjede u Drugom svjetskom ratu na što je uložen dio novca za oružane snage

određene iznose što znači da bi nigerijska obrambena potrošnja mogla biti veća i 30 % od objavljenih. Među zemljama koje su investirale više spominju se Mali (66 %) i Kenija (22 %, uz spominjanje sudjelovanja u sukobu u Somaliji).

Dr. Sam Perlo-Freeman, voditelj SIPRI-jeva projekta analize vojne potrošnje, zaključio je nakon objave izvješća da ona u 2015. pokazuju suprotne trendove: "S jedne strane, trendovi potrošnje odražavaju eskalirajuće sukobe i tenzije u mnogim dijelovima svijeta, a s druge pokazuju jasan prekid povećanja potrošnje u proteklom desetljeću temeljen na cijenama nafte. Takva labilna gospodarska i politička situacija stvara nejasnu sliku o godinama koje dolaze." ■

Zemlje s obrambenom potrošnjom od 4 % BDP-a ili većom

SIPRI-jeva baza podataka vojne potrošnje uključuje izdatke za:

- oružane snage, uključujući mirovne snage
- ministarstva obrane te vladine agencije uključene u obrambene projekte
- paravojne postrojbe, kad se procijeni da se uvježбавaju i opremaju u vojne svrhe
- vojne svemirske aktivnosti.

Takva potrošnja treba uključivati:

- vojno i civilno osoblje, uključujući mirovine i socijalna davanja za osoblje
 - operacije i održavanje
 - nabavu
 - vojno istraživanje i razvoj
 - vojnu pomoć (u vojnoj potrošnji zemlje donatora).
- Isključene su civilna obrana i sadašnja potrošnja vezana uz prijašnje vojne aktivnosti kao što su povlastice za veterane, demobilizaciju, konverziju i uništenje naoružanja.

LAND 400

BUDUĆNOST AUSTRALSKIH OK

LAND 400 ima za cilj unaprijediti mehaniziranu komponentu kopnenih Australskih obrambenih snaga i to poboljšanjem vatrene moći, zaštite, pokretljivosti i sposobnosti komuniciranja, odnosno uvezivanja u umrežene sustave za upravljanje bojištem. Riječ je o zamjeni dvaju osnovnih oklopnih vozila u australskoj vojsci, odnosno ASLAV-a (*Australian Light Armoured Vehicle*) i M113AS4. Vezano uz mogućnosti modernizacije, oba su dosegnula limite dizajna, a do završetka planirane zamjene dosegnut će i tehničke limite eksploracije. Projekt LAND 400 najveći je pothvat nabave opreme za kopnene snage u australskoj povijesti, s procijenjenom

ASLAV (Australian Light Armoured Vehicle) je 2. konjaničke pukovnije australiske kopnene vojske na vježbi u Cowley Beachu, Sjeverni Queensland. ASLAV-i su, prema programu Land 400, prva vozila koja bi trebala biti zamijenjena

vrijednošću od oko deset milijardi australskih dolara (7,1 miliardu američkih dolara). Trebao bi rezultirati isporukom borbenog izvidničkog vozila (*Combat Reconnaissance Vehicle – CRV*), borbenog vozila pješaštva (*Infantry Fighting Vehicle*), inženjerijskog vozila (*Manoeuvre Support Vehicle – MSV*) i integriranog sustava obuke (*Integrated Training System – ITS*).

MLADI VETERAN

ASLAV je zapravo LAV II 8 x 8 u inačici gotovo jednakoj onoj koju koriste i američki marinci, a nabavljen je u razdoblju od 1992. do 1997. godine. Dakle, vozilo nije toliko staro, no osnovni dizajn potječe još iz 1970-ih. Austral-

ska vojska raspolaže s 253 ASLAV-a od kojih je najbrojnija inačica s dvočlanom kupolom i topom M242 kalibra 25 mm. Postoje još inačice u obliku oklopnog transporteru (ASLAV-PC), zapovjednog vozila (ASLAV-C), vozila za nadzor (ASLAV-S) s radarom i optičkim senzorima na izvlačivom jarku, ambulantnog vozila (ASLAV-A), vozila radionice (ASLAV-F) i vozila za izvlačenje (ASLAV-R). Masa ASLAV-a iznosi oko 13 tona, pokreće ga motor Detroit Diesel 6V53T snage 275 KS, a operativni je domet oko 600 km. M113 ima puno dulju povijest u australskoj vojsci, ali vozila u inačici M113AS4 počela su se uvoditi u naoružanje tek 2007. godine u sklo-

Vedran SLAVER

Odabir koji provodi pacifička država-kontinent jedan je od najprivlačnijih natječaja za poznate proizvođače, vjerojatno i zato što ne zahtjeva razvoj novih borbenih platformi. No, upravo zbog velike konkurenije, naručitelji će moći postavljati i dodatne uvjete, ne samo u vezi s mogućnostima vozila, nego i s cijenom cijelog projekta

Foto: Australian Department of Defence

zamjene vozila koja bi trebala početi 2020. godine ono postalo neprimjereno za izvršavanje predviđenih zadaća. U slučaju oklopног transportera M113AS4 predviđa se zamjena borbenim vozilom pješaštva od 2025. do 2030. godine te će u tom prijelaznom razdoblju M113 biti korišten samo za operacije malog rizika i intenziteta.

Začetak projekta nalazi se u australskom strateškom planском dokumentu Defence White Paper 2009 kojim se obvezalo poboljšati oklopne snage kako bi ostale relevantne na modernim bojišnicama. LAND 400 dodatno su potvrdile Bijele knjige iz 2013. i 2015. godine. Time je osigurana strateška koherentnost i određeno jamstvo da će se projekt provesti unatoč mogućim političkim promjenama. LAND 400 rezultat je i više od desetljeća australskog iskustva u borbenim operacijama te potrebe da se osigura zaštita vojnika od raširenih eksplozivnih naprava i suvremenih protuoklopnih oružja kojima nije dorasla starija generacija oklopnih vozila.

Projekt je dio opće sheme uvezivanja i združivanja svih sposobnosti Australijskih obrambenih snaga i povezan je s drugim usporednim projektima. To su, primjerice, LAND 200, kojim se razvija digitalni sustav upravljanja bojištem i komunikacijski sustavi, LAND 121 kojim se nabavljaju logistička vozila i prikolice, ili LAND 125 kojim se vojnici opremaju novim naoružanjem i osobnom opremom.

MANEVARSKE BRIGADE

Projekt LAND 400 također je važna sastavnica Plana Beersheba pod kojim se krije niz koordiniranih aktivnosti koje bi trebale znatno unaprijediti sposobnosti kopnene vojske. Osnovni će element biti tri slično organizirane višenamjenske manevarske brigade (*Multi-role Manoeuvre Brigades – MMB*) od kojih bi svaka trebala moći raspoređiti i održavati timove kombiniranih oružja (namjenski organizirane snage koje se sastoje od oklopništva, pješaštva, topništva i inženjerije). Svakih 12 mjeseci pojedina će se brigada rotirati unutar tri faze: *obnova, priprema i spremnost*. Svaka faza podiže intenzitet i složenost obuke, od individualne, obuke malih timova do niza rigoroznih vježbi kolektivne obuke i evaluacija. Ciklus završava specifičnom obukom orientiranim na konkretnu misiju čime se osigurava da je uvijek na raspolaganju ojačana brigada. Svaka će se takva

OKLOPNIH VOZILA

pu projekta LAND 106 kojim je više od 400 oklopnih transporteru znatno modernizirano. Zahvat je obuhvatio gotovo sve, kao prvo novi motor MTU 6V199TE od 350 KS te transmisiju. Nadalje, vozilo je produljeno i dodan je po kotač *lenjivac* sa svake strane, a naoružanje je poboljšano postavljanjem električno pokretane jednočlane kupole s teškom strojnicom kalibra 12,7 mm. Oklop je ojačan postavljanjem keramičkih oklopnih pločica i štiti od streljiva 14,5 mm. Tijelo vozila ojačano je kako bi pružilo veću zaštitu od mina i improviziranih eksplozivnih naprava, a unutarnje stijenke zidova obložene su posebnim materijalom koji sprečava stvaranje krhotina pri-

likom pogotka vozila. LAND 106 inače ima *burnu prošlost*. Ukupno je trajao oko 20 godina, bio predmet spora s izvođačem (tvrtkom Tenix koju je tijekom projekta preuzeo BAE Systems) i na kraju stajao oko milijardu australijskih dolara. Uzrok problema proizlazi najviše iz nastojanja da se od starog dizajna napravi moderno vozilo.

PLANSKI PRISTUP

Zamjena ASLAV-a CRV-om prioritet je zbog zastarijevanja i ograničenja u taktičkoj primjeni starijih vozila te zbog visoke cijene njihove operativne uporabe. Problem zastarijevanja nije moguće na zadovoljavajući način riješiti modernizacijom te bi bez

Foto: Australian Department of Defence

Borbeno vozilo pješaštva M113 u australskoj inačici temeljito je modernizirano i dobilo je sufiks AS4, no i ono čeka naslijednika

 KOPNENA VOJSKA

Ilustracija: ST Kinetics

Elbit Systems Australia i ST Kinetics nude Terrex 2, vozilo koje još nigdje nije operativno zaživjelo, ali u finalu je sličnog natječaja za američke marinice

brigada u borbenom dijelu sastoji se od oklopne konjaničke pukovnije (Armoured Cavalry Regiment – ACR) i dviju pješačkih bojni.

SKROMNOST JE VRLINA

LAND 400 poseban je u odnosu na slične velike projekte u svijetu. Naime, ne cilja na razvoj novog vozila ili na znatnu preinaku postojećih vozila na tržištu kako bi se zadovoljili precizni zahtjevi kupca. To, prema australskim procjenama, znatno povećava troškove i rizik od neispunjenja zahtjeva u potpunosti te prouzročuje gotovo sigurno probijanje rokova. Australija se zapravo odlučila iskoristiti veliku konkureniju na tržištu oklopnih vozila i nije pred ponuđače stavila detaljnije parametre osim matrice ključnih sposobnosti koje moraju osigurati. Traže se također vozila koja ne zahtijevaju razvoj i već se nalaze u uporabi, odnosno spadaju u kategoriju takozvane MOTS (military-off-the-shelf) opreme, niti zahtijevaju neke revolucionarne

BAE Systems i Patria objavili su zajedničku kandidaturu za australski oklopnjak na kotačima i nude AMV35 koji objedinjuje finski oklopnjak i kupolu BAE Systems Hägglunds E35

promjene u načinu na koji njihove snage djeluju. Dovoljno se prisjetiti američkih iznimno skupih pokušaja razvoja novih borbenih vozila pješaštva koja nisu uzimala u obzir realnosti bojišta ni tehnološke mogućnosti. Proizvođačima je time dana sloboda da ponude svoja vozila u konfiguracijama i inačicama za koje smatraju da najbolje odgovaraju zahtjevima u matrici traženih sposobnosti. Tako, na primjer, ponuđači imaju slobodu ponuditi daljinski upravljanu ili klasičnu kupolu pa čak i njihovo naoružanje. U sklopu CRV komponente je i nabava PÖVRS-a za vozila, no proizvođači PÖVRS-a ne mogu samostalno nastupati, nego se moraju povezati s ponuđačima vozila i ponuditi cijelovito rješenje, pa tako i potpuno preuzeti

rizik integracije protuoklopнog sustava. Prema službenim informacijama predviđen je strogi postupak provjera. Naručitelji žele osigurati da vozila dostava mogu sve ono što ponuđači tvrde i da zadovoljavaju tražene sposobnosti u kontekstu australskih operativnih okolnosti. Negativna je strana što takav način nabave ostavlja puno toga interpretaciji i uvelike će ovisiti o dobroj komunikaciji ponuđača i kupca.

OSNOVNI ZAHTJEVI

Matrica ključnih zahtjeva nije javno objavljena, ali iz objavljenih programskih dokumenata mogu se izvesti osnovni opći zahtjevi koji se postavljaju pred nova vozila. Prvi je da moraju djelovati u cijelom spektru borbenih operacija, u svakom okoli-

Za drugu fazu australskog natječaja kandidat je još jedan moćni konzorcij: čini ga Rheinmetall (Boxer s kupolom Lance s topom 35 mm) i Northrop Grumman s arhitekturom C4ISR. Na fotografiji lijevo je klasični Boxer, a desno je inačica s Lanceom

Foto: Rheinmetall

Foto: BAE Systems/Patria

šu, uključujući i blisku borbu, te da su sposobna za brz prelazak između različitih zadaća i vrsta operacija. Premda su australskoj vojsci zbog okruženja iznimno zanimljive pomorsko-desantske operacije, ne zahtijeva se da nova vozila imaju sposobnost plivanja. Vjerojatno smatra da bez razvoja, odnosno s MOTS vozilima, nije moguće dobiti vozila koja uključuju i zadovoljavajuće sposobnosti plivanja i potrebnu razinu zaštite. Vozila moraju djelovati zajedno s postojećim drugim sredstvima kao što je tenk M1A1 Abrams, jurišnim helikopterima ARH Tiger, logističkim i višenamjenskim vozilima iz projekta LAND 121, komunikacijskim i zapovjednim sustavima, vojnicima s opremom iz projekta LAND 125 i

tako dalje. Traži se i kompatibilnost sa sredstvima strateškog prijevoza, to jest brodovima i transportnim zrakoplovima u sastavu Australских obrambenih snaga. Bitna odlika novih vozila trebala bi biti i otvorenost dizajna u smislu buduće nadogradnje i modernizacije.

Novi oklopniči trebaju osigurati i određene funkcionalne uloge postrojbama u višenamjenskim brigadama: izviđanje u bliskoj borbi (sposobnost izviđanja pod izravnom i neizravnom vatrom), izravnu vatrenu potporu (sposobnost preciznog i učinkovitog djelovanja protiv protivničkog ljudstva, vozila i utvrda vlastitim oružjima s izravnim djelovanjem u svim vremenskim uvjetima) i sposobnost manevriranja unutar dometa izravne

vatre, na složenom terenu i pri složenim preprekama i zasjedama (traži se, dakle, prilično visok stupanj zaštite). Vozila se moraju uklapati i u standardnu shemu slaganja namjenskih snaga u australskoj vojsci u kojoj osnovni gradivni i nedjeljivi element čini tim od četiri vojnika zvan *brick* (opeka). Uz tročlanu posadu, vozila moraju imati kapacitet prevoženja najmanje jednog *bricka* s tim da će prednost imati vozila koja mogu smjestiti osam vojnika, to jest cijelu desetinu.

TAKTIČKI SCENARIJ

U sklopu javne dokumentacije za LAND 400 objavljen je i taktički scenarij koji slikovito dočarava neke od sposobnosti koje bi nova vozila trebala donijeti. Sadašnja su vozila ASLAV nedovoljno zaštićena i imaju nedostatnu vatrenu moć za izviđanje pri bliskoj borbi, kao i za protuizviđanje. M113AS4 pak nema dovoljnu vatrenu moć i zaštitu da bi nastavio borbu prema cilju nakon što prijateljska vatrena potpora prestane. M113 mora iskrncati svoj pješački element neposredno prije cilja, nakon čega on nastavlja borbu pješice što znači da mora prijeći oko 300 metara (sigurna udaljenost u odnosu na radijus krhotina nastalih djelovanjem vlastite neizravne vatrene potpore) za što mu treba oko devet minuta. U slučaju uporabe zaštićenih transportnih vozila (australска vojska koristi termin *Protected Mobility Vehicles*, a konkretno se odnosi na Bushmaster 4 x 4 koji je u kategoriji MRAP vozila) njihovo naoružanje, balistički oklop i taktička pokretljivost nisu dovoljno dobri za ulazak u zonu izravne protivničke vatre. Pješaštvo se tad mora iskrncati izvan dometa ili vidnog polja protivničke izravne vatre te mora cijelu udaljenost do cilja prijeći pješice čime se izlaže protivničkom vatrenom djelovanju, što izravnom, što topničkom. Napredovanje pješaštva pod vatrom iznosi stotinjak metara u dvije do tri minute. U oba bi se slučaja eventualni tenkovi u vrhu napada također dodatno izlagali jer bi morali usporiti kretanje i prilagoditi se brzini pješaštva kako ne bi i jedni i drugi ostali bez međusobne potpore.

NASTUP GLAVNIH SNAGA

Uvođenjem novih vozila navedeni bi nedostaci trebali biti ispravljeni. CRV vozila omogućila bi da konjaništvo prilikom izviđanja preživi prvi kontakt odnosno zasjedu, a omogućila

Foto: GDLS

Thales Australia s General Dynamics Land Systemsom kao zamjenu za ASLAV nude vozilo iz obitelji LAV, vjerojatno LAV III, ali s još nepoznatom kupolom. Na slici je tehnički demonstrator LAV III

Foto: Nexter

KOPNENA VOJSKA

Foto: Wikipedia

bi i borbeno djelovanje protiv protivničkih izvidničkih snaga, onemogućujući ih da otkriju glavne prijateljske snage. CRV će omogućiti i učinkovito koordiniranje i upravljanje vlastitom neposrednom vatrenom potporom u cijelom rasponu od minobacača, topništva, pomorskog topništva do bliske zračne potpore. Također, CRV će biti sposoban uništavati i suzbiti protivničke snage djelujući s pogodnih položaja s dobrim pregledom bojišta. U tom trenutku nastupaju glavne mehanizirane snage opremljene Abramsima, novim BVP vozilima i novim inženjerijskim vozilima koja pružaju potporu u svladavanju prepreka. BVP-i mogu prema cilju napredovati usprkos protivničkoj topničkoj i minobacačkoj vatru, a protivnička izravna vatra suzbića se prijateljskom vatrenom potporom. BVP-i dok se kreću mogu djelovati vlastitim naoružanjem. Tenkovi Abrams bi, kad su na raspolažanju, predvodili takav juriš. Za to vrijeme konjanici s CRV-ima nastavljaju nadzirati bojište, osiguravati sigurnost bokova i pružati dodatnu izravnu vatrenu potporu ili nastaviti izvršenje iduće zadaće. BVP-i imaju vatrenu moć i oklop da se za razliku od M113 nastave boriti i napredovati zadnjih 300 metara do cilja, a za prelazak te udaljenosti treba im tridesetak sekundi. Tek dolaskom na prednje obrambene položaje protivnika iskrcavaju pješaštvo i nastavljaju borbu i pružanje potpore pješaštvu na samom cilju juriša.

ODABIR

Cijeli projekt LAND 400 čine četiri faze. Prva je izrada studije opsega projekta kojom su definirane preostale tri faze: druga je CRV, treća BVP, a četvrta

IVECO i Boeing također su odustali od svoje ponude za drugu fazu čiji je temelj bio SuperAV

Puma je više nego impresivan gusjeničar, ali njegovi su trenutačni prijevozni kapaciteti premašeni za australске zahtjeve. Ipak, uvijek su moguće preinake...

Još se ne zna tko bi mogao biti među kandidatima za gusjenični BVP, ali jedan je od vjerojatnih General Dynamics Land Systems s ASCOD-om

integrirani sustav obuke za vozila. Druga je faza trenutačno u statusu evaluacije ponuda za odabir ponuđača (Request for Tenders – RFT) za što je natječaj objavljen 19. veljače 2015. i zatvoren 3. rujna te godine. Za ožujak ove godine bilo je predviđeno donošenje odluke o tome koji će ponuđaći prijeći u drugi stupanj selekcije u obliku aktivnosti za smanjenje rizika (*risk mitigation activities* – RMA). Taj se stupanj odnosi na mјere smanjenja ili sprečavanja potencijalnih tehničkih i komercijalnih rizika provedbe projekta identificiranih prilikom evaluacije ponuđača, provjeru tvrdnji ponuđača, procjenu troškova i usporedbu sposobnosti te razvoj dodatne dokumentacije. Ponuđači koji uđu u RMA dobit će

do 25 milijuna dolara kako bi osigurali svoje obveze u tom stupnju odabira što uključuje tri vozila za ispitivanja od čega jedno za ispitivanje fizičke izdržljivosti.

IPAK ODGODA

Dana 31. ožujka 2016. objavljeno je da se odluka o drugoj fazi odgađa na neodređeno vrijeme. Ministarstvo obrane priopćilo je da je odluka donesena kako bi se sve uskladilo s novom Bijelom knjigom objavljenom 25. veljače koja obuhvaća i novu australsku politiku vezanu uz obrambenu industriju. Druga faza obuhvaća 225 oklopnih vozila na kotačima, od čega 180 u inačicama s kupolom i protuoklopnim naoružanjem koje će obavljati zadaće izviđanja

Foto: GDA

Foto: Rheinmetall

Foto: IDF

Moguće je da se među ponudama za izdašnu isporuku gusjeničara u okviru programa LAND 400 nade i izraelski teški oklopničak Namer

i protuizviđanja (129), zapovijedanja (26), upravljanja vatrom (8) i nadzora (17). Preostala vozila dolaze u inačici za izvlačenje (10), vozilu radionici (20) i ambulantnom vozilu (15).

U sklopu treće faze, 13. studenog 2015. objavljen je natječaj za dostavu informacija (*Request for Information – RFI*) s rokom dostave do 22. veljače 2016. u svrhu preciznijeg utvrđivanja troškova. Ta faza obuhvaća ukupno 450 gusjeničnih oklopnih vozila raspoređenih na 312 vozila u BVP inačici, 26 zapovjednih vozila, 16 vozila za prednje motritelje za upravljanje združenom vatrenom potporom (*Joint Fires*), 11 inženjerijskih izvidničkih vozila, 14 ambulantnih vozila, 14 vozila

za izvlačenje, 18 vozila radionica i 39 borbenih inženjerijskih vozila.

JASNE PONUDE

Unatoč odgodama prilikom odabira CRV-a, već su poznati ponuđači i vozila pa se tu ne očekuju iznenađenja. BAE Systems povezao se s Patrijom i nude AMV35 koji objedinjuje finski prilično uspješan oklopničak i kupolu BAE Systems Hägglunds E35 s topom kalibra 35 mm koja se već ugrađuje na gusjenične BVP-e CV9035. Drugi poznati konzorcij čini Rheinmetall s Boxerom i kupolom Lance, također s topom 35 mm te Northrop Grumman s arhitekturom C4ISR. Boxer se može pohvaliti nedavnjim uspjehom u Litvi

Među potencijalnim gusjeničarima je i glasoviti BAE Systemsov CV90 IFV

Foto: BAE Systems

koja je naručila 88 tih oklopnjaka s izraelskom kupolom UT 30 Mk 2. Izgleda da je presudila znatno manja cijena (oko 400 milijuna eura) u odnosu na konkureniju, u kombinaciji s činjenicom da je vojska u startu prednost davala Boxeru. Preostala su dva poznata konzorcija Elbit Systems Australia i ST Kinetics koji nude singapski Terrex te Thales Australia s General Dynamics Land Systemsom koji nude vozilo iz obitelji LAV, ali nije poznato s kojim kupolama.

Raytheon i Nexter pripremali su ponudu francuskog VBCI-ja s kupolom T-40 s novim topom 40 mm i s teleskopskim streljivom, što je osnovica novih projekata oklopnih vozila za Francusku i Ujedinjeno Kraljevstvo. Međutim, prema službenoj izjavi konzorcija, povukli su se jer nisu mogli zadovoljiti uvjet za MOTS opremu. Boeing i Iveco također su odustali od ponude, vjerojatno Ivecova SuperAV-a čija je glavna odlika dobra sposobnost plivanja, ali to ovdje nije prioritet. Od POVRS sustava spominju se američki Javelin, izraelski Spike LR te novi francuski MMP.

UOBIČAJENI SUMNJVICI

Još nije poznato tko je u igri za ponuđača za treću fazu, to jest gusjenični BVP, ali govori se o ubičajenim sumnjivcima. Pretpostavlja se da bi čak i konzorciji mogli slično izgledati kao i za CRV natječaj jer se time igra na finansijsku i logističku prednost koju nudi korištenje npr. jednakog naoružanja, kupola i drugih podsustava. Kandidati bi stoga mogli biti General Dynamics Land Systems s ASCOD-om odnosno Ajaxom (novi naziv za britanski Scout SV), BAE Systems s CV90 i možda Rheinmetall i KMW (koji je spojen s francuskim Nexterom u tvrtku pod imenom KANT) s Pumom koja zbog toga što u konfiguraciji za njemačku vojsku prevozi samo šest vojnika možda i nije dobar kandidat za MOTS. Budući da se traži odlična oklopna zaštita, ne bi bilo nemoguće da se među ponudama pojavi i izraelski teški oklopničak Namer koji se najvećim dijelom proizvodi u SAD-u u pogonima General Dynamicsa jer su izraelski kapaciteti zauzeti proizvodnjom srođne Merkave IV.

Bez obzira na pristup koji je uvelike usmjeren na smanjenje rizika, LAND 400 donosi australskoj vojsci i administraciji brojne novosti vezane uz provedbu tako složenog projekta. Činjenica je da je riječ o finansijski najvećem projektu Australских obrambenih snaga koji će trajati do 2030. godine, što znači da će morati u tom vremenu preživjeti pet do šest vlada i šest načelnika Glavnog stožera. ■

RAKETNI SUSTAVI

Foto: DODD

Sve veće potrebe za modernizacijom indijskih oružanih snaga traže i opremanje novim raketnim sustavima. Indija u tu svrhu surađuje sa stranim tvrtkama, ali u sve projekte želi uključiti vlastitu vojnu industriju...

Agni-5, interkontinentalni balistički projektil, okrunio je neovisni indijski raketni razvojni program započet još 1983. godine

VELIKI INDIJSKI PROJEKTLI

Izrael se etabirao kao najuspješnija nacija na indijskom raketnom tržištu. Njegove su tvrtke izšle kao pobjednici u međunarodnim tenderima za potpisivanje ugovora za izgradnju raketnih zemlja-zrak projektila (*surface-to-air missile – SAM*), zrakoplovnih zrak-zrak (*air-to-air missile – AAM*) i protutankovskih vođenih projektila (*anti-tank guided missile – ATGM*). Izraelski je IAI (Israel Aircraft Industries) zajedno s indijskim DRDO-om (Defence Research Development Organisation) razvio dugodometni površina-zrak raketni projektil LRSAM (Long Range SAM) za RM Indije. Ukupni su troškovi tog razvoja dosegnuli iznos od 430 milijuna dolara. Troškovi razvoja novog projektila zrak-zrak srednjeg dometa MRSAM (Medium Range SAM) koji se razvija za RZ Indije još su veći i mogli bi dosegnuti 1,68 milijardi dolara. U prosincu 2013. izraelski je Rafael primio indijsku narudžbu za isporuku dodatnih 260 komada SAM projektila tipa Barak-1 u vrijednosti od 143 milijuna dolara. Ti su raketni projektili u operativnoj uporabi RM-a Indije od kraja devedesetih godina XX. st., a odlikuje ih učinkoviti domet od devet do deset kilometara. Ostale Rafaelove proizvodno-izvozne perjanice, kao npr. DBVR (*Derby Beyond Visual Range*) i raketni projektil Python, već su odavno u operativnom arsenalu indijskih oružanih snaga.

MBDA-ine PONUDE

Europski raketni gigant, tvrtka MBDA, također je postigao velik uspjeh na indijskom vojnom tržištu. Tvrta Bharat Dynamics Limited (BDL) proizvodi dulje od 40 godina ATGM projektille MILAN. Tijekom 2013. primila je zahtjev za isporuku 4500 komada MILAN 2T ATGM projektila u vrijednosti od 200 milijuna dolara. MBDA Indiji nudi MMP (*Missile Moyenne Portée*) projektil, koji bi se po licenciji proizvodio u Indiji i bio svojevrstan nasljednik ATGM programa MILAN. S druge strane, u MBDA-i polazu velike nade da će dobiti vladinu dozvolu i potporu za nastavak programa Maitri te sustava kratkog dometa SAM (*Short Range SAM - SRSAM*). O ozbiljnosti i zahtjevnosti programa dovoljno govori podatak da se očekuje da će njegova cijena iznositi oko pet milijardi dolara. To je inače prvi slučaj u povijesti tvrtke da se potpuno novi raketni pro-

gram razvija u koprodukciji i to izvan Europe. Drugi je veliki uspjeh kompanije na indijskom tržištu finalizacija ugovora za borbene zrakoplove Rafale za koje MBDA isporučuje izabrane borbene pakete. Tvrta je već prije potpisala ugovore za isporuku MICA i ASRAAM raketnih projektila koje će nositi modernizirani indijski višenamjenski zrakoplovi Mirage 2000 kao i lovci-bombarderi tipa Jaguar.

DUGODOMETNI BARAK-8

LRSAM (*Long Range SAM*), odnosno dugodometni raketni projektil tipa površina-zrak, klasifikacija je koju je dobila indijska inačica proturaketnog obrambenog sustava Barak-8. Projektil su zajednički razvili DRDO i IAI, uz vodeću ulogu izraelskog proizvođača. Krajem prošle godine obavljeno je zadnje u nizu uspješnih lansiranja. Nakon niza odgađanja, očekuje se da će Barak-8 u operativnu uporabu RM-a Indije ući tijekom ove godine. Prema najavama proizvođača, može se učinkovito suprotstaviti širokom spektru prijetnji, od *sea-skimming* protubrodske krstareće projektila pa do uništavanja ciljeva na velikim visinama. Ugrađena novorazvijena podatkovna veza omogućuje brzu razmjenu podataka između lansirne platforme (broda) i samog raketnog projektila. Izraelska je Elta proizvela MF-STAR (EL/M-2248), višenamjenski pločasti fazni radarski sustav koji može detektirati napadačke raketne projektille koji lete na malim visinama i to na udaljenostima većim od 25 km. Radar može također detektirati i borbene zrakoplove na udaljenostima većim od 250 km. Indijsko financiranje tog programa učinilo ga je puno konkurentnijim na trećim tržištu. Proizvođač u Indiji spomenuti je BDL kojeg su izraelski partneri prepoznali i odabrali kao glavnog integratora radarske tehnologije i budućih programa nadogradnji i modernizacije tog LRSAM sustava.

KRATKODOMETNI MAITRI

Program Maitri trebao je osigurati RZ-u Indije moderan kratkodometski obrambeni sustav. Međutim, na pregovore je potrošeno već nekoliko godina, a ugovor nije potписан. Treba napomenuti da je MBDA imala punu potporu francuske vlade za sklapanje tog posla, dopuštajući transfer tehn-

Foto: IAI

Mobilni lanser za Barak-8, projektil razvijen u suradnji izraelskog IAI-ja i indijskog DRDO-a

Lansiranje
dugodomet-
nog raketnog
projektila tipa
površina-zrak
Barak-8 s indi-
jskog razarača
INS "Kolkata"

Foto: IAI

Dio luksuznog IAI-jeva štanda na nedavnom indijskom sajmu
naoružanja i vojne opreme Defexpo 2016 pokazuje koliko je Izrael
aktivan na tržištu Potkontinenta

Saabov je proturaketni sustav vrlo kratkog dometa RBS 70 NG jedan od triju kandidata na indijskom natječaju koji bi ipak mogao biti otkazan u korist domaćih tvrtki

Foto: Saab

RAKETNI SUSTAVI

nologije na tako visokoj razini kakva nikad dotad nije bila zabilježena na razini tvrtke. Prema najavama, ako bi ugovor bio u skorije vrijeme potpisani, testiranje prvog prototipnog projektila Maitri moglo bi se planirati unutar iduće tri godine. MBDA je objavila da će razvojna cijena tog programa biti čak upola manja od bilo kojeg aktualnog europskog programa sličnih taktičko-tehničkih značajki. Prema najavama, indijski DRDO trebao bi konstruirati kompletan sustav, uključujući zrakoplovne lansere kao i njihovu mornaričku inačicu, radarski sustav, zapovjednu i nadzornu strukturu. Prema vijestima iz ožujka 2015., fokus je stavljen na mornaričku inačicu. MBDA bi, osim ekspertize, pomagala DRDO-u u razvoju raketnog projektila koji bi trebao imati najveći domet od 40 km. Kao i na primjeru dugodometnog (LRSAM) projektila Barak-8, za nosioca proizvodnje već je određen BDL. Dok se čeka konačna potvrda iz Indije, MBDA je nedavno predstavila projektil na svojem štandu na sajmu Defexpo u Goi.

PZO VRLO KRATKOG DOMETA

Indijski međunarodni tender za nabavu proturaketnog sustava vrlo kratkog dometa (*Very Short Range Air Defence – VSHORAD*) namijenjenog za uporabu u svim trima granama indijskih oružanih snaga započeo je još 2010. godine. Javilo se nekoliko stranih kompanija koje su se, nakon više od goda i završetka terenskih ispitivanja, nadale da bi indijska vlada konačnu odluku o izboru mogla donijeti do konca 2015. godine. Međutim, u prosincu su se čak pojavile vijesti da bi tender mogao biti otkazan i to u korist novog kojem bi mogle pristupiti samo domaće tvrtke. Rasplet se još čeka... Prema uvjetima raspisanog tendera, riječ je o nabavi 5000 raketnih projektila i 800 lansera. Natjecatelji koji su poznati jesu sljedeći: MBDA s ponudom raketnog projektila Mistral, švedski Saab s projektilom RBS 70 NG te ruski KBM sa sustavom Igla-S (SA-24). Jedna je od inačica Mistrala, poznatija pod pokratom ATAM (sustav zrak-zrak namijenjen za helikoptere), već bila odabrana za HAL-ov (*Hindustan Aeronautics Limited*) oružni sustav Rudra koji se integrira na helikoptere indijskih zračnih snaga i koji će vrlo vjerojatno biti izabran i za integraci-

Foto: DRDO

Lansiranje Prithvija, jednog iz palete raketnih projektila koji su rezultat zahukatalog indijskog raketnog programa

Foto: MBDA

Dok čeka potpis indijske vlade, MBDA je na sajmu Defexpo predstavila kratkodometni Maitri pod jednostavnim nazivom SR SAM

Nirbhay: podzvučni raketni projektil javljen je kao indijska inačica Tomahawka, ali po značajkama puno je bliži ruskim krstarećim raketnim projektilima Klub

ju na projekt novog indijskog lakog borbenog helikoptera (*Light Combat Helicopter – LCH*). S druge strane, nova generacija švedskog projektila RBS 70 NG nudi integrirani ciljnički sustav, poboljšan *interface* (radi pojednostavljenja i pomoći topnicima), visoku preciznost, dovoljno velik domet te lasersko navođenje vrlo otporno na ometanje. Rusija se nuda da je njezina Igla-S logičan nasljednik starijeg sustava Igla (SA-18) koji je u operativnoj uporabi indijskih oružanih snaga.

29 GODINA ISTRAŽIVANJA

Domaći neovisni raketni razvojni program pod nazivom IGMDP (*Integrated Guided Missile Development Programme*), započeo je 1983. godine s vrlo ambicioznim ciljem razvoja nekoliko različitih tipova i vrsta vođenih raketnih projektila. Projekti Prithvi, Trishul, Akash, Nag i tehnološki demonstrator rakete Agni konačno su zaključeni u ožujku 2012., nakon 29 godina rada i istraživanja. Prihvaćeni su projektili Prithvi, Akash i Agni, Nag ide u daljnji razvoj, a Trishul je definitivno odbačen. Najbolji je dokaz uspješnosti programa IGMDP vrlo široka paleta različitih raketnih projekata koji su se iz njega razvili u zadnjem desetljeću. Na vrhu je svakako taktički raketni zemlja-zemlja

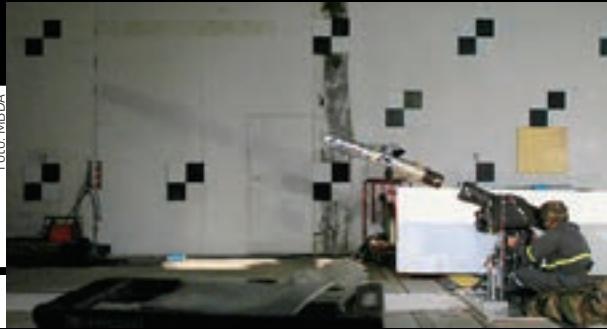
projektil Prahar namijenjen za uništavanje važnih kopnenih ciljeva s dometom od 150 km te podzvučni krstareći projektil Nirbhay s dometom od 1000 km. Prahar će u operativnoj uporabi zamijeniti stariji projektil Prithvi-1 (također dometa oko 150 km) te popuniti prazninu u segmentu višecjevnih raketnih lansera koji se koriste u indijskom KoV-u (Smerč, Pinaka) i dugodometnih inačica raketnih projektila Prithvi koji se odlikuju dometom od 250 do 350 km.

AGNIJEV USPJEH

Uspješnost programa IGMDP potvrđuje i razvoj serije raketnih projektila Agni. Domet im iznosi od 700 km (koliko može dosegnuti Agni-1) pa sve do 5000 km koliko može dosegnuti ICBM (*Inter-continental Balistic Missile*) inačica Agni-5. Krajem 2014. prvi je put uspješno lansiran raketni projektil Agni-5 iz posebno za njega konstruiranog transportno-lansirnog kontejnera. Taj se ICBM projektil 17 metara dug i mase veće od 50 tona izbacuje startnim boosterima na visinu od 20 metra

prije paljenja prvog stupnja raketnog motora koji preuzima propulziju projektila. Projektil može ponijeti i nuklearnu bojnu glavu mase do 1000 kg. Agni-5 koristi u cije-

Europski konzorcij MBDA kandidira sa svojim protutenkovskim projektilom MMP kao zamjenom za aktualni MILAN

losti kompozitni raketni motor male mase za drugi stupanj, kao i novi, inovativni te također kompozitni motor prvog stupnja rakete. Problem visokih temperatura (viših od 4000° C) na povratnom dijelu projektila koji se iz svemira vraća u atmosferu riješen je uporabom u Indiji razvijenog dvostrukog karbon-karbon zaštitnog materijala kojim se oblažu napadne plohe i temperaturno ugrožene zone raketnog projektila. Prema indijskim izvorima, učinkovitost tog dvostrukog karbonskog sloja tolika je da se izmjerene temperature ispred odjeljka za korisni teret i bojnu glavu zadržavaju ispod 50° C.

OBJAVA O DOSEGNUOTOM CILJU

Navođenje osigurava sustav *Ring Laser Gyro*, vrlo velike preciznosti i integriran u inercijski navigacijski sustav (RINS) te najmoderniji Micro navigacijski sustav (MINS). DRDO je također iznimno uspješno razvijao domaća minijaturna (*on-board*) upravljačka računala te potrebiti softver. Prvo probno lansiranje projektila Agni-5 bilo je u travnju 2012., drugo u rujnu 2013., a treće u siječnju 2015. i to iz posebno građenog transportno-lansirnog kontejnera. Ono je posebno važno jer je Ministarstvo obrane Indije potom javno objavilo da je Agni-5 dosegnuo ciljeve zbog kojih je konstruiran i razvijan, uključujući i njegov lanser. Prema ocjeni Ministarstva obrane, Agni-5 dosegnuo je tražene operativne normative i formu u dizajnu, skladištenju, transportu, održavanju,

operativnoj spremnosti, vremenu za paljbeni odgovor te životnom vijeku sustava. Uvođenje raketnog projektila Agni-5 u operativnu uporabu uvelike jača indijske sposobnosti strateškog odvraćanja.

INDIJSKI TOMAHAWK

Aeronautical Development Establishment (ADE), indijska tvrtka sa sjedištem u Bangaloreu, koja je zapravo laboratorijsko-pokusni dio DRDO-a, razvila je novi strateški krstareći raketni projektil nazvan Nirbhay. Podzvučni raketni projektil (postiže brzinu od 0,7 maha) najavljen je kao indijska inačica američkog mornaričkog krstarećeg projektila Tomahawk, premda je po taktičko-tehničkim značajkama puno bliži ruskim krstarećim raketnim projektilima Klub. Prema DRDO-ovim izvorima, Nirbhay ima operativni domet od 1200 km, ali i niz drugih sposobnosti. Jedna je i sposobnost šutjanja odnosno manevriranja oko cilja dok se ne steknu najbolji uvjeti za završni napad. Nirbhay također može izvršiti i *tree-top* let, tj. let prema cilju trajektorijom na maloj visini koja prati konfiguraciju terena preko kojeg prelijeće. Zbog takvog profila leta protivnički radari i zemaljska PZO obrana vrlo ga teško detektiraju.

PRILAGODLJIV PLATFORMAMA

Iz DRDO-a je također najavljenio da će se Nirbhay moći lansirati s nekoliko različitih platformi, što uključuje mobilne kamionske ili slične kontejnerizirane vučene lansere, podmor-

Foto: BrahMos

Indijsko-ruski nadzvučni krstareći projektil BrahMos mogao bi dobiti još bržeg nasljednika

nice i borbene zrakoplove. Među potonjim spomenutim zrakoplovnim lansirnim platformama u DRDO-u su prije svega mislili na 20 specijalno opremljenih Su-30 MKI ruskih borbenih zrakoplova koje je sukladno ugovoru o licenciji sklapala tvrtka Hindustan Aeronautics Limited (HAL). Inačica za podvodno lansiranje ugradit će se na prvu u Indiji građenu nuklearnu balističku (SSBN) podmornicu Arihant, kao i na sljedeće tri podmornice iz serije (S-2, S-3 i S-4) koje su predviđene u srednjeročnom planu razvoja RM-a Indije. Domaća je tvrtka Tata Motors Ltd. za lansiranje kopnene inačice Nirbhaya izgradila novu lansirnu platformu utemeljenu na terenskom kamionu LPTA 5252 12 x 12. Kamionska lansirna platforma razvijena je također u suradnji s DRDO-om.

USPJEH I NEUSPJEH

HAL-ovo je Središte za raketne i mlazne motore (ETBRDC) u suradnji s DRDO-ovim Odjelom za plinske turbine (GTRS) razvilo novi turbofan mlazni motor za propulziju Nirbhaya. Obje su institucije razvile i turbofan mlazni motor za novi taktički krstareći projektil koji se također razvija pod patronatom DRDO-a. Dostupne informacije govore da bi prema taktičko-tehničkim performansama trebao biti sličan nje mačkom krstarećem projektilu za zračno lansiranje Taurus KEPD-350. Nirbhay je radi osiguranja visoke preciznosti opremljen *ring laser* giroskopom. Integraciju svih sustava i podsustava proveo je R&D Engineers u Puni, koji je zapravo specijalizirani odjeljak DRDO-a. Prvo testno lansiranje krstarećeg projektila Nirbhay, i to u inačici zemlja-zemlja, obavljeno je 12. ožujka 2013., ali iznenadila je vijest iz listopada 2015. o neuspješnom testiranju.

SEDMAMAHALI?

Indijske su oružane snage u raketnom segmentu, i to u nekoliko idućih godina, fokusirane na nabavu krstarećeg projektila koji bi karakterizirao velik operativni domet, relativno niska nabavna cijena i velika preciznost. Budući dalekodometni krstareći raketni projektil trebao bi se po svojim performansama nadopunjavati nadzvučnim krstarećim projektilima BrahMos (dometa 290 km) izgrađenim na temelju indijsko-ruske suradnje. Projekt hipersoničnog projektila BrahMos 2, kako se naziva, osim kopnenih i brodskih mogao bi obuhvatiti i lansiranje podvodne inačice (iz podmornice), kao i zračno lansiranje s borbenih zrakoplova. Projektil bi trebao dosegnuti brzinu od čak sedam maha, dvostruku u odnosu na BrahMos. Praveen Pathak, jedan od čelnika rusko-indijskog konzorcija BrahMos, izjavio je u kolovozu 2015. da je projekt još u fazi odlučivanja i da bi do realizacije trebalo proći barem sedam-osam godina. ■

Foto: US DoD

PODLISTAK

RATOVI RUŽA
 II. DIO

PREOKRET

PRVI RAT IZMEĐU KUĆA LANCASTER I YORK KOJE SU PRETENDIRALE NA ENGLESKO PRIJESTOLJE KARAKTERIZIRA NIZ BITAKA KOJE SU SE VODILE NA RAZNIM LOKACIJAMA PO ENGLESKOJ, SA ŠOKANTNIM PREOKRETIMA, POGREŠNIM ODLUKAMA I IZDAJAMA NA BOJIŠNICAMA...

Za razliku od Bitke kod St Albansa (vidi podlistak, HV 497), Bitka kod Blore Heatha 23. rujna 1459. bila je znatno veća, s daleko brojnijim snagama obiju strana i, u skladu s tim, s ozbiljnijim posljedicama. Do bitke je došlo nakon kraćeg razdoblja mira kad su kuće Lancaster i York opet počele okupljati vojske. Lord Audley, zapovjednik kuće Lancaster, odlučio se pod pritiskom kraljice Margarete Anžuvinske za postavljanje zasjede snagama Yorda koje su iz dvorca Middleham krenule prema glavnini svojih snaga u dvorcu Ludlow. Ujutro 23. rujna 1459. oko 10 000 Lancastrovih vojnika i vitezova zauzelo je obrambene položaje iza niskog grmlja na neplodnim predjelima Blore Heatha, područja u grofoviji Staffordshire u središnjoj Engleskoj. Postavili su bojni postroj kakav je bio uobičajen u to vrijeme – s konjaništvom na krilima, pješačtvom u sredini i strijelcima ispred pješaštva i konjaništva. Postroj Lancastera bio je postavljen točno na smjeru kretanja kolone jorkista na čelu s lordom Nevilleom od Salisburja. Primijetivši zastave Lancastera, Salisburjevi su vojnici odmah razvili borbeni postroj, pazeći da bude izvan dometa protivničkih strijelaca. Kako bi osigurao svoj desni bok, lord od Salisburja na njega je postavio kola za opskrbu u položaj kružne obrane. No, brzo je uočen gotovo cijeli borbeni postroj protivnika koji je bio otrplike dvostruko moćniji. To je unijelo dosta malodušja među jorkiste

pa je lord od Salisburja nastojao postići mirno rješenje sa zapovjednikom Lancastera, ali bez uspjeha.

PREKRATKE STRIEJE

Sukob su započeli strijelci obje vojski izbacujući prave oblake iz svojih dugih lukova. Međutim, glavnine snaga bile su izvan dometa. Lord od Salisburja shvatio je da bi svaki napad na utvrđenog i nadmoćnog protivnika bio samoubojstvo. Izveo je varku: izvukao je dio snaga, što su snage Lancastera mogle jasno vidjeti, te inicirao da njega napadne protivnik i time napusti svoje utvrđene položaje. Snage Lancastera krenule su u napad konjaništvom s obaju bokova te došle pod udar jorkističkih strijelaca. U međuvremenu, vratile su se jorkističke snage koje su izvučene u ratnoj varci i došlo je do snažnog udara u lijevi bok konjaništva Lancastera koje je bilo u napadu. To je rezultiralo velikim gubitkom snaga Lancastera koje su se u neredu povukle, ali su nakon konsolidacije ponovile napad. Taj je napad bio uspješniji i došlo je do meteža bliske borbe.

DUDLEY PREUZIMA

Teško je procijeniti kako bi se bitka završila da u tom metežu nije poginuo zapovjednik snaga Lancastera lord Audley pa je zapovjedništvo preuzeo lord Dudley. Zapovjedio je napad pješaštva, ali gotovo 500 njegovih pješaka trenutačno je promijenilo stranu i počelo se boriti za jorkiste (pojava

koja je tijekom srednjovjekovnih ratova bila prilično česta – op. aut.). Nakon te izdaje borbeni postroj Lancastera potpuno se raspao i jorkisti su pobijedili potčetno nadmoćnog protivnika. Borbe i progon razbijenog protivnika trajali su duboko u noć pa je u konačnici bitka završena s više od 2000 mrtvih pripadnika snaga Lancastera i oko 1000 mrtvih jorkista. Lord od Salisburja strahovao je da u blizini nisu još moćnije snage Lancastera s kojima se više ne bi mogao nositi pa je ubrzano nastavio sa svim svojim snagama prema dvorcu Ludlow čime je bitka završena. Za dvadesetak dana došlo je do Bitke kod Ludford Bridgea u kojoj je pobijedila kuća Lancaster, a lord od Salisburja morao je spašavati život bijegom u Calais. Kuća Lancaster preuzela je nakon toga sveukupnu kontrolu nad Otokom, a jorkisti su između 1459. i 1460. počeli seriju napada iz pravca Calaisa na englesku obalu izazivajući pritom kaos i nered.

NOVA KAMPANJA

Nakon što su uz pomoć svojih saveznika prikupili dovoljno snaga, među kojima je jedan od ključnih bio i papinski izaslanik, jorkisti su 1460. započeli novu kampanju prema sjeveru. U tim je okolnostima došlo 10. srpnja i do Bitke kod Northamptona, stotinjak kilometara od Londona. Krajem lipnja 1460. oko 2000 jorkističkih vojnika predvođenih lordom Eduardom od Marcha i Rikardom Nevilleom

Bitku kod Towtona povjesničari nazivaju i najstraha. Ovako je tu tragičnu epizodu zamišlja

od Warwicka započelo je pokrete prema Londonu u koji su ušli 2. srpnja. Znatno jače kraljeve snage zauzele su obrambene položaje u Northamptonu kod opatije Delapre, s osloncem na rijeku Nene i s dubokim potopljenim prokopom ispred svojih prednjih položaja. Većinu vojske činili su profesionalni ratnici, a naoružanje je uključivalo i nekoliko topova. U skladu s običajima tog vremena, kad su pristigle snage jorkista, njihovi su zapovjednici željeli pregovaratati s kraljem i njegovim zapovjednicima, ali nekoliko su puta odbijeni. Jorkisti su nakon neuspješnih pregovora u kolonama krenuli u napad, ali počela ih je ometati jaka kiša. S druge strane, učinila

Marinko OGOREC

ZA PREOKRETOM

krvavijom u povijesti na tlu Velike Britanije. Poginulo je više od 28 000 vojnika obiju strana. Slikar Richard Caton Woodville (1856. -1927.)

je i topove Lancastera neuporabljivim (iznimno higroskopan crni barut, koji je u to vrijeme bio jedini poznati potisni eksploziv, kad se ovlaži postaje sasvim beskoristan).

PROMJENA STRANE

Jorkiste je, nakon što su se približili kraljevim snagama, zasula druga kiša – taj put strijela. Situacija se dramatično promjenila čim su Warwickove snage napale lijevi bok Lancastera koji je predvodio lord Grey od Ruthina. Lord Grey odmah je promjenio stranu i sa svojim postrojbama prišao jorkistima. Na njegovu zapovijed jorkisti su propušteni u utvrđeni tabor Lancastera iza prednjeg

kraja bojišnice. Nakon brzog zauzimanja tabora, snage Lancastera našle su se u vrlo nepovoljnom taktičkom položaju: praktički na otvorenom polju i u potpunom okruženju. Istodobno su, tijekom upada jorkista u Lancasterov tabor, pobijene vojskovođe Lancastera, grof od Buckinghama i lord od Shrewsburyja, a kralj Henrik VI. zarobljen kao i u St Albansu. Snage Lancastera zato su se predale, pretrpjevši gubitke od oko 300 poginulih. Nakon zarobljavanja kralja jorkistima su se predale posade Northamptona i Londona. Međutim, oni zbog unutarnje nesloge i neodlučnosti nisu iskoristili sve te uspjehe pa su se snage Lancastera ponovno konsolidirale

pod snažnim utjecajem kraljice Margarete Anžuvinske.

PROMJENE U LONDONU

Nakon što su obje strane okupile moćne snage, došlo je do jedne od odlučujućih bitaka u prvom od Ratova ruža – Bitke kod Wakefielda u sjevernoj Engleskoj 30. prosinca 1460. godine. Nakon što su ponovno zauzeli svoju utvrdu Sandal, jorkisti su uputili izvidnike prema kampu Lancastera, udaljenom nepunih devet milja, ali su ih zaštitnice odbile. Nakon toga jorkisti su napustili sigurnost utvrde Sandal i prihvatali bitku na otvorenom prostoru. Ubrzo su se našli okruženi gotovo dvostruko brojnijim snagama Lancastera i u bitki koja je uslijedila potpuno su poraženi. Poginula su i oba zapovjednika jorkista, grof Rikard od Yorka i lord Rikard Neville od Salsburyja. Do danas nisu utvrđeni razlozi katastrofalno pogrešne odluke jorkista o napuštanju Sandala. Pobjednička vojska kuće Lancaster ojačana je škotskim dragovoljcima i plaćenicima te je nastavila pokrete prema jugu kako bi do kraja porazila jorkiste. U takvim okolnostima dolazi do Druge bitke kod St Albansa 17. veljače 1461. u kojoj je ponovno teško poražena vojska kuće York.

Jorkisti su moralni napustiti i London u kojem je iz zatočeništva ponovno oslobođen zlosretni kralj Henrik VI. Međutim, petnaestak dana prije toga na sjeveru Engleske jorkisti predvođeni Eduardom od Yorka (vjerojatno jednim od najspasobnijih vojskovođa Ratova ruža), porazili su snage Lancastera u Bitki kod Mortimer's Crossa u zapadnom dijelu središnje Engleske. Eduard od Yorka uputio se nakon toga prema svojim snagama na jugu, dobivši vijesti o porazu jorkista kod St Albansa i padu Londona. Na putu se spojio s ostacima

poraženih snaga lorda od Warwicka i ponovno stekao nadmoć nad kućom Lancaster. Kraljica Margareta sa svojim se snagama povukla prema Dunstableu pa su jorkisti vratili London.

BIJEG NA SJEVER

Nakon smrti oca Rikarda i mlađeg brata u Bitki kod Wakefielda, Eduard od Yorka otvoreno je zahtijevao englesku krunu smatrajući se jedinim pretendentom na prijestolje. To je potvrdio i Parlament pa je Eduard žurno okrunjen za engleskog kralja. Međutim, to je i dalje osporavala kuća Lancaster predvođena Margaretom Anžuvinskom. U tom je razdoblju teško duševno oboljeli Henrik VI. bio samo Marioneta. Obje su strane okupile impresivne vojske i došlo je do konačnog obračuna u Bitki kod Towtona 29. ožujka 1461. godine. Ta bitka na sjeveru Engleske najveća je i najmasovnija bitka prvog od Ratova ruža, s više od 80 000 vojnika na objema zaraćenim stranama i s više od 28 000 poginulih. Bitka je vođena kao i većina sukoba tog doba, na otvorenom prostoru kao frontalni sukob dviju strana. Presudnu je ulogu odigralo konjanstvo Norfolka koje je u najsjetljivijem trenutku, kad su već počeli popuštati redovi jorkista, udarilo u lijevi bok snaga Lancastera, izazvavši pomutnju u njihovim redovima i raspad borbenog postroja. Usljedio je pokolj u kojem su stradali gotovo svi zapovjednici i više plemstvo kuće Lancaster. Kraljica Margareta i kralj Henrik VI. pobegli su na sjever i pronašli utočište na dvoru škotskog kralja Jakova III. Odatle su s ostatkom svojih snaga pokušali kasnije iste godine napasti ograničenu utvrdu Carlisle, ali potpuno su razbijeni. U lipnju te godine Eduard od Yorka i službeno je okrunjen za engleskog kralja kao Eduard IV. čime je praktički završen prvi od Ratova ruža. ■

DOMOVINSKI RAT

dr. sc. Ante NAZOR, ravnatelj Centra

Radi kažnjavanja ratnih zločina počinjenih u ratovima na prostoru bivše SFRJ, a zapravo u ratu u Hrvatskoj i BiH, Vijeće sigurnosti UN-a donijelo je 1993. odluku o osnivanju Međunarodnog kaznenog suda za bivšu Jugoslaviju (MKSJ) sa sjedištem u Den Haagu. Njegovo osnivanje podržala je Republika Hrvatska, s nadom da će neutralnim i pravednim sudskim procesima pravdi biti privedeni počinitelji zločina, ali i da će sud prepoznati uzrok ratu u kojem su počinjeni ti zločini. Među optuženima i osuđenima na spomenutom судu najbrojniji su

u svakoj raspravi (pa i pravnoj) o posljedicama rata ne smije zanemariti uzrok ratu i razlika između napadača i branitelja, odnosno između agresora i žrtve, ali ne isključuje nužnost kažnjavanja svih počinitelja zločina – i "ratnih zločina" i "zločina u ratu". Ipak, prije svega treba učiniti sve što je moguće da se ratovi sprječe, odnosno da se krivci za rat i agresori jednoglasno osude i drastično kazne. Samo tako može se poslati jasna poruka da se osvajačka politika i ratovi više neće tolerirati. Nažalost, MKSJ u Haagu nije imao takav mandat, niti je

like Srbije u Hrvatskoj i BiH, ali i u Vojvodini, nisu uklopili u velikosrpski projekt. On je i priznao da je organizirao i obilazio srpske postrojbe koje su po RH i BiH počinile zločine! Iako nije imao glavnu ulogu, koja pripada tadašnjem srbjanskom političkom vodstvu i generalima JNA, nakon ovakve oslobođajuće presude može se reći: ili suci nisu čitali izvore ili je od pravde važniji politički trenutak, u kojem bi osuda Šešelja istodobno značila osudu ondašnjeg i sadašnjeg srbjanskog vodstva, a Srbija je danas važna geopolitička toč-

Posebno je licemjerno kao cilj djelovanja Šešelja proglašiti očuvanje Jugoslavije, što je u suprotnosti i s pravomoćnom presudom istog suda Milanu Martiću u kojoj se navodi da je Šešelj bio član udruženog zločinačkog potvata koji je imao za cilj stvaranje Velike Srbije sredstvima progona, deportacije i nehumanog postupanja prema nesrbima u Hrvatskoj i BiH. I Međunarodni sud pravde 3. je veljače 2015. zaključio da su politička vodstva Srbije i Srba u Hrvatskoj zajednički dijelili cilj stvaranja etnički homogene srpske države, te da je to bio kon-

HRVATSKI MEMORIJALNO-DOKUMENTACIJSKI CENTAR DOMOVINSKOG RATA U SURADNJI S HRVATSKIM VOJNIKOM OBJAVLJUJE AUTENTIČNE DOKUMENTE I MEMOARSKO GRADIVO VEZANO UZ DOMOVINSKI RAT

HAŠKA ŠEŠELJU I

srpski političari te zapovjednici i pripadnici srpskih postrojbi. Međutim, taj podatak manje je važan od činjenice da se naveđeni sud bavio uglavnom posljedicama rata, što nije dovoljno da bi se nekog budućeg agresora odvrati od pokretanja novog osvajačkog rata. Kad rat započne, zločini se ne mogu izbjegti, tako da u povijesti zasigurno nije bilo rata u kojem i napadnutu stranu nije počinila zločin. U skladu s tim, uz kontroverznu formulaciju o kojoj raspravljaju pravnici da "u obrani nema ratnog zločina", može se reći i da "nema obrane bez nasilja i zločina". To podrazumijeva da se

svojim djelovanjem zadovoljio pravdu i omogućio pomirenje, što se, doduše, i ne može očekivati od suda, to radi politika. MKSJ je 31. ožujka 2016. donio prvostupanjsku presudu kojom je Vojislav Šešelj, četnički vojvoda i predsjednik Srpske radikalne stranke, ratni huškač i organizator dobromoljačkih postrojbi koje su počinile zločine u Hrvatskoj i BiH, oslobođen po svim točkama optužnice. Za razliku od presude haških sudača, upravo izvori jasno osuđuju Šešelja kao četnika koji je pozivao na ubojstva i protjerivanje Hrvata, Muslimana i svih koji se na području zamišljene Ve-

ka, prema riječima europskih diplomata, "ključna za stabilnost regije". Samo se time može objasniti nepravedna presuda, koju su mnogi nazvali sramotnom. Čini se da je i Šešelj razočaran, čak i uvrijeden dijelom oslobođajuće presude u kojem se njegovo djelovanje stavљa samo u politički, a ne i vojni kontekst, jer je nakon oslobođenja poručio kako ideja Velike Srbije nije mrtva, te da su njegove zasluge u pokušaju njezina ostvarenja bile i političke i vojne. Presudom Šešelju taj je Sud zapravo presudio i sebi, potpuno izgubivši i ono malo vjerodostojnosti.

tekst u kojem su počinjeni zločini nad Hrvatima.

Među izvorima koji potvrđuju ulogu Šešelja u organiziranju srpskih dobrovoljaca i postrojbi koje su činile zločine po Hrvatskoj i BiH te njegovo huškanje boraca koji su provodili velikosrpski plan i nasilno "crtali" zapadne granice Velike Srbije, i razgovor je snimljen 23. studenog 1991. u Benkovcu s tamošnjim Srbinima prilikom obilaska bojišta (HR-HMDCDR, Zbirka viđezapis, inv. br.436). I spomenuti razgovor, koji je djelomično već objavljen u Hrvatskom vojniku, pokazao je da su se u agresiji na Hrvatsku 1991. udružile

razne srpske političke stranke i ideologije, da je JNA 1991. bila sredstvo za provođenje velikosrpske politike, odnosno da je JNA bila "srpska armija" i da je surađivala s četničkim formacijama, te da je "krnja ("skraćena") Jugoslavija" zapravo bila istoznačica za "veliku Srbiju", koja je trebala obuhvatiti i hrvatske gradove Zadar i Šibenik. Naime, u razgovoru s tamošnjim Srbinima Šešelj ih je uvjерavao da je JNA zapravo srpska vojska, koju Srbija tada koristi u napadu na Hrvatsku, kako ne bi bila optužena za agresiju, a da će srpska vojska zaživjeti čim se za to stvore uvjeti. Kao razlog dolaska u Benkovac, Šešelj je naveo pokušaj mirenja Milana Babića, "predsjednika Vlade SAO Krajine

no, apelirao je da se vojnici ne mijesaju u politiku, aludirajući pritom na Dragana Vasiljkovića, poznatoga pod nadimkom kapetan Dragan, za kojega je rekao da zna ratovati, ali da "američka štampa piše da je bio sitni kriminalac u Australiji, verovatno i u Legiji stranaca". Potom je, jednom od nazočnih, koji je rekao da ne voli Milana Babića, održao "lekciju" o demokraciji u ratnim uvjetima: "Ma voleo ga, ne voleo, nemoj ni mene da voliš. Ti koga voliš koga ne voliš, kad bude glasanja, lepo dobiješ glasački listić pa zaokružiš. Jel tako? Al' dok rat ne završi ne smemo se deliti i cepati."

Neobično je da je Šešelj nazočne tada uvjерavao da JNA nije komunistička – jer "od nas ne

se država bude zvala Srbija", a da sad treba gledati "dokle će nam biti granice" i koristiti diplomatsku poziciju "koja nam je jaka, zato što smo rekli da hocemo Jugoslaviju, ali bez Hrvata i Slovenaca", naglasio je da to govori kao "četnički vojvoda", "glavni srpski nacionalist" i "državni neprijatelj broj jedan", te da kao takav nije podržao velike demonstracije koje je oporba, predvođena Vukom Draškovićem, organizirala u Beogradu 9. ožujka 1991. radi rušenja Slobodana Miloševića, jer bi Miloševićevim padom "Srbija bila svedena na Adu ciganiju". Nazočne je podsjetio da im jedina stranka sada treba biti "naša otadžbina Srbija", da se za nju treba "boriti na najpametniji na-

osamnaest, dvadeset godina, često njihovi sinovi, otišli su u partizane".

Ustvrdivši da nema vojno znanje i da ne može dobiti bitku za Zadar, priznao je što je njegova zadača: "mogu da dižem moral, mogu da organizujem dobrovoljce, mogu da se politički borim protiv izdajnika, mogu i Srpski pokret obnove i demokrate i reformiste sve da satjeram u mišju rupu, jer sam to naučio, mogu da strah u kosti ustašama zadam".

Nakon što je obišao štab TO Benkovac, Šešelj je novinaru koji je s njim razgovarao izrazio zadovoljstvo što su "Srbi ovde, na krajnjim međama odbrane srpstva, složni i jedinstveni i što su ovako odlučni da istra-

PRESUDA ČINJENICE

ne" i Milana Martića, "ministra unutarnjih poslova SAO Krajine", kako bi se "sve srpske snage okupile u borbu za srpsku stvar", napomenuvši pritom da je on svojedobno podržao Slobodana Miloševića, vjerujući da i on radi na tome da "Srbija obuhvati sve srpske teritorije".

Šešelj je nazočnim objasnio što se u Srbiji čini da bi se srpskim dobrovoljcima priznao "borački status", kako bi oni bili izjednačeni s "Armijom", a njihove obitelji zbrinute u slučaju pogibije. Pritom je potvrđio da su se njegovi dobrovoljci borili "i ginuli" po Slavoniji, da dobivaju kao i rezervisti 340 dinara dnev-

traže da skinemo kokarde", da trebaju razlikovati što znači "biti komunista, a što nesposoban", zaključivši da su i JNA i srpski teritorijalci u Hrvatskoj i srpski dobrovoljci i četnici svi jedna armija, koja je u Vukovaru zajednički ratovala, te da se treba gledati šire od područja Benkovca, ako se želi postići cilj. Onima koji su zatražili "srpsku armiju", odgovorio je da bi on streljao svakoga "tko traži srpsku armiju danas", jer bi izlazak takve armije izvan granice Srbije potaknuo reakciju "Amerikanaca" i mogućnost "Pustinjske oluje" na Srbiju. Poručivši da će stvaranje "srpske armije" biti moguće "kad

čin, tako da ona bude što veća i da obuhvati sve srpske teritorije", koje će se zvati "skraćena Jugoslavija, dok imamo interesa da bude skraćena Jugoslavija", te da pritom svatko treba raditi posao koji je dobio, a njihov je zadatak da "zajedno s Armijom uzmu Zadar". Rekao je i da se "vojnici i četnici" trebaju boriti zajedno, a ne da se međusobno svađaju i dijele pa da se ponovi sukob između partizana i četnika kao 1941. godine, objasnivši na svoj način da je do rasljavanja tada došlo tako što su "ugledni ljudi, domaćini, išli u četnike, kad su znali da misle svojom glavom, a mladići od

ju u ovoj pravednoj borbi koju vodimo protiv pomahnitale ustaške zveri", te što će "srpski Zadar opet biti u srpskim rukama", poručivši da "nema mesta ustašama ni u srpskom Zadru, ni u srpskom Šibeniku, jer su to srpske teritorije". Izražena nada da će "iduće godine letovati na srpskom moru u srpskom Zadru" nije mu se ispunila, jer su hrvatski branitelji obranili Zadar i Šibenik, a potom su vojno-redarstvenom operacijom Oluja u kolovozu 1995. konačno srušili "Republiku Srpsku Krajinu" i snove o ljetovanju na "srpskom moru" u Dalmaciji. ■

Veliku taktičku prednost za Engleze u Stogodišnjem ratu imao je dugi luk, posebice u bitkama kod Crecyja 1346. i Agincourta 1415.

Tijekom Stogodišnjeg rata izbili su seljački ustanci na obje zaraćene strane. Na marki je prikazana engleska seljačka buna pod vodstvom Wata Tylera 1381.

FILATELIA

Madarska marka iz sredine XX. stoljeća podsjeća na prava radnika bez obzira na različitosti kao što su zanimanje, spol, obrazovanje

Francuska narodna junakinja Ivana Orleanska zbog zasluga u Stogodišnjem ratu postala je simbol francuskog domoljublja, a njezin lik i djelo poštuju i mnoge druge zemlje i narodi

Jedan od najvećih ratova u srednjem vijeku, poznatiji pod nazivom Stogodišnji rat, između Francuske i Engleske, s kraćim je prekidima trajao od 1337. do 1453. godine. U vojničkom smislu, karakterističan je po tome što su u njemu bili upotrijebljeni barut i topovi te nova vatrena oružja. Nove takteke zamijenile su staru sustav feudalnih vojski u kojima je glavninu činila teška konjica, uvedene su profesionalne vojske, društveni sastav vojski promjenio se te je prevladavala plaćenička komponenta.

Tijekom 116 godina koliko je rat trajao, markama je zabilježeno sjećanje na nekoliko kљučnih bitki, osoba i događaja: Velika Britanija 1974. (Engleska pobjeda kraj Crécyja 1346. s motivom Eduarda Crnog Princa), Francuska 1961. (Vojskovoda Bertrand du Guesclin), 1968. (Smrt Bertranda du Guesclina 1380. u opasadi Chateauneuf de Rando), 1942. (Francuski kralj i admirал Jean de Vienne), Tristan da Cunha 2010. (Seljačka buna pod vodstvom Wata Tylera 1381. u Engleskoj i Bitka kod Agincourta 1415. u Francuskoj).

Ivana Orleanska ili Djevica Orleanska (pravo ime Jeanne d'Arc) najčešći je motiv na markama. Razloge treba tražiti u njezinoj pojavi koja je utjecala na odlučujući preokret u Stogodišnjem ratu. Oslobođila je Orléans 1429., pobijedila Engleze kraj Pataya, a zatim povela kralja Karla VII. na krunidbu u Reims

MARKE STOGODIŠNJI RAT

Ivana Orleanska ili Djevica Orleanska (pravo ime Jeanne d'Arc) najčešći je motiv na markama. Razloge treba tražiti u njezinoj pojavi koja je utjecala na odlučujući preokret u Stogodišnjem ratu. Oslobođila je Orléans 1429., pobijedila Engleze kraj Pataya, a zatim povela kralja Karla VII. na krunidbu u Reims

Ivo AŠČIĆ

Francuski nosač helikoptera "Jeanne d'Arc" izgrađen 1961. dobio je ime po Ivanii Orleanskoj, junakinji pobjede Francuza nad Englezima u Stogodišnjem ratu

u Reims. Neke od maraka koje prikazuju francusku junakinju i svecicu Katoličke crkve jesu: Vatikan, Francuska, Mozambique, St. Vincent i Togo 2012. (600. obljetnica rođenja), Francuska 1968. (Odlazak iz Vaucouleursa 1429.), 2002. (Statua u gradiću Neufchâteau u sjeveroistočnoj Francuskoj), 2011. (Svetkovine i tradicije u francuskim regijama), Gvineja 2011. (600 godina od rođenja), Jemen 1969. (Znamenita francuskinja), Sjeverna Koreja 1981. (550. obljetnica rođenja), 1975. (Međunarodna godina žena), Monako 2009. (100. obljetnica beatifikacije).

Osim maraka, lik i djelo Ivane Orleanske stoljećima je nadahnjavao likovne umjetnike, književnike, glazbenike i filmske umjetnike. Po njoj su nazvane brojne ulice, škole i druge institucije. Među ostalim, francuski

nosač helikoptera nosi njeni ime (francuske marke iz 2009. i 2010.).

DAN POSVEĆEN RADNICIMA

Zasigurno jedan od najpoznatijih praznika, dan kojem se raduju milijuni radnika diljem planeta Zemlja 1. je svibnja ili Međunarodni praznik rada, dan solidarnosti radništva i općenito radnih ljudi cijelog svijeta. Njegov povijesni nastanak povezuje se sa strajkaškim pokretom koji se razvio u SAD-u potkraj XIX. stoljeća i velikim štrajkom u Chicagu 1. svibnja 1886., u kojem je sudjelovalo približno 40 tisuća ljudi. Taj se dan obilježava odlukom Druge internacionale (opći naziv za međunarodnu radničku organizaciju utemeljenu 1864.) iz 1889., a s vremenom je u XX. stoljeću u mnogim zemljama prihvatan kao državni praznik. Njegovu poruku o socijalnoj pravednosti poštuje i Katolička cr

kva te ga povezuje s proslavom sv. Josipa Radnika, čiji je blagdan 1955. u crkvenu godinu uveo papa Pio XII. Na ovaj dan podsjećaju neke marke kao što su: Afganistan 1974., Belgija 1990., Kina 1959., Kuba 1972., SAD 1956., Turska 2010. i brojne druge. Vrijedno je spomenuti i Međunarodnu organizaciju rada (International Labour Organisation - ILO), osnovanu 1919. sa svrhom da međunarodnim sporazumima osigura bolje uvjete rada i bolji položaj radnika. Jedina je međunarodna organizacija koja je djelovala tijekom II. svjetskog rata. S Ujedinjenim narodima (UN) povezana je sporazumom iz 1946. i ILO je postala prva specijalizirana ustanova UN-a. Danas je u nju učlanjeno 187 zemalja. Utvrđuje međunarodne standarde rada u obliku konvencija i preporuka, ustanovljujući minimalne standarde osnovnih radnih prava. I ova je međunarodna organizacija, sa sjedištem u Ženevi, dobro zastupljena na poštanskim markama: Austrija 1969., Egipt 1966., Danska 1969., Španjolska 1994. i dr. ■

Proučavanje i rješavanje problema iz područja rada i socijalne politike u međunarodnim razmjerima zadaća je Međunarodne organizacije rada

Kao i u nekim drugim dalmatinskim gradovima krajem XIX. stoljeća, narodnačke su stranke konačno uspjele osvojiti većinu u vlasti pa se može razumjeti crvenu, bijelu i plavu boju za boje grba

ZASTAVA GRADA KORČULE

Grb grada Korčule ima sve elemente tipičnog gradskog grba prema kojima bi jednako mogao biti iz XIII. koliko i iz XX., pa i iz XXI. stoljeća. Ipak, uza svu svoju bogatu povijest, Korčula dobiva pečat tek krajem XIX. st. Naime, tijekom austrijske uprave u Dalmaciji krajem XIX. stoljeća mnoga mjesta dobivaju pravo uporabe grba odno-

sno pečata, a odobrava ih austrijsko Ministarstvo unutarnjih poslova. Grb je odobren 27. kolovoza 1898., a prikazuje u plavom štitu lik sv. Marka koji stoji u dovratku srebrnog grada s trima kulama na crvenom podnožju. Ipak, taj se grb temelji na srednjovjekovnim pečatima koji prikazuju sveca pred gradom s trima tornjevima.

Kao i u nekim drugim dalmatinskim gradovima krajem XIX. stoljeća, narodnačke su stranke konačno uspjele osvojiti većinu u vlasti pa se može razumjeti crvenu, bijelu i plavu boju za boje grba. Ubrzo nakon odobrenja grba izrađena je i gradska zastava kao hrvatska trobojnica s gradskim grbom u sredini, također slijedom tadašnjeg običaja i drugdje u Dalmaciji. Gradska zastava izrađena početkom XX. stoljeća izložena je u stalnom postavu Gradskog muzeja Korčula. Na trobojnicu u omjeru 1 : 2 naslikan je gradski grb u razvedenom vitičastom štitu u kojem se lik sv. Marka teško prepoznaće.

Prikaz grba u zastavi u mnogim je detaljima sličan prikazu u dvjema najvažnijim zbirkama municipalnih grbova (jednu je 1904. u Beču priredio Hugo Gerard Ströhl, a drugu 1932. u Zagrebu Emiliј pl. Laszowski), iako obje prikazuju grb u jednostavnom polukružnom štitu. Suvremeni je Grad Korčula usvo-

jio grb i zastavu 16. srpnja 1996., sukladno zakonskim propisima Republike Hrvatske. Temeljeno na povijesnom predlošku, novo je likovno rješenje izradila arhitektica iz Korčule Francesca Danese-Katić. Figura sv. Marka znatno je uvećana kako bi bila uočljivija, a prikazan je stojeći u misnom ruhu, desnice uzdignute u blagoslov te s evanđeljem u ljевici. Umjesto grada s kulama, zidine starog grada Korčule prikazane su simbolično, kombinirajući na grbu nekoliko karakterističnih elemenata: središnji je dio prikaz kvadratne kule Revelin s karakterističnim stubištem, a sa strane su kružne kule Kanavelić i Zakerjan. Heraldički je blazon jednostavan: u plavom srebrna/bijela kuла sa zlatnim/žutim likom sv. Marka pred vratima. Zastava je jednobojna: u omjeru 1 : 2, plave boje sa žuto obrubljenim grbom grada u sredini. Ministarstvo uprave odobrilo je te simbole 10. srpnja 1996. godine. ■

Zastava Korčule, poč. XX. st., Gradski muzej Korčula

Foto: B. Šenk

163. BRIGADA HV-A "R" - DUBROVNIK

163. brigada ustrojena je u Dubrovniku početkom 1992. iz 75. bataljuna osnovanog 13. studenog 1991., odnosno iz dviju satnija koje su dotad formalno bile u sastavu 116. brigade. Činili su je slabo naoružani dragovoljci koji su usprkos puno snažnijem neprijatelju uspijevali obraniti grad u potpunom okruženju, a legenda kaže da je broj 163 dobila prema broju naoružanih branitelja koji su branili grad krajem 1991. godine.

Nije zabilježena zastava Brigade iz vremena Domovinskog rata, a 2006. izrađena je zastava tamnoplavе boje sa žutim tropletom okruženim znakom koji je u dnu prekinut žutim natpisom "163. brigada". U sredini je grb grada Dubrovnika: u ovalnom štitu sedam puta razdijeljeno

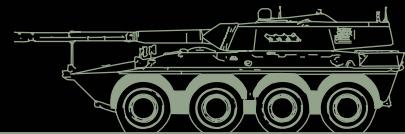
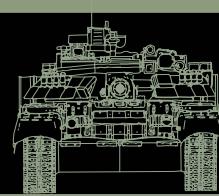
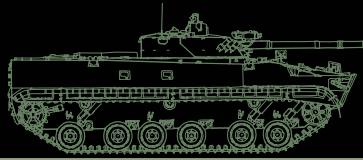
crveno-bijelo u žutoj kartuši iza koje su ukršteni žuti mač i žezlo nadvišeni žutom krunom s bijelim perlama i crvenom podstavom. Iznad znaka žuti je natpis "HRVATSKA VOJSKA", a ispod "DUBROVNIK". Središnji je element znaka povijesni grb Dubrovačke Republike, današnji grb grada Dubrovnika. Taj je grb gradu dodjelio hrvatsko-ugarski kralj Ludovik I. u XIV. st., a u današnjem se obliku pojavljuje od XVII. st.

Zastava je veličine 100 cm × 200 cm, sa zlatnim resama oko dva centimetra širine, izrađena tehnikom digitalnog tiska u specijaliziranoj varaždinskoj tvrtki VIS. Po jedan primjerak čuva se u Vojnom muzeju MÖRH-a i zbirci zastava Glavnog stožera OSRH. ■

Zastava 163. brigade HV-a "R" - Dubrovnik

Dodatacne informacije o zastavama postrojbi OSRH, fotografije zastava u uporabi, saznanja o nastanku i korištenju zastava, kao i ispravke i ostalo što bi moglo pomoći u izradi cjelokupne povijesti zastava naših postrojbi, molimo javite na zastavehv@gmail.com. Unaprijed zahvaljujemo.

SAMOHODNI OKLOPLJENI MINOBACAČ 120 MM KISELI

Glavni stožer HV-a izrazio je u jesen 1991. potrebu za višenamjenskim oklopnim vozilom pa je u dogovoru s Ministarstvom obrane i Brodarskim institutom započela njegova izrada

Ekipa Brodarskog instituta dobila je najzahtjevnu zadaću projektiranja i izrade samohodnog oklopjenog vozila za minobacač 120 mm. U realizaciju projekta uključili su se i TAZ-ovi djelatnici koji su obavljali poslove zavarivanja. Na preporuku voditelja projekta dr. Dinka Mikulića u ime Ministarstva obrane ekipi se priključuje i Miroslav Kiseljak koji je kao dugogodišnji instruktor i predavač praktične obuke rada motora dao ključni doprinos projektu. Nadogradnja je rađena na podvozju sa TAM 150 6 x 6. Vladimir Žeželj osmislio je i dizajnirao veći dio vozila, inženjeri Marinković i Pahljina riješili su tehničke probleme postolja minobacača, inženjer Darko Korleć radio je na prijenosu hidrauličke sile na bočna vrata i bočne stranice, kao i na udarnom opterećenju prilikom ispaljivanja minobacačke mine. Tvrta BAN isporučila je i spojila opremu za hidraulične instalacije. Gospodin Kiseljak izradio je tehničko rješenje prema kojem je bio moguć pristup svim vitalnim dijelovima motora u svakom trenutku iako su bili oklopljeni, pripremio postavljanje nosača za montažu okretnog (360°) postolja minobacača te odredio sve točke nosivosti podvozja na koje je postavljena osnovna nosiva konstrukcija na koju se poslije zavarivala oplata od pancirnog lima, vanjske debljine deset mm, a unutarnje šest mm. Iscrтане ploče pancirnog lima laserski su rezane u tvrtki Končar koja je za to imala tehnologiju i mogućnosti. Najprije je izrađen model koji je bio oklopljen limom i lesontom, a služio je za ispitivanje. Na temelju dobivenih rezultata i ispravaka usporedno je obavljana i montaža dijelova oplate na prototipu. U proljeće 1992. završen je prototip koji je dobio naziv Kiseli po gospodinu Kise-

Kiseli se pokazao vrlo učinkovitim na terenu pa je u jesen 1992. započela izrada još dvaju vozila. Korišten je u cijelosti projekt Kiselog s malom izmjenom prednjeg dijela koja nije narušila izvorni projekt. Vozila su dovršena i predana Ministarstvu obrane 7. siječnja 1993., a nakon toga preuzima ih 4. gardijska brigada i koristi tijekom cijelog Domovinskog rata na područjima na kojima je djelovala.

laku, što je priznanje za njegov velik doprinos pri izradi. Oklopjeno vozilo bilo je projektirano i izrađeno tako da može biti višenamjensko, a imalo je tri inačice. Jedna je bila namijenjena protuzrakoplovnoj obrani, naoružana protuzrakoplovnim topovima ili vođenim raketama. Druga je bila lovac tenkova naoružan protuoklopnim topom s visokim tehničkim performansama. Treću je inačicu činilo specijalno sanitetsko vozilo namijenjeno za izvla-

Vojni muzej MORH-a: Zbirka oklopnih vozila ručne izrade (1991. – 1993.), inventarni broj: HVM - HVM 003

Izrađeno:	Brodarski institut, TAZ – Zagreb
Podvozje:	TAM 150
Vanjska nadogradnja vozila:	pancirni lim debljine deset mm
Unutarnja nadogradnja vozila:	pancirni lim debljine šest mm
Ukupna masa praznog vozila:	9500 kg

Vozilo je moglo prevoziti još 1000 kg dodatnog tereta.

Izrada:	Kiseli u proljeće 1992., a druga dva prosinac 1992.
Predano:	Kiseli u proljeće 1992., a druga dva 7. siječnja 1993.

Kiseli je koristila 108. brigada Slavonski Brod, a druga dva 1. gardijska brigada u akciji Maslenica. Nakon toga vozila preuzima 4. gardijska brigada koja ih koristi u svim svojim akcijama tijekom Domovinskog rata.

čenje ranjenika s prve borbene crte i prijevoz vojnika.

Prototip je predan na korištenje 108. brigadi (Slavonski Brod) u proljeće 1992. godine. Koristila

ga je do 1994. kad ga privremeno preuzima Specijalna jedinica policije MUP-a RH Slavonski Brod te koristi do VRO Oluja. Vozilo tad ponovno preuzima 108. brigada. ■

Prije 21 godinu

Vojno-redarstvena operacija Bljesak

1. svibnja 1995.

Operacija Hrvatske vojske i Specijalne policije RH započela je u ranim jutarnjim satima djelovanjem hrvatskih snaga na južni i središnji dio zapadnoslavonskog okupiranog teritorija iz pravca Novske i Nove Gradiške, a krajnji je cilj bio ulazak u Okučane. U manje od 32 sata hrvatske snage, koje su brojile oko 7200 vojnika i policajaca, oslobođile su 500 četvornih kilometara te je uspostavljen nadzor nad autocestom Zagreb – Lipovac i željezničkom prugom prema istočnoj Slavoniji. Nakon gotovo četiri godine okupacije oslobođeni su Okučani. U oslobođanju zapadne Slavonije poginula su 42 pripadnika Hrvatske vojske i MUP-a, a 162 su ranjena. Tijekom akcije neprijatelj je srušio zrakoplov pilota Rudolfa Perešina koji je u vrijeme najjačih napada na Hrvatsku 1991. zrakoplovom MiG-21 prebjegao u Austriju. Vojno-redarstvena operacija Bljesak prethodila je operaciji Oluja koja je uslijedila početkom kolovoza.

Prije 13 godina

Umro general Bobetko

29. travnja 2003.

Hrvatski general i političar Janko Bobetko umro je u Zagrebu 29. travnja 2003. u 84-godini. Bio je antifašistički borac u Drugom svjetskom ratu, zagovaratelj hrvatskih nacionalnih interesa u Jugoslaviji, a tijekom devedesetih godina u samostalnoj Hrvatskoj zapovjednik u HV-u. Krajem 1992. imenovan je načelnikom Glavnog stožera HV-a zamjenivši na toj dužnosti generala Antona Tusa. Dužnost načelnika obnašao je do umirovljenja 15. srpnja 1995. godine.

VOJNI VREMENI

Prije dvije godine

Gordana Garašić – prva hrvatska generalica

Travanj 2014.

Brigadirka Gordana Garašić dodijeljen je privremeni čin brigadne generalice čime je postala prva generalica u Oružanim snagama Republike Hrvatske. Čin joj je dodijeljen za potrebe obnašanja generalske dužnosti savjetnice za rodna pitanja u Zapovjedništvu operacije potpore miru ISAF u Afganistanu. Gordana Garašić nakon povratka iz operacije u svibnju 2015. dobila je trajno promaknuće u čin brigadne generalice.

SVIJET

1. svibnja 1960. – američki špijunski zrakoplov U2 oboren je u izviđačkoj misiji iznad Sovjetskog Saveza, a njegov je pilot Francis Gary Powers zarobljen.

23. travnja 1971. – Sovjeti su lansirali Sojuz 10, prvu misiju u povijesti u kojoj su se astronauti trebali spojiti s prvom svemirskom postajom Saljut 1. Misija je zbog niza problema opozvana.

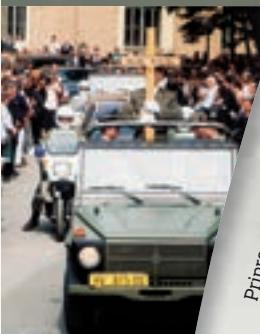
3. svibnja 1982. – tijekom Falklandske rata britanska nuklearna podmornica "Conqueror" ispalila je tri torpede na argentinsku krstaricu "General Belgrano". Poginula su 323 argentinska mornara, a krstarica je potopljena.

Prije 17 godina

Osnovan Vojni ordinarijat u RH

25. travnja 1997.

Šveta stolica Dekretom je osnovala Vojni ordinarijat u Republici Hrvatskoj 25. travnja 1997. godine. Dana 23. travnja 1999. postavljen je temeljni kamen za zgradu Vojnog ordinarijata kao središta Vojne biskupije. Prvi vojni biskup bio je mons. Juraj Jezerinac kojeg je u veljači 2016. naslijedio mons. Jure Bogdan.

Pripremljila: Petra KOSTANJŠAK

MULTIMEDIJA

Službeno predstavljen novi HTC 10

HTC je predstavljanjem najnovijeg pametnog telefona napokon otkrio čime se točno kompanija bavila zadnjih 12 mjeseci. Novi *flagship* HTC 10 ima aluminijsko kućište i stakleni prednji dio, a pokreće ga najnovija generacija procesora – Qualcomm Snapdragon 820 s unaprijeđenom 4G LTE tehnologijom i četiri gigabajta RAM-a. Interna memorija u osnovnom modelu sadrži 32 GB prostora, a u ponudi će biti i model sa 64 GB. Uredaj je osmišljen tako da bude otporan na česte padove, kao i na ogrebotine. S optički stabiliziranim objektivima i povećanim otvorom blende (f/1,8) na prednjoj i stražnjoj kameri, većim senzorima, bržim laserskim autofokusom na glavnoj kameri, širokokutnim objektivom i bljeskalicom na prednjoj UltraSelfieTM kameri, taj pametni telefon omogućuje snimanje oštih fotografija visoke razlučivosti pri slabom osvjetljenju.

HTC kombinira 4K videozapis s 24-bitnim stereo Hi-Res formatom snimanja zvučnih zapisa koji bilježi 256 puta više detalja nego standardni zapis za snimanje zvuka, i to na dvostruko širem opsegu frekvencija. Aplikacije se pokreću dvostruko brže, dok *quad HD* zaslon nove generacije prikazuje 30 % više boja. U telefon je ugrađen biometrijski senzor koji prepoznaje otisak prsta izgovo svakog kuta te otključava uređaj za 0,2 sekunde. Osim toga, razvijen je i algoritam s pomoću kojeg se s vremenom otisak prsta sve brže i preciznije očitava. Dolazi s Boost+ sustavom koji je osmišljen kako bi ubrzao telefon, smanjio potrošnju baterije i osigurao efikasne sigurnosne opcije te mogućnosti za upravljanje aplikacijama. Među njima su i smart boost, funkcija koja automatski optimizira memoriju telefona, game battery booster koja smanjuje potroš-

nju energije tijekom igranja igrica, kao i novi Power Botics sustav koji automatski otkriva i zatvara aplikacije koje troše previše energije, što produljuje trajanje baterije za 30 % i sa samo jednim punjenjem omogućuje do dva dana korištenja. Funkcija App Lock u okviru Boost+ sustava pruža dodatnu zaštitu omogućujući korisniku da zaključa aplikaciju koju je odabrao, a App Manager pomaže kad aplikacija zablokira. HTC 10 dolazi i s punjačem za brzo punjenje (3.0 Rapid Charger) koji bi bateriju kapaciteta 3000 mAh u roku od 30 minuta trebao napuniti do 50 posto. Uz novi, posebno kreiran HTC-ov Freestyle zaslon (Freestyle Layout) možete biti kreativni i ikone staviti na mjesto koje želite. HTC 10 na tržištu će biti dostupan od svibnja i to u dvjema nijansama, Carbon Grey i Glacier Silver. Cijena osnovnog modela od 32 GB trebala bi se kretati oko 6000 kuna.

Izravno dijeljenje Dropbox datoteka preko Facebooka

Dijeljenje datoteka koje su spremljene na nekom od brojnih servisa u oblaku i dosad je bilo moguće putem Facebookova Messenger-a, ali na nešto drugačiji način. Prvo ste trebali otvoriti svoju Dropbox aplikaciju, pronaći datoteku koju želite podijeliti s prijateljem ili više njih, kopirati poveznicu, potom je *zalijepiti* u prozor za razgovor kako bi *sugovornik* s druge strane datoteku mogao preuzeti. Taj proces, iako ne traje predugo, zna biti pomalo nespretan. Zato su u Facebooku rukovanje datotekama koje su smještene na Dropboxu, a želite

ih dijeliti u Messengeru, sasvim pojednostavili. Od-sad sve svoje tekstualne datoteke, fotografije ili videa možete podijeliti izravno u *chat* prozoru Facebookova Messenger-a. Dok imate otvoren *chat*, dovoljno je da odaberete opciju More i otvorit će vam se sve vaše datoteke smještene na Dropbox servisu za pohranu. Osnovni je preduvjet da na pametnom telefonu imate instalirane obje aplikacije, Facebookov Messenger i Dropbox. U svakom slučaju, za sve koji često dijele datoteke riječ je o vrlo korisnoj opciji.

3D pisač za pametni telefon

Tvrtka iz San Francисca osmisnila je OLO, prvi na svijetu 3D pisač posebno dizajniran kao dodatak pametnom telefonu. Način na koji OLO funkcioniра prilično je fascinant. U taj se minijaturni pisač stavlja pametni telefon koji na zaslonu prikazuje 3D model predmeta koji želite napraviti. Na zaslonu se pojavljuje model koji emitira posebnu svjetlost koja u dodiru s materijalom u pisaču kreira željeni predmet. Pisač koristi polimersku smolu koja se stvrđnjava tijekom printanja, a dijelovi modula oko pametnog telefona podižu se i

ispuštaju novi sloj smole sve dok se ne postigne željeni rezultat. Moći ćete tako napraviti određene predmete i, primjerice, zamjeniti plastični dio u automobilu ili vašem računalu. Nećete moći, naravno, napraviti velike predmete, nego samo one koji su primjereno veličini zaslona na vašem pametnom telefonu. OLO je trenutačno u Kickstarter kampanji u kojoj je prikupio više od dva milijuma dolara te uvelike premašio traženih 80 tisuća dolara. Cijena minijaturnog 3D pisača iznosit će 99 dolara.

Pripremio Ivan HORVAT

Akcijske kamere danas su nezabilazan *gadget* neovisno o tome bavite li se nekim sportom ili se jednostavno volite kretati. GoPro slovi za najbolju akcijsku kameru na tržištu, ali njezina cijena itekako odskače. Ipak, mogu se naći puno povoljniji uređaji, doduše s nešto lošijim značajkama. U nastavku možete pronaći neke koje smo izdvojili, a u cjenovnom su rangu do 700 kuna. Uzmimo u obzir da su trenutačno na popustima tako da cijena može varirati.

XIAOMI Yi - 70 dolara. Xiaomi ima nekoliko različitih modela od kojih svaki ima svoju

cijenu, a Yi je pristupačan uređaj. Sa Sonyjevim senzorom može snimati u razlučivosti od 1080 točaka, a zahvaljujući dizajnu može se koristiti gdje god se nalazite. Uključuje i podršku za 64 GB SD karticu.

Firefly S6 - 98 dolara. Također je jedna od jeftinijih akcijskih kamera, a uključuje stabilizaciju slike i Sonyjevu leću. Može snimati u najvećoj razlučivosti od 4K (4K – 24fps, 2,5K – 30fps, 1080P – 60fps / 30fps, 720P – 120fps, VGA – 30fps). Time lapse video može se snimati u intervalima od pola, jedne, tri, pet i

deset sekundi, a videa se mogu rezati u petominutnim odsjećcima. Zahvaljujući ugrađenom Wi-Fiju spaja se s pametnim telefonom ili tabletom te se može gledati što se snima. Podrška za TF karticu iznosi do 64 GB.

Elephone ELE Explorer - 68 dolara. Elephone je poznat po jeftinijim pametnim telefonima, a proizvodi usto povoljne i dobre akcijske kamere. ELE Explorer kamera je koja može snimati u 170 stupnjeva, ima 2-inčni TFT LCD zaslon, bateriju od 1050 mAh, a najveća razlučivost iznosi 4K (1080P (1920 x 1080), 2,7K

(3264 x 2448), 4K (3840 x 2160), 720P (1280 x 720)). Zahvaljujući Wi-Fiju može se spojiti na pametni telefon ili iPad.

H2 Ultra HD - 58 dolara. H2 Ultra također ima podršku za snimanje u 4K razlučivosti, 2-inčni LCS zaslon, 12 megapikselsku leću, te, među ostalim, i Wi-Fi. Što se razlučivosti tiče, H2 Ultra može snimati u 4K 15fps / 10fps, 2,7K 24fps / 15fps, 1080P 60fps / 30fps. Baterija je 1050 mAh što omogućuje snimanje 90 minuta u razlučivosti 1080 točaka na 30 fps-a odnosno 50 minuta na 4K na 10 fps-a.

Povoljne akcijske kamere

Na ljeto nam stiže tanji Apple Watch

Gotovo svi analitičari vjeruju da će i u budućnosti najveći udjel na tržištu pametnih satova imati Apple koji će ove godine predstaviti nasljednika prvog modela Apple Watcha. Apple svakog lipnja održava WWDC (Worldwide Developers Conference) konferenciju te bi ove godine glavna novost mogao biti upravo Apple Watch 2. Prema dostupnim izvorima, novi bi model trebao biti od 20 do 40 posto tanji u odnosu na

trenutačnu inačicu, može se očekivati i napredniji softver, a prema nekim izvorima mogao bi imati i kameru. Osim za fotografiranje, kamera bi trebala omogućiti i videorazgovore tako da da FaceTime razgovore više ne bi bili potrebni iPhone ili iPad, nego bi bio dovoljan sat. Za brojne je potencijalne korisnike glavni čimbenik prilikom kupovine ipak cijena – Apple je nedavno snizio cijenu osnovnog modela na 299 dolara, a pitanje je hoće li je zadržati i za novi model ili će većini korisnika ipak biti previsoka.

WEB-INFO

www.civilwar.org

Stranica Zaklade Američkog građanskog rata donosi niz zanimljivih pisanih i multimedijskih (fotografije, zemljovidovi, filmovi...) priloga o sukobu iz sredine XIX. st. (1861. – 1865.) kojima ćete proširiti svoje znanje. Ipak, vjerojatno će biti najprivlačnija onima koje zanimaju bojištice. Zaklada je osnovana u prvom redu kako bi se od devastiranja ili urbanizacije očuvala područja na kojima su poginule tisuće Amerikanaca, a njezin član može postati svatko tko joj uplati najmanje 35 dolara. Ponosna na američku ratnu povijest, Zaklada je dosad, dogovorom s vlasnicima ili otkupom, očuvala izvorni izgled ili druge pojedinosti 16 600 hektara zemljišta, koje uključuje i bojištice iz Američkog rata za neovisnost (1775. – 1783.) te američko-britanskog rata (Drugi rat za neovisnost) iz 1812. godine. Zaklada je aktivna na društvenim mrežama pa se njezin rad može i tako pratiti.

D. VLAHOVIĆ

Časopis **HRVATSKI VOJNIK** s vama je od 1991.

Odsad i na društvenim mrežama.

Pratite naše
objave...

facebook.com/HrvatskiVojnikMagazin
twitter.com/HrvVojnik

Gledajte naše
filmove...

Čitajte nas
i pronadite
najveći izbor
fotografija iz
OSRH...

www.hrvatski-vojnik.hr

Sve što vas zanima pitajte nas...
hvojnik@msh.hr

